

UR

PUBLIC SERVICE- REDOVISNING 2013

KUNSKAP, BILDNING OCH TILLGÄNGLIGHET I FOKUS

© Sveriges Utbildningsradio AB

Kontakt: UR Strategi, 105 10 Stockholm
Projektgrupp: AnnSofi Persson Stenborg, projektledare
Cecilia Edwall, redaktör
Ewa Lundström, Lena Strand, Bengt Sundelin, Thomas Widén
AD: Malin Ekholm
Omslagsbild: Från UR:s tv-serie Livet i Bokstavslandet
Tryck: Vitt Grafiska AB 2014

UR:s public service-redovisning 2013 har behandlats och beslutats av UR:s styrelse den 18 februari 2014.

VD HAR ORDET:

PSKKUNA

Några obegripliga bokstäver som inte ens är ett ord. Men kasta om dem så blir det något annat. Ett viktigt ord, som präglar UR:s uppdrag. Ett ord som går som en röd tråd i utredningen om public services framtid, proposition, riksdagsbehandling och till slut sändningstillstånd och anslagsvillkor.

KUNSKAP

är ordet. Kunskapslinjen gäller för public service. Efter en lång process har de tre public service-företagen fått sina nya sexåriga sändningstillstånd och nya anslagsvillkor. De som gått stärkta ur denna process är landets elever, studenter, lärare och folkbildare som söker bildning och kunskap. Ett av public services kärnuppdrag är utbildning, och det läggs tydligt i UR:s händer med stärkta resurser och uttryckliga skrivningar. UR får fram till 2020 ett uttalat uppdrag att bidra till att stärka Sverige som kunskapsnation, bidra till att överbrygga kunskapsklyftor och bidra till att främja utbildning och bildning. Det är ett viktigt uppdrag och en svår utmaning.

Allt fler läser allt sämre. Läsning är nyckeln till kunskap och bildning. Hur ska ett företag som ägnar sig åt ljud och rörlig bild hantera detta? Till att börja med kanske vi kan bidra till att barnen lär sig läsa, och att de sedan lästränar, kommer in i lust- och nyttoläsning, att de lär sig behärska språkets och retorikens alla nyanser.

Läsprojektet är ett av UR:s genom tiderna största projekt. Det rullade igång hösten 2013 och kommer att fortsätta i många år framöver. Med

de nya utökade medlen kommer det att bli möjligt för UR att fullfölja denna satsning.

Livet i Bokstavlandet i tv och *Meka med ABC* i radio är bara de första satsningarna på läsning. De följer på många litteratur-, retorik- och lärarfortbildningsprogram som UR gjort under senare år. Programmen började sändas just när många andra stora lässatsningar var mogna för presentation och samtidigt med att PISA-rapporten visade på den sjunkande läsförmågan bland landets 15-åringar.

Livet i Bokstavlandet lovar redan att bli en klassiker i stil med *Fem myror är fler än fyra elefanter*. Att ljuda, rimma och kasta om bokstäver till riktiga ord blir en lärande lek för landets alla sexåringar som knäcker läskoden. Det är ingen tillfällighet att programmet svarar mot ett starkt behov i skolan. Det har producerats efter tre års pedagogiskt utvecklingsarbete och sprids nu till alla barn och till förskolor och skolor. Det är ett lysande exempel på att UR:s sätt att arbeta med pedagogik – före, under och efter ett program – behövs inom public service. Därmed intar UR en strategisk roll i en kunskapslinje för programföretagen.

Kunskap och bildning behövs för individens möjligheter att forma sitt liv, för gemenskap och delaktighet i samhället – UR:s kärnuppdrag. UR sätter än större fokus på ett utbud för barn, elever, studenter, lärare och alla som vill lära. Utbildningsprogram är unika. Här finns kvalitet för lärande i tilltal och gestaltning som bidrar till känsla, förståelse och insikt.

Bredden i UR:s utbud framgår med all tydlighet i denna public service-redovisning. Vi är stolta över att fokusera på läsning, matematik och NO-ämnena. Vi är stolta över att vara en del av en globalt framväxande rörelse, inte minst inom universitetsvärlden, med föreläsningar och lärresurser fritt tillgängliga för alla.

UR:s förstärkta uppdrag ger oss möjlighet att fullfölja och permanenta projektet *befria utbildningsprogrammen*. Det innebär att UR:s hela utbud från de senaste fem åren är fritt tillgängligt för alla på nätet. Det gör UR även i globala mått till en stor aktör vad gäller ett bildningsutbud på nätet. Programmen är kategoriserade och sökbara med alltmer förfinade och utvecklade sökmotorer. Detta uppskattas påtagligt av publiken. UR:s streamingstarter ökade 2013 med över 80 %. Det är en hög siffra, och den följer dessutom på kraftiga ökningar även åren innan. Det gör att vi kan sätta än mer ambitiösa mål för framtiden. Våra mätningar visar att vi uppskattas allt mer av våra målgrupper. UR vinner priser, i Sverige och världen. New York Festivals prestigefulla radioprisk gick till programmet *Efter aborten* i radioserien *Bildningsbyråen Kina*. Utmärkelsen *Årets pusselbit* från Autism- och Aspergerförbundet gick till tv-serien *Liv med autism*. Ikaros-priset, som är tv- och radioproducenternas stora pris, fick 2013 UR-serierna *Kina om Kina* och *Pop och politik* och Japan Price gick till *Mediatiden – Utöya*. UR:s pressrum blev årets nyhetsrum och UR.se kom in på Internetworlds lista över Sveriges bästa sajter. För att bara nämna några av UR:s priser och nomineringar.

UR ägnar sig också åt värdegrunds- och demokratifrågor. MIK, medie- och informationskunskap är ett samlingsbegrepp för hur medborgarna behöver lära sig mer om det framväxande medielandskapet och de demokratiska institutionerna. UR gör program om källkritik för de allra yngsta, program i retorik och studieteknik för de lite äldre. Vi uppmärksammar rasism och främlingsfientlighet och har genomfört ett stort projekt för att dokumentera överlevare från Förintelsen som föreläser för svenska skolungdomar. Tillsammans med Forum för levande historia har UR producerat en ny digital och interaktiv upplaga av skriften *Om detta må ni berätta...*, fritt tillgänglig för landets alla ungdomar och vuxna.

UR behövs. Vi vet att vi gör nytta för samhället. Sverige är måhända inte längre en världsledande kunskapsnation. Men vi gör vad vi kan för att bidra till att vända utvecklingen. Förändring är möjlig. Kunskap är vägen.

Kunskaps huset
den 10 januari 2014

Erik Fichtelius
Vd Sveriges
Utbildningsradio AB

Foto: Jann Lipka

INNEHÅLL

VD HAR ORDET	4
1. PUBLIC SERVICE-REDOVISNINGEN 2013	6
2. KUNSKAP, BILDNING OCH TILLGÄNGLIGHET I FOKUS.....	10
2.1 Uppdrag	10
2.2 Vision	10
2.3 Arbetsprocesser	11
2.4 Organisation.....	11
3. SÄNDNINGAR I RADIO OCH TV	12
3.1 Sändningar i radio fördelade på kanaler	12
3.2 Sändningar i tv fördelade på kanaler.....	13
3.3 Utbildningsprogram och folkbildande program	14
3.4 Sändningar i radio och tv fördelade på utbildningsområde	14
3.5 Ämnesfördelning för sändningar i radio och tv.....	14
3.6 Insatser för svenska språket.....	15
3.7 Arbetet med programmetiska frågor	16
3.8 Granskningsnämndens granskning av UR:s program	16
4. BARN OCH UNGA.....	17
4.1 Förskola	17
4.2 Radio- och tv-program för förskolan.....	18
4.3 Grundskolan och gymnasieskolan.....	18
4.4 Radio- och tv-program för grundskolan	19
4.5 Radio- och tv-program för gymnasieskolan	20
4.6 Nyproduktion och egenproduktion för barn och unga.....	21
4.7 Nyheter för barn och unga.....	22
5. HÖGSKOLA OCH UNIVERSITET	23
5.1 Radio- och tv-program för högskola och universitet.....	23
5.2 Radio- och tv-program för lärarutbildning och -fortbildning.....	24
6. VUXENUTBILDNING OCH FOLKBILDNING	26
6.1 Radio- och tv-program för vuxenutbildning samt allmänt folkbildande program	27
6.2 Radio- och tv-program för studieförbund och folkhögskolor	27
7. MÅNGFALD OCH MÅNGSIDIGHET	29
7.1 Spegling.....	29
7.2 Mångfald – variation i produktionsformer	30
8. NATIONELLA OCH ANDRA MINORITETER.....	34
8.1 Program för nationella och andra minoriteter	34
8.2 Dialog och samverkan med minoriteter	38
8.3 Svenskt teckenspråk	38

9. PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	39
9.1 Radio- och tv-program för, om och med personer med funktionsnedsättning	39
9.2 Syntolkning	40
9.3 Tillgängliggörande insatser	40
9.4 Dialog och samverkan med personer med funktionsnedsättning	41
10. ANVÄNDBARHET GENOMSYRAR ALLT UR GÖR	42
10.1 Dialog med publik och användare	42
11. ANVÄNDNING AV UR:S PROGRAM	46
11.1 Lyssnandet på UR:s program i Sveriges Radios kanaler	46
11.2 Tittandet på UR:s program i SVT1, SVT2, Barnkanalen och Kunskapskanalen	47
11.3 Tittandet i Kunskapskanalen	48
11.4 Användning av UR:s program efter sändning	49
11.5 Undersökningar om kännedom, attityd och användning	51
12 TILLGÄNGLIGHET OCH DISTRIBUTION	52
12.1 Sändningar i radio och tv	52
12.2 Text-tv	53
12.3 UR.se	53
12.4 UR Play	54
12.5 Kunskapskanalen.se	54
12.6 Utlåning och digital distribution i slutna nätverk	54
12.7 Försäljning av programkopior	55
13 EKONOMI OCH RESURSER	56
13.1 Medelsanvändning	56
13.2 Produktionsvolymerna	58
13.3 Variation i produktionsformer – utomstående medverkan och andra samarbeten	59
13.4 Samarbete inom public service	60
13.5 UR:s medarbetare och personalarbete	61
13.6 Sidoverksamhet	62
13.7 Lansering av nya permanenta programtjänster	62
14. KUNSKAP OCH BILDNING FÖR INDIVIDEN OCH SAMHÄLLET	63
15. REVISORSINTYG	65

PUBLIC SERVICE- REDOVISNINGEN 2013

Public service-redovisningen visar hur UR under 2013 fullgjort det uppdrag som är fastställt av riksdag och regering och som finns beskrivet i sändningstillstånd och anslagsvillkor samt i radio- och tv-lagen och yttrandefrihetsgrundlagen.

Kapitel 2: Kunskap, bildning och tillgänglighet i fokus

UR har visionen att bidra till utbildningen med publicistiskt oberoende angelägna program av hög kvalitet. Program som ger kunskap och lust att lära så att alla kan verka i samhället. Programproduktionen utgår från behovsanalyser och är inriktad på att förstärka, bredda och komplettera det andra gör inom utbildningsområdena. UR:s produktionsprocess kräver dialoger, analyser och tid. Organisationen har de senaste åren effektiviserats och blivit bättre rustad att möta förändringar. Målet är att ytterligare öka kvalitet och produktivitet.

Kapitel 3: Sändningar i radio och tv

UR sände totalt 376 timmar radio och 3 932 timmar tv inklusive reprisar. Räknet i förstasändningar är volymerna 222 respektive 1 060 timmar. Sändningsvolymen i radio har ökat med 15 % jämfört med 2012. Även tv-volymen har ökat, främst i Kunskapskanalen, om än inte lika mycket. När det gäller både radio och tv är högskola och vuxenutbildning de utbildningsområden där UR sänt flest timmar.

Som ett led i språkvårdsarbetet antogs ny policy för programtitlar och -texter.

Av nitton anmälningar till granskningsnämnden avskrevs tolv, fem friades och två ärenden är ännu inte avslutade.

Kapitel 4: Barn och unga

Under 2013 sände UR 146 timmar radio för barn och unga och 420 timmar tv. All produktion utgick från behov och kunskapsmål inom förskola och skola. Alla program var producerade för att kunna användas inom undervisningen och samtidigt nå ut till barn och unga i hemmen. Flest program sändes inom ämnesområdena språk, samhälle, natur och teknik, funktionshinder och matematik. På UR.se har flera interaktiva webbspel för barn och unga lanserats.

Pedagogiken och samordningen mellan radio, tv och webb ska bli ännu bättre. Under året har UR utvecklat programverksamheten för ungdomar, vilket kommer att fortsätta. UR fortsätter att stärka det pedagogiska kvalitetsarbetet.

Kapitel 5: Högskola och universitet

UR sände 190 timmar radio och 2 185 timmar tv för universitet och högskola. Två tredjedelar av radiosändningarna och en tredjedel av tv-sändningarna var nyproducerade program. De ämnen som dominerade i radio var pedagogik, samhälle och program om, med och för personer med funktionsnedsättning. I tv-sändningarna var flest program i ämnena samhälle, hälsa och vård, natur och teknik, pedagogik samt svenska. En del av högskoleprogrammen var riktade till lärarfortbildning; 64 timmar radio och 196 timmar tv. Högskola är det utbildningsområde där UR:s tv-sändningar ökat mest, med nära 70 % från 2010 till 2013. Förklaringen ligger dels i det breda utbudet av sända föreläsningar och seminarier, dels i andra programsatsningar.

Kapitel 6: Vuxenutbildning och folkbildning

Under året sändes 40 timmar radio och 1 327 timmar tv för vuxenutbildning och folkbildning. I volymen för vuxenutbildningen ingår allmänt folkbildande program för vuxna. Programmen förstärker, breddar och kompletterar vuxenutbildning och folkbildning. UR har gjort specifika satsningar producerade för användning i studieförbundens och folkhögskolornas kurser. De närmaste åren fortsätter UR tillhandahålla ett brett utbud av folkbildningsprogram i syfte att bidra till att minska kunskapsklyftorna i samhället.

Kapitel 7: Mångfald och mångsidighet

UR arbetar med mångfald och mångsidighet utifrån speglingsperspektiv och med variation i produktionsformer och -ursprung. Mångfalds- och speglingsperspektivet ingår i arbetsprocesserna och följs upp kontinuerligt. I analyser, dialoger och programutveckling beaktas behovet av mångfald, mångsidighet och spegling. Under året producerade UR pro-

gram på runt femton orter. Produktionsutlägg och programinköp har ökat de senaste åren. Inför en ny sändningstillståndsperiod är målsättningen att dessa trender stärks.

Kapitel 8: Nationella och andra minoriteter

UR:s programutbud görs tillgängligt på flera minoritetsspråk. UR producerar program i språkutvecklande syfte och för att synliggöra minoritetsgruppers kultur, språk, religion, historia och livsvillkor. Både minoritets- och teckenspråksprogram görs på olika sätt – programproduktion, textning/tolkning och versionering. Under året sändes 37 timmar radio och 203 timmar tv för nationella och andra minoriteter samt 29 timmar svenskt teckenspråkiga program. Sändningsvolymen av program för barn och unga på nationella minoritetsspråk har ökat väsentligt under året. Dialoger med minoritetsgrupperna har bland annat lett till en satsning på produktioner som är språkutvecklande för förskolan och identitetsstärkande för äldre barn och ungdomar.

Kapitel 9: Personer med funktionsnedsättning

UR producerar program för att tillgängliggöra, spegla och ge möjlighet till identifikation. Under året har UR sänt 83 timmar radio och 238 timmar tv för, om och med barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning. Särskilt fokus har varit intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Nyproducerade sändningar av tv-program textas på svenska. Anpassning för god hörbarhet och tillgänglighet på webben görs kontinuerligt. UR har under året ökat antalet syntolkade program.

Kapitel 10: Användbarhet genomsyrar allt UR gör

Pedagogisk omvärldsbevakning och analys av behov före produktion och mediepedagogiskt stöd efter produktion är UR:s modell för att säkerställa användbarheten för målgrupperna. Till det kommer omvärldsanalyser och utredningar, dialoger och uppföljning. I arbetet ger skolor – från förskolor till gymnasier – återkoppling som synliggör behoven hos användarna. Inom högskola och universitet har UR fokus på vissa ämnesområden, inom lärarutbildning är den utbildningsvetenskapliga kärnan central. Dialogarbetet utgår alltid från ambitionen att ge och få kunskap om UR som resurs. Allt fler pedagoger, elever och studenter använder radio- och tv-program i lärandet.

Kapitel 11: Användning av UR:s program

UR följer användningen av program och produktioner och analyserar användarnas reaktioner. Lyssnar- och tittarsiffror i radio/tv mäts och programuppspelningar på olika plattformar räknas. I kombination med användar- och attitydundersökningar ger det en

god bild av användningen. Generellt minskade lyssnandet i radio och tittandet i tv något under 2013, medan programuppspelningarna via UR.se och UR Play ökade kraftigt, med 70 % för radioprogrammen och 85 % för tv-programmen. Allmänhetens kännedom om UR är nära hundra procent och två tredjedelar är uttalat positiva till UR. Bland lärare i grundskolan använder cirka två tredjedelar varje månad mediematerial från UR.

Kapitel 12: Tillgänglighet och distribution

UR sänder i många radio- och tv-kanaler och programmen går att nå via webben och i slutna nätverk under lång tid, ofta flera år efter sändning. Ett kontinuerligt arbete med tillgänglighetsfrågorna har bland annat resulterat i att UR nu kan erbjuda en lättnavigerad playfunktion och webbsajt som är anpassad till olika förutsättningar och behov. Tillgänglighetsarbetet har också säkerställt upphovsrättsliga avtal som gör att UR kan ge utbildningsanordnare flerårig tillgång till nästan 16 000 radio- och tv-program i slutna nätverk. 9 000 av dessa gick att nå öppet via UR.se. En enkel virtuell klippfunktion och kapitelindelning av allt fler program ger möjlighet att använda valda delar av programmen i utbildning. Webben har utvecklats med tv-uppspelningar i hd-kvalitet och poddtjänster för en stor del av radioproduktionen. Tillgänglighetsarbetet är aldrig slutfört, det utvecklas nya behov, önskemål och tekniska möjligheter. Målet kvarstår att så många som möjligt ska kunna ta del av UR:s programutbud.

Kapitel 13: Ekonomi och resurser

Rörelseintäkterna har ökat under året och det har även produktionskostnaderna, främst beroende på att ett antal större satsningar för barn och unga inlemts. Den totala produktionsvolymen för både radio- och tv-program låg på samma nivå som föregående år. Omkring hälften av de totala produktionskostnaderna avser program för barn och unga, resterande avser program för vuxna. För medarbetarna har UR under året satsat på bland annat friskvårdsarbete.

Kapitel 14: Kunskap och bildning för individen och samhället

UR:s uppdrag har stark ställning i vår tids samhälle, där utbildning och kunskap får allt större betydelse. Medieutbudet växer och mediekonsumtionen förändras. Vad vi lyssnar och tittar på styrs av utbildning, intresse och förmåga. Det riskerar att öka kunskapsklyftorna mellan människor. Bildning och kunskap är en förutsättning för ett väl fungerande och demokratiskt samhälle. Ett av public services kärnuppdrag är utbildning och det uppdraget har anförtrotts enbart UR. Genom en god spridning av bra utbildningsprogram kan UR bidra till att minska kunskapsklyftorna.

2 KUNSKAP, BILDNING OCH TILLGÄNGLIGHET I FOKUS

2.1 Uppdrag

UR:s uppdrag är fastställt av riksdag och regering och beskrivs i sändningstillstånd, som är fleråriga, och anslagsvillkor, som är ettåriga. Verksamheten omfattas av radio- och tv-lagen. Verksamhetsåret 2013 var det fjärde och sista i tillståndspanoriden.

UR utgör tillsammans med SR och SVT svensk public service. UR ägs av Förvaltningsstiftelsen för Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Stiftelsens uppgift är att främja programföretagens oberoende. Stiftelsen utser företagens styrelse, som i sin tur utser vd. UR:s nuvarande vd Erik Fichtelius tillträdde 2009.

Verksamheten i programföretagen finansieras med medel som riksdagen anvisar från rundradio-kontot. Rundradiokontot utgörs till övervägande del av radio- och tv-avgiftsmedel.

2.2 Vision

UR:s övergripande strategi för 2010–2013 hade visionen *Att med kvalitet och generositet bidra till att skapa en utbildning i världsklass* samt missionen *Att göra publicistiskt oberoende och angelägna program som ger kunskap och lust att lära så att alla kan verka i samhället*.

Strategins övergripande mål var basen för den interna verksamhetsstyrningen. Två mål avsåg programverksamheten och vad UR vill bidra med till användarna; UR:s programutbud ska utmana och utbilda och Användbarhet ska genomsyra allt UR gör.

Under hela sändningstillståndspanoriden 2010–2013 har arbete bedrivits inom UR för att utveckla verksamheten mot dessa mål. UR-program är gjorda för att främja bildning med tydligt syfte och målgrupp. Utbildningsprogram som är relevanta utifrån de läroplaner och kursplaner som sedan 2011 gäller för barn- och ungdomsutbildningen är prioriterade. Likaså program om, med och för barn och unga, personer med funktionsnedsättning och språkliga och nationella minoriteter.

Under sändningstillståndspanoriden har UR utökat programverksamheten med sända föreläsningar och seminarier framförallt från högskolor och universitet. Att tillgängliggöra programmen fritt på nätet och att öka kännedomen om UR:s rika kunskapsbank har också prioriterats. Tillgängliggörandet kommer även fortsättningsvis vara ett självklart fokus.

Under 2013 har det strategiska arbetet till stor del fokuserats på kommande sändningstillståndspanorid. Sedan regeringen i juni 2013 presenterade propositionen *Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst* (2012/13:164) har UR arbetat intensivt med att förbereda de kommande årens verksamhet. I december tog riksdagen beslut om nya villkor för public service-företagen i form av sändningstillstånd för 2014–2019 samt anslagsvillkor för 2014.

2.3 Arbetsprocesser

UR arbetar utifrån en årsplaneprocess som utgår från UR:s uppdrag och strategi samt behov inom utbildningsområdena. Processen innefattar en rad moment under lång tid, vilket innebär att arbete sker parallellt med flera år i fokus samtidigt. Arbetet genomförs i form av strategiska omvärldsanalyser och utredningar inom olika områden, dialoger med användare samt uppföljning och utvärdering av användningen. Programplaneringen utgår från en pedagogisk omvärldsbevakning där utbildningsområdenas behov identifieras. UR:s programprojekt utvecklas successivt med stöd av användare, pedagoger, forskare och andra sakkunniga. Programmen kompletteras med lärarhandledningar, arbetsblad, pedagogiska webbspel och annat material för att underlätta och främja användning. En central arbetsmetod inom UR är att arbeta i dialog med olika aktörer inom utbildningen, intresseorganisationer och nationella och språkliga minoritetsgrupper.

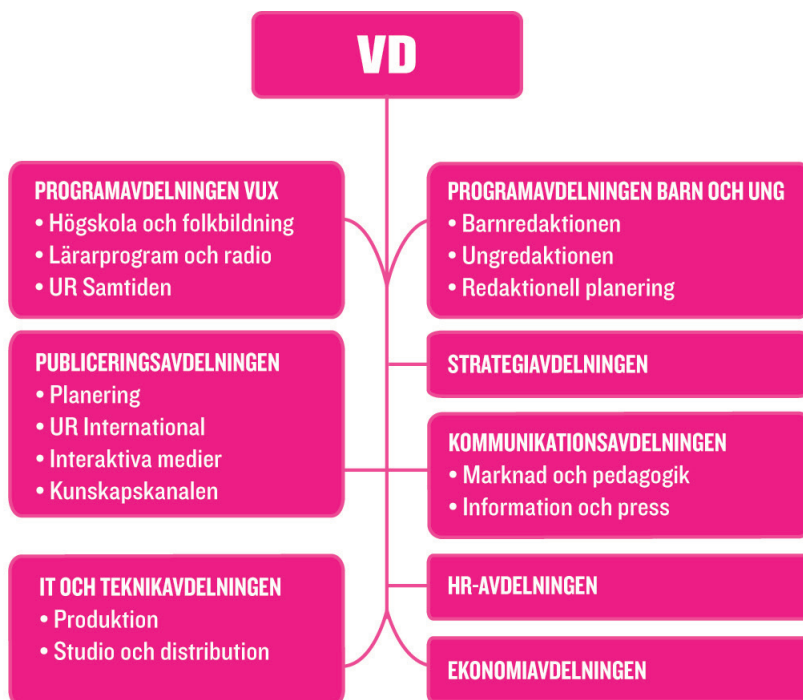
Ett kontinuerligt arbete sker för att effektivisera och öka kvaliteten i arbetsprocesserna liksom för att följa upp och utvärdera hur företaget når önskad effekt och nytta.

2.4 Organisation

Under de senaste åren har UR:s organisation utvecklats med en mer effektiv struktur som är bättre rustad att möta förändringar i omvärlden. Målet har varit att öka effektiviteten och kvalitetssäkra processerna.

I slutet av 2012 inrättades en strategiavdelning som under året arbetat med långsiktigt fokus på kommande sändningstillståndsperiod och utveckling av det interna styrnings- och verksamhetsstödet. I början av 2013 inrättades en publiceringsavdelning med ansvar för att utveckla tablå- och utbudsplanering samordnat på olika plattformar. I slutet av 2013 gjordes ytterligare en utveckling av organisationen genom att interaktiva medier samt viss del av inköpsenhetens arbete fördes in under publiceringsavdelningen.

Arbetet för att förbättra arbetsmiljön, bland annat utifrån en miljöplan och mångfaldsplan, har fortsatt under 2013.

3 SÄNDNINGAR I RADIO OCH TV

UR:S UPPDRAG:

- Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. (inledningen på UR:s sändningstillstånd)
- UR ska sända ljudradio- och tv-program. (UR:s sändningstillstånd, I §)
- UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud...
UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet. UR ska därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska bedrivs inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning samt högskole- och annan vuxenutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)
- Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. Programutbudet ska som helhet präglas av folkbildningsambitioner. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)
- UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och dess ställning i samhället. Språkvårdsfrågor ska beaktas i verksamheten. UR ska tillhandahålla ett mångsidigt utbud av program av hög kvalitet på det svenska språket. (UR:s sändningstillstånd IO §)
- Genmäle och beriktigande. (UR:s sändningstillstånd, I6 §)

Sändningstillståndet innebär rätt att i hela landet sända program i Sveriges Radios och SVT:s sändningsutrymme, enligt överenskommelser som träffas företagen emellan. UR:s radioprogram sänds i P1, P2, P3 och P4 samt i UR Elva, den digitala radion DAB. UR:s tv-program sänds i Kunskapskanalen och i SVT:s kanaler SVT1, SVT2, Barnkanalen och SVT World.

I UR:s årsplan fastställs hur många timmar som ska produceras och sändas. Den anger vad och hur mycket som ska göras för respektive målgrupp inom varje utbildningsområde. Här beslutas också omfattningen av produktionen för nationella minoriteter och på andra minoritetsspråk samt för personer med funktionsnedsättning. I årsplanen ingår även webb-

satsningar och eventuella samarbeten. Årsplaneprocessen fastställer vilka ämnen som ska prioriteras samt lämplig produktionstyp.

De färdiga programmen metadatamärks såväl för uppföljnings- och redovisningsändamål som för att möjliggöra och underlätta användning inom de olika utbildningsområdena efter sändning.

3.1 Sändningar i radio fördelade på kanaler

I radio har sändningsvolymen 2013 ökat väsentligt (15 %) jämfört med 2012. Anledningen är att UR sänder fler timmar i kanalen P1. I P2, P3 och P4 ligger antalet sända timmar på ungefär samma nivå som 2012. Förstasändningarna stod för nästan 60 % av den totala sändningstiden i radio.

I tabellerna 3.1 A och 3.1 B redogörs för UR:s sändningar i radio fördelat på kanaler respektive förstasändningar och repriser.

Utöver de 376 timmar som redovisas i tabell 3.1 A har UR under 2013 sänt 681 timmar i UR Elva, den digitala radion, DAB. Dessa timmar är enbart repriser.

RADIO	2010	2011	2012	2013
P1	79	81	93	148
P2	114	49	50	50
P3	30	45	45	45
P4 RIKS	119	140	140	133
TOTALT	342	315	328	376

TABELL 3.1 A. Sändningar i radio 2010–2013 fördelade på kanaler (timmar/år).

RADIO	2010	2011	2012	2013
FÖRSTASÄNDNING	189	230	221	222
REPRISER	153	85	107	154
TOTALT	342	315	328	376

TABELL 3.1 B. Sändningar i radio 2010–2013 fördelade på förstasändning och repriser (timmar/år)

Utöver de 376 timmar som redovisas i tabell 3.1 A har UR under 2013 sänt 681 timmar i UR Elva, den digitala radion, DAB. Dessa timmar är enbart repriser.

3.2 Sändningar i tv fördelade på kanaler

Under 2013 har sändningsvolymen ökat något i tv (cirka 1,5 %). Ökningen gäller framför allt Kunskapskanalen, där UR har fått nya sändningstider. Totalt sände UR där 3 540 timmar, vilket var 429 fler timmar

än 2012. UR:s sändningar i Kunskapskanalen motsvarade 67 % av kanalens totala sändningsvolym. Även i Barnkanalen och SVT1 har antalet sända timmar från UR ökat. I SVT2 däremot har sändningstimmarna blivit väsentligt färre. Orsaken är att UR under 2013 flyttade eftermiddagarnas reprisblock från SVT2 till de andra kanalerna.

Tabellerna nedan visar hur den sända volymen fördelade sig mellan kanalerna, och mellan förstasändning och repriser.

TV	2010	2011	2012	2013
SVT1	45	49	47	60
SVT2	598	592	562	125
KUNSKAPSKANALEN	2 624	2 963	3 111	3 540
BARNKANALEN	133	137	154	207
TOTALT	3 400	3 741	3 874	3 932

TABELL 3.2 A. Total sändningsvolym i tv 2010–2013 fördelad på kanaler (timmar/år).

Förstasändningarnas andel av total sänd volym har ökat 2013.

TV	2010	2011	2012	2013
FÖRSTASÄNDNING	820	901	984	1 060
REPRISER	2 580	2 840	2 890	2 872
TOTALT	3 400	3 741	3 874	3 932

TABELL 3.2 B. Total sändningsvolym i tv 2010–2013 fördelad på förstasändningar och repriser (timmar/år).

Av totalvolymen som visas i tabell 3.2 A och 3.2 B har 362 timmar även vidaresänts i SVT World. SVT World sänds via satellit och IPTV (Internet Protocol Television) till hela världen.

3.3 Utbildningsprogram och folkbildande program

UR:s uppdrag är att producera och sända utbildnings- och folkbildningsprogram. UR:s mål är att till övervägande del sända program för det formella utbildningsväsendet samt för det organiserade lärandet inom folkbildningen. Under 2013 var den andelen 77,5 % av total sändningsvolym i timmar. Resterande 22,5 % av sändningarna utgörs av folkbildande program – det vill säga allmänt folkbildande program för allmänheten. Den granskning av det svenska medieutbudet som sedan 1998 årligen genomförs av JMG på uppdrag av Myndigheten för radio och tv visar också att UR:s utbud successivt inriktats alltmer direkt mot utbildningsväsendet.¹

För UR:s utbud gäller att programmen produceras utifrån utbildningsområdenas behov, med pedagogiskt perspektiv och användbarhet i fokus.

Rättighets- och distributionskravet för ett UR-program är minst sändningsrätt och rättighet att

ligga i UR Play samt på UR.se.

Samtliga program katalogiseras, beskrivs och metadatamärks för att göras sökbara utifrån utbildningens behov.

3.4 Sändningar i radio och tv fördelade på utbildningsområde

UR:s programutbud är indelat i fyra utbildningsområden: förskola, grund- och gymnasieskola, högskola och vuxenutbildning.

Sett per utbildningsområde har UR:s sändningsvolym i tv ökat mest inom högskolan, 68 %, från 2010 till 2013. Förstasändningsvolymerna i tv har under sändningstillståndsperioden också ökat för förskola (35 %) och grund- och gymnasieskola (23 %).

I tabellerna nedan visas UR:s totala sändningsvolym samt förstasändningsvolym i timmar i radio och tv, fördelat på utbildningsområden.

UTBILDNINGSMÅRÅDE	RADIO				TV			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
FÖRSKOLA	36	14	20	22	53	71	87	82
GRUND- OCH GYMNASIESKOLA	100	126	133	124	419	423	402	338
HÖGSKOLA	146	21	149	190	1 304	1 543	1 940	2 185
VUXENUTBILDNING	60	154	26	40	1 624	1 704	1 445	1 327
TOTALT	342	315	328	376	3 400	3 741	3 874	3 932

TABELL 3.4 A. Sändningar i radio och tv 2010–2013 – total sändningsvolym fördelad på utbildningsområden (timmar/år).

UTBILDNINGSMÅRÅDE	RADIO				TV			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
FÖRSKOLA	14	6	8	8	14	14	36	19
GRUND- OCH GYMNASIESKOLA	43	90	80	76	114	101	111	139
HÖGSKOLA	89	119	107	105	328	431	573	635
VUXENUTBILDNING	43	15	26	33	364	355	264	267
TOTALT	189	230	221	222	820	901	984	1 060

TABELL 3.4 B. Förstasändningar i radio och tv 2010–2013 fördelade på utbildningsområden (timmar/år).

3.5 Ämnesfördelning för sändningar i radio och tv

För att underlätta användningen delar UR in programutbudet enligt barn- och ungdomsskolans ämnen eftersom det bäst svarar mot undervisningens behov. Ämnena kompletteras med läroplansövergripande områden som till exempel hållbar utveckling, mångfald och ett vidgat språkbegrepp.

För att i ännu högre grad möta användarnas behov görs även en mer detaljerad metadatamärkning. Alla UR:s program klassificeras och registreras både i skol-

ämnen och enligt biblioteksstandard, SAB-klassificering. Därigenom kan ett program ha flera ämneskoder.

I public service-redovisningen redovisar UR programutbudet endast fördelat på skolämnen. Med denna ämnesklassificering hamnar program som innehåller flera ämnen, till exempel magasinprogrammet *Cirkuskiosken*, under ämneskategorin *Övrigt*. *En bok, en författare* kategoriseras också under skolämnet *Övrigt* medan de enskilda programmen i serien SAB-klassificeras utifrån respektive programs innehåll.

1. Myndigheten för radio och tv (2013), Svenskt medieutbud 2012, sid 66. Undersökning genomförd av professor Kent Asp, Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet, på uppdrag av Myndigheten för radio och tv.

I tabellerna 3.5 A och 3.5 B visas ämnesfördelningen i den totala sändningsvolymen i radio respektive tv 2013.

ÄMNE A-R	TIMMAR	ÄMNE R-Ö	TIMMAR
ENGELSKA	19,53	ROMANI CHIB	2,00
FINSKA	2,95	SAMHÄLLE	95,82
FRANSKA	3,90	SAMISKA	3,38
FUNKTIONSHINDER	40,83	SAMLEVNAD	89,15
HÄLSA & VÅRD	1,00	SPANSKA	2,32
MEÄNKIELI	3,33	SVENSKA	32,97
MUSIK	1,33	TYSKA	5,98
NATUR & TEKNIK	3,05	ÖVRIGA SPRÅK	4,72
PEDAGOGIK	60,50		
RELIGION	2,75	TOTALT A-Ö	375, 51

TABELL 3.5 A. Ämnesfördelning i den totala sändningsvolymen i radio 2013 (timmar).

ÄMNE A-M	TIMMAR	ÄMNE N-Ö	TIMMAR
BILD & KONST	48,78	NATUR & TEKNIK	383,78
DANS & TEATER	16,78	PEDAGOGIK	193,60
DATA & IT	34,78	PSYKOLOGI	41,83
EKONOMI & MARKNADSFÖRING	43,95	RELIGION	23,80
ENGELSKA	22,98	ROMANI CHIB	8,03
FINSKA	12,98	SAMHÄLLE	1123,50
FRANSKA	12,67	SAMISKA	51,69
FUNKTIONSHINDER	94,65	SAMLEVNAD	8,18
GEOGRAFI	42,06	SLÖJD & KONST-HANTVERK	28,98
HISTORIA	341,39	SPANSKA	11,22
HÄLSA & VÅRD	429,33	SVENSKA	178,90
IDÉHISTORIA & FILOSOFI	32,48	SVENSKA SOM ANDRASPRÅK	41,15
JIDDISCH	4,08	TEKNIK & TEKNOLOGI	10,20
MATEMATIK	28,22	TYSKA	28,54
MEDIA & FILM	22,57	ÖVRIGA SPRÅK	23,49
MEÄNKIELI	9,42	ÖVRIGT	482,43
MILJÖ	58,80		
MUSIK	36,42	TOTALT A-Ö	3 931,66

TABELL 3.5 B. Ämnesfördelning i den totala sändningsvolymen i tv 2013 (timmar).

3.6 Insatser för svenska språket

UR har ett särskilt ansvar för det svenska språket och ska lägga särskild vikt vid språkvårdsfrågor i programverksamheten. Till sin hjälp har UR och de andra programföretagen två språkvårdare, som sprider kunskap om kraven i sändningstillståndet och arbetar för att höja den språkliga medvetenheten. De bistår även vid formulering av språkpolicyer och har en rådgivande funktion gentemot medarbetarna.

Under 2013 antog UR en ny titelpolicy för program- och serietitlar som prioriterar korrekt och vårdad svenska. Vidare kvalitetsgranskas alla programbeskrivande texter utifrån olika regelverk, till

exempel Svenska skrivregler och Svenska Akademiens ordlista.

Svenska i utbudet

UR arbetar på flera olika sätt med ämnet svenska – inte minst i radioutbudet. UR har ett stort och varierat utbud av litteraturprogram i radio för barn och ungdomar med uppläsningar, dramatiseringar och författarpresentationer. Av det totala radioutbudet 2013 utgjorde närmare 9 % av UR:s program ämnet svenska (2012 14 %). Av det totala radioutbudet för förskolan utgjorde närmare 50 % ämnet svenska (2012 56 %) och för grund- och gymnasieskolan låg motsvarande siffra på 16 % (2012 11 %).

3.7 Arbetet med programetiska frågor

De villkor i sändningstillståndet och radio- och tv-lagen som berör opartiskhet, saklighet, respekt för privatlivet, mediets genomslagskraft, otillbörligt gynnande och demokratiska värden är centrala för UR:s programverksamhet. Frågorna är ständigt aktuella och föremål för diskussioner och ställningstaganden såväl inom de enskilda projekten som på redaktions- och avdelningsnivå. Frågor rörande opartiskhet, saklighet och respekt för privatlivet samt andra programetiska frågor uppstår inom alla led i produktionsprocessen.

Utöver ansvarig utgivare har bolagsjuristerna på strategiavdelningen i uppgift att tolka sändningstillstånd och radio- och tv-lag samt arbeta med programetiska frågor. Medarbetarna får kunskap om bestämmelserna på flera olika sätt. Juridikfunktionen bistår med såväl utbildningar som med rådgivning vid konkreta frågeställningar. UR genomför löpande utbildningar riktade till olika grupper inom företaget, allt från introduktion av nya medarbetare till utbildningar i rollen att vara ansvarig utgivare, där de programrelaterade bestämmelserna är en central aspekt.

Årligen anordnas programpolitiska seminarier för medarbetarna tillsammans med Sveriges Radio och SVT. I UR:s Public service-handbok beskrivs hur UR arbetar dels med befintliga regelverk, dels utifrån egna publicistiska värderingar. Handboken sammanfattar befintliga policydokument och riktlinjer som styr UR:s publicistiska beslut och arbetsmetoder. Seminarier kring handboken hölls för UR-medarbetare under våren 2013.

3.8 Granskningsnämndens granskning av UR:s program

Granskningsnämnden inom Myndigheten för radio och tv granskar i efterhand om UR:s program följer sändningstillståndet och radio- och tv-lagen. Nämnden

granskar program efter anmälan eller på initiativ av myndigheten. Granskningen efter anmälan ska främst avse de anmälningar vars prövning bidrar till effektiv kontroll och en god efterlevnad av sändningstillståndet och radio- och tv-lagen.

Det är endast en bråkdel av UR:s radio- och tv-program som anmäls. De allra flesta anmälningar leder till att programmet inte tas upp till prövning eller frias utan föredragning i nämnden. Ibland får UR yttra sig över programmet med anledning av någon eller några bestämmelser i sändningstillståndet.

Under 2013 inkom 19 ärenden avseende UR-program till Granskningsnämnden vid Myndigheten för radio och tv. Det är en liten ökning jämfört med 2012, då antalet anmälda program var 15. Två ärenden avsåg radioprogram och en anmälan avsåg beställ-tv. Resterande ärenden avsåg tv-program. Anmälningarna rörde främst frågor om opartiskhet och saklighet men även till viss del mediets genomslagskraft och frågor om privatlivet. Under året har UR lämnat in ett yttrande till nämnden.

Samtliga ärenden utom två är avslutade. Ett program har friats av Granskningsnämnden och fyra ärenden har friats av nämndens ordförande eller vice ordförande. Resterande ärenden har myndigheten med hänvisning till sin instruktion skrivit av eller valt att inte pröva.

Genmäle och beriktigande

Under 2013 inkom ingen begäran om genmäle/beriktigande till UR. Ärenden om genmäle eller beriktigande behandlas skyndsamt. Om en begäran ska bifallas eller inte beslutas i samråd med ansvarig utgivare. Vid avslag av en skriftlig begäran om genmäle lämnas skriftlig information om skälen till avslaget samt information om berörd persons möjlighet att anmäla ärendet till Granskningsnämnden. Beriktigande görs även om eller när en redaktion själv upptäcker att en felaktig uppgift lämnats i ett program.

UR:S UPPDRAG:

- UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten.
UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet. UR ska därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram.
Programverksamheten ska bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning samt högskole- och annan vuxenutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)
- UR ska erbjuda ett varierat utbud av program av hög kvalitet för och med barn och unga.
Programmen ska på barns och ungdomars egna villkor förmedla nyheter och fakta samt kulturella och konstnärliga upplevelser från olika delar av Sverige och världen. UR ska ha en omfattande nyproduktion och egen produktion av program för barn och unga. UR ska särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna. UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper, liksom till barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk. (UR:s sändningstillstånd, II §)

UR:s utbildningsprogram bidrar till barns och ungas lärande och kunskapsutveckling. Radio- och tv-program väcker känslor och ger perspektiv och sammanhang på ett sätt som stärker lärandet.

Antal barn i förskolan är 480 000 och nära 90 000 arbetar inom förskolan. I förskoleklass går drygt 100 000 barn och cirka 7000 arbetar där. I grundskolan går 900 000 elever och nära 90 000 lärare arbetar inom utbildningsområdet. 360 000 unga går i gymnasieskolan med nära 40 000 lärare.

En flerårig produktionsprocess

UR:s program ska kunna användas inom olika nivåer av utbildningen men också fungera i sändning. Därför arbetar UR med pedagogiskt fokus både före, under och efter programproduktionen.

Programplaneringen utgår från en pedagogisk omvärldsbevakning där utbildningsområdenas behov identifieras. UR:s projektutvecklare följer utvecklingen av situationen i skolan och de satsningar som görs av Skolverket och andra myndigheter samt pedagogisk och didaktisk utveckling.

Projektutvecklarnas rapporter utgör en del av underlaget till programchefens utbudsplan, varefter

programprojekt utvecklas av redaktionschefer och projektledare. Under utvecklingsfasen har majoriteten av programprojekten referensgrupper knutna till produktionen. I grupperna deltar exempelvis pedagoger, forskare, psykologer, barn och unga.

I det pedagogiska efterarbetet arbetar UR med att underlätta och främja användningen i klassrummet med hjälp av lärarhandledningar, arbetsblad, webbspel och annat pedagogiskt material. Mediepedagogerna arbetar även med att öka kännedomen om UR:s programproduktioner i skolan.

4.1 Förskola

UR:s verksamhet på förskoleområdet tar sin utgångspunkt i läroplanen för förskolan. Produktionen omfattar radio och tv samt insatser på webben för barn från tre år till förskoleklass. Utbudet ska kunna nå barnen både hemma och i förskolan. Både utbildningsprogram och folkbildningsprogram sänds för målgruppen.

Under 2013 har satsningar gjorts inom svenska, matematik och NO-ämnena kemi, fysik och biologi. I svenska syftar programmen till språkutveckling. De är språkstärkande och kretsar kring läsfrämjande,

ord- och begreppsförståelse. Inom matematik och NO-området är programmen kopplade till kunskapsområden och identifierade behov.

4.2 Radio- och tv-program för förskolan

Under 2013 sände UR 22 timmar radio och 82 timmar tv för förskolan. Tv-programmen sändes i *Bolibompa* i Barnkanalen inom programramen *Cirkuskiosken*. Radioprogrammen sändes i P4 under rubriken *Barnradion*. Nedan ges programexempel och i tabell 4.2 A och 4.2 B redogörs för ämnesfördelningen av den totala sändningsvolymen i radio respektive tv för förskolan.

Språkutveckling

Under 2013 sändes radioserien *Meka med ABC* som syftar till att väcka barns nyfikenhet för det ganska abstrakta begreppet alfabet och hur språkljud och bokstäver formas till ord. Inom ramen för tv-programmet *Cirkuskiosken* användes sagor för att bredda barns ordförråd och begreppsförståelse.

Språkutveckling inom andra språk

En stor satsning har gjorts på förskoleprogram på de nationella minoritetsspråken och även på fem andra minoritetsspråk – arabiska, bosniska, japanska, kinesiska och somaliska – där behovet av språkinläring

är stort. UR har arbetat tillsammans med pedagoger för att hitta rätt språknivå. Program har sänts på meänkieli, romani chib, finska, samiska och jiddisch. Som exempel kan nämnas *Berömda dinosaurier*, *Drömyrket*, *Pinos dagbok*, *Småsagor*, *Stadsduvan* och *bullmåsen* och *Skrutt samlar höst*.

Natur och teknik

Inom området teknik sändes tv-programmet *Ella-bella får ett brev*. Serien vänder sig till 4–5-åringar och syftar till att väcka nyfikenhet och förståelse för hur människa och teknik utvecklas tillsammans. I tv-serien *Tiggy testar* experimenterar Beppe och dockan Tiggy från *Cirkuskiosken* med naturvetenskapliga fenomen.

UR gör också kontinuerligt naturprogram om barns nära natur. I tv-programmen *Skrutt samlar höst* och *Skrutt följer spår* följs den natursamlade dockans jakt på höstlöv, knoppar och vinterspår. I serien *Skrutts fågelbok* visas några av våra vanligaste fåglar.

Inom ämnet matematik sändes *Katten musen tio tusen* och *Minimakaroner* för de yngsta barnen och för årskurs F–3 den nya serien *Kapten Balans* och *tidsmaskinen* som handlar om matematiska begrepp om tid i vid bemärkelse.

	TIMMAR	ÄMNE R-Ö	TIMMAR
MEÄNKIELI	2,17	ROMANI CHIB	2,00
MUSIK	0,08	SAMISKA	3,38
NATUR & TEKNIK	1,80	SVENSKA	12,97
		TOTALT A-Ö	22,40

TABELL 4.2 A. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i radion för förskolan 2013 (timmar)

ÄMNE A-R	TIMMAR	ÄMNE R-Ö	TIMMAR
BILD & KONST	0,13	ROMANI CHIB	2,33
FINSKA	5,92	SAMHÄLLE	2,50
IDÉHISTORIA & FILOSOFI	0,50	SAMISKA	4,58
JIDDISCH	1,67	SAMLEVNAD	0,50
MATEMATIK	5,37	SVENSKA	3,20
MEÄNKIELI	1,50	ÖVRIGA SPRÅK	5,17
NATUR & TEKNIK	15,82	ÖVRIGT	31,43
RELIGION	1,87	TOTALT A-Ö	82,49

TABELL 4.2 B. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i tv för förskolan 2013 (timmar)

Webb för förskolebarn

UR:s webbutbud för barn samlas på UR.se/barn. Där finns pedagogiska spel och program enkelt tillgängliga. Barnprogrammen presenteras med tydlig bild och kortare text, så att även de barn som inte kan läsa kan hitta. Den pedagogiska webbplatsen *Cirkuskios-*

ken har fokus på lek och barns lust att utforska och riktar sig i huvudsak till förskolebarn.

4.3 Grundskolan och gymnasieskolan

UR:s verksamhet för grundskolan och gymnasieskolan tar sin utgångspunkt i styrdokumentet för

utbildningsområdena. Utbudet omfattar radio och tv samt insatser på webben för förskoleklass-årskurs 9 och gymnasiet, vilket motsvarar åldrarna 6–19. UR utvecklar ljud, bild och text i olika gestaltungsformer och kanaler. Under året sändes 124 timmar radio och 338 timmar tv för målgruppen.

Programutformningen kan variera i längd och form, från återkommande längre serier till enstaka korta program. Utbudet består av allt från drama-serier till dokumentärer, animationer och nyheter. Programmens syfte är att stödja utbildningen och locka till lust att lära. Programmen kompletteras med material på UR.se i form av lärarhandledningar, applikationer och pedagogiska spel.

4.4 Radio- och tv-program för grundskolan

Grundskolans ämnen och läroplaner är utgångspunkt för UR:s utbud för målgruppen. Under 2013 inleddes en flerårig satsning på svenska, läsförståelse och språkutveckling.

Förskoleklass-årskurs 3

För de lägsta årskurserna sände UR program inom svenska, engelska, trafik, natur, religion, historia, matematik och livskunskap. Utbudet utgick från ett barnperspektiv med syfte att spegla barns tankar, vardag och verklighet. Många av serierna var flermediala och präglades i hög grad av barnmedverkan. Programmen sändes i Barnkanalen och i P4.

Svenska

Livet i Bokstavslandet är ett ABC-program med sketcher om bokstäver och ord för dem som är på väg att knäcka läskoden. Tv-serien aktiverar flera sinnen i lärandet och tar fasta på faktorer som enligt den senaste forskningen underlättar en positiv läsutveckling. Som ett komplement till programmen får lärare förslag på hur de kan arbeta vidare i klassrummet och hjälpa barn att lära sig läsa.

I syfte att ge möjlighet till identifikation med och förståelse för de som har svårigheter att lära sig läsa sände UR programserien *Åsså har jag dyslexi*, där barn berättar hur de kände och agerade innan de visste att det fanns något som hette dyslexi och om tiden efter att de fick diagnosen.

Historia och religion

Radio- och tv-radioserien *Skapelsemyter* ger kunskap om mytologi, kultur och religion utifrån frågor kring skapelsen. I serien berättas hur det gick till när världen och människorna skapades enligt olika kulturer, exempelvis mayaindianerna, ashantifolket och nordisk mytologi.

Årskurs 4–6

Under 2013 var majoriteten av de sända programmen för årskurs 4–6 inom ämnena svenska, läs- och skrivutveckling, engelska, NO och samhällskunskap. Tv-serierna för årskurs 4–6 sändes under 2013 i Barnkanalen. Radioprogrammen sändes i P4.

Svenska, läs- och skrivutveckling och retorik

Barns delaktighet är en viktig aspekt i UR:s barnproduktioner. UR gör en flerårig satsning på retorik och sände 2013 för andra året radioserien *Retorikmatchen* som engagerar många skolor. I finalen tävlar åtta klasser i årskurs 6. Tävlingsmomenten är bland andra att hålla olika typer av tal, att debattera och att snabbt hitta rätt ord och uttryck. Radioserien kompletteras med pedagogiskt material.

Geografi

Geografens testamente – Norden är en tv-serie som utgår från kursplanen för geografi. Serien är en fortsättning på *Geografens testamente – den stora Sverigeresan*. 2013 stod Nordens geografi i centrum för programmen. Under året har också program från Nordvisionen sänts, ett exempel är tv-programmet *Nörd på äventyr i Sierra Leone* som visar landets naturtillgångar och hur folket lever där.

Naturorienterande ämnen

Tv-serierna *Gigantiska experiment* och *Labba* är program som visar experiment inom kemi, fysik, biologi, miljö, matematik och teknik. I *Gigantiska experiment* får barnen lära sig om fysikens lagar i oväntade miljöer.

Tv-serien *Struten* ger svar på insändarfrågor. Ämnena sträcker sig från spöken och eld till mummier och bläckfiskar.

Tv-serien *Orka* ger en bild av vad det innebär att ha diagnoser som adhd, autism och tvångssyndrom, och vilken hjälp man kan få av specialpedagoger, psykologer och resurslärare.

Nyheter för barn

Ett samarbetsprojekt mellan UR och SVT är *Lilla Aktuellt skola* för årskurs 4–6, där syftet är att skapa sammanhang och kontext till det som har hänt i nyhetsflödet under den gångna veckan. Nyhetsprogrammet sändes en gång i veckan under skolterminerna 2013. Serien har under året också kompletterats med *Lilla Aktuellt skola – teckenspråk*. För det samlade nyhetsutbudet för barn och unga, se tabell 4.7.

Samhällskunskap – källkritik

Med tv-serien *Är det sant* fortsatte UR 2013 satsningen på mediekunskap och källkritik. Syftet är att stärka barns och ungas kunskap om medier och för-

måga till källkritik. Serien, lärarhandledning och den kompletterande webbsidan utgår från kursplanen i samhällskunskap.

Studieteknik

Under året inleddes en satsning på tv-program och webb som syftar till att ge elever stöd i studieteknik. I tv-serien *Plugga bättre* ställs elever i årskurs 6 inför olika utmaningar och erbjuds metoder att klara dem.

Årskurs 7–9

Av de sända programmen för årskurs 7–9 var flest inom samhällsorienterande ämnen, NO, samlevnad, svenska och moderna språk.

Samhällsorienterande ämnen

Droger är en serie kortfilmer som ska väcka elevers intresse att diskutera och fundera kring droger. Syftet är att utveckla förståelse för samhällets lagar och normer och öka kunskaperna om hur droger påverkar kroppen samt öka elevers förmåga till källkritik. Eleverna får genom programmen ta ställning till olika dilemman, för att utveckla förmågan att göra egna val. Tv-serien kompletteras med lärarmaterial, faktafilmer, webb och program för lärarna att visa för föräldrarna.

Temasatsningen på mediekunskap och källkritik fortsatte med tv-serien *Mediatiden*, en granskning av media med fokus på unga. Serien ger kunskap om pressetik, yttrandefrihet, censur, medborgarjournalistik, propaganda och källor. Den kompletteras med en temasajt om källkritik.

Naturorienterande ämnen

Den tidigare sända tv-dokumentärserien *Fatta katastrofen* kompletterades under året dels med ett tv-program riktat till pedagoger, dels med tv-programmen *Fatta fakta* som innehåller expertintervjuer. Programserien syftar till att väcka intresse för och ge kunskap om olika ämnesområden i anslutning till högstadiets NO-undervisning genom fakta och samhällskontext. Den fleråriga satsningen *Fatta* innehåller även ett webbspel på UR.se.

I tv-serien *Utflykter till livets kärna* görs utifrån fotografen Lennart Nilssons bilder en resa i människokroppen till livets kärna cellen. Serien kompletteras med en lärarhandledning.

Sex och samlevnad

För målgruppen årskurs 7–9 prioriterades ämnet samlevnad i radiosändningar. Programserien *Hångla* sändes i radio och i tv sändes *Sexbyrå*, en serie som vänder sig till elever i särskolan inom högstadiet och gymnasiet. Målet är att informera och stötta målgruppen i funderingar om sex och samlevnad, liksom i identitetsskapande frågor.

Moderna språk

UR fortsatte satsningen på moderna språk – engelska, franska, spanska och tyska. Flera nyproducerade radio- och tv-serier sändes på olika språknivåer. I tv sändes *Ghost stories*, *Kortfilmsklubben*, *Pregunta YA*, *Bankrånet*, *Mitt Sardinien* och *Mitt Berlin*. Bland inköpta produktioner finns *Holly's Heroes*.

Nyheter på moderna språk

UR sände nyheter i radio för årskurs 7–9 under 2013 på språken franska, spanska, engelska och tyska. Nyhetsprogrammen syftar till att, förutom språkkunskaper, ge en kultur- och samhällsförståelse för respektive land. Programexempel är *¿Qué Pasa?* (spanska), *Newsreel* (engelska), *Nachrichten auf Deutsch* (tyska) och *Nouvelles en Français* (franska). Samtliga serier sändes varannan vecka under såväl vår- som höstterminen och varje språkserie hade varsin nyårskrönika. För det samlade nyhetsutbudet för barn och unga, se tabell 4.7.

Webb för grundskolan

UR.se är anpassad efter de nya läroplanerna med ämnesindelning kopplad till kursplanerna. Inom språk finns dessutom ämnesindelningar som exempelvis svenska, svenska som andraspråk, engelska, moderna språk samt modersmål och minoritetsspråk. På UR.se finns länkar till programmen samt spel, övningsmaterial och arbetsblad som kan användas i klassrummet.

4.5 Radio- och tv-program för gymnasieskolan

UR har i uppdrag att särskilt utveckla programverksamheten för de äldre barnen och ungdomarna. Under 2013 gjordes dels samproduktioner med NRK inom historia och matematik, dels nyproduktioner. Vissa program som sänds inom ramen för *UR Samtiden* är avsedda för äldre ungdomar. Nedan ges programexempel och i tabellerna 4.5 A och 4.5 B redogörs för ämnesfördelningen av den totala sändningsvolymen i radio och tv för grund- och gymnasieskolan.

Samhällsorienterande ämnen

I läroplanen för gymnasiet 2011 infördes privatekonomi som en del i kursplanen i samhällskunskap. Tv-serien *Pengar – näst viktigast efter kärleken* kopplar ihop privatekonomi och nationalekonomi med teorier om samhället i ett större perspektiv.

Som en fortsättning på Radiohjälpens kampanj Hungerhjälpen sändes *Se hungern* där gymnasieungdomar reser till tre av världens fattigaste länder – Nicaragua, Burkina Faso och Bangladesh – och möter hjälparbetare, eldsjälur och invånare.

Pop och politik har fortsatt som radioserie 2013. Låtarnas tillkomst och bakgrund ger kunskap om både tiden när de skrevs och hur samhället då såg ut.

Historia

Tv-serien *Arkeologerna* ger ny kunskap om forntiden. Det är första programserien i en kommande historiesatsning. I serien besöker programledaren och en arkeolog några av Skandinaviens mest betydelsefulla utgrävningar.

Matematik

Inom ämnet matematik sände UR tv-serien *Siffror*, som visar matematikens betydelse i vardagen och hur mate-

matisk kunskap kan göra världen mer lättbegriplig.

I tabell 4.5 A och 4.5 B redovisas ämnesfördelningen av totalsändningsvolymen i radio respektive tv 2013 för grund- och gymnasieskolan. När det gäller UR:s utbud av nyheter för barn och unga är det klassificerat i enlighet med skolämnesindelningen. På radiosidan ryms det inom skolämnena *engelska, franska, spanska* och *tyska*, och på tv-sidan inom ramen för ämnet *samhälle (Lilla Löpsedeln, Lilla Aktuellt skola)*.

ÄMNE A-R	TIMMAR	ÄMNE S-Ö	TIMMAR
ENGELSKA	19,53	SAMHÄLLE	13,70
FINSKA	2,95	SAMLEVNADE	46,05
FRANSKA	3,90	SPANSKA	2,32
HÄLSA & VÅRD	1,00	SVENSKA	16,85
MEÄNKIELI	1,17	TYSKA	5,98
MUSIK	1,25	ÖVRIGA SPRÅK	4,72
NATUR & TEKNIK	1,25		
RELIGION	2,75	TOTALT A-Ö	123, 42 (JMF 124)

TABELL 4.5 A. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i radio 2013 för grund- och gymnasieskolan (timmar).

ÄMNE A-M	TIMMAR	ÄMNE M-Ö	TIMMAR
BILD & KONST	2,25	MUSIK	1,00
EKONOMI & MARKNADSFÖRING	6,37	NATUR & TEKNIK	37,67
ENGELSKA	22,98	RELIGION	8,90
FINSKA	2,83	ROMANI CHIB	4,22
FRANSKA	12,67	SAMHÄLLE	60, 26
FUNKTIONSHINDER	15,97	SAMISKA	4,33
GEOGRAFI	3,33	SAMLEVNADE	2,00
HISTORIA	16,17	SPANSKA	11,22
HÄLSA & VÅRD	8,33	SVENSKA	22,62
IDÉHISTORIA & FILOSOFI	3,50	SVENSKA SOM ANDRASPRÅK	3,33
JIDDISCH	2,42	TEKNIK & TEKNOLOGI	1,00
MATEMATIK	14,50	TYSKA	26,62
MEDIA & FILM	7,00	ÖVRIGA SPRÅK	17,13
MEÄNKIELI	4,92	ÖVRIGT	7,40
MILJÖ	7,08	TOTALT A-Ö	338,02

TABELL 4.5 B. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i tv 2013 för grund- och gymnasieskolan (timmar).

4.6 Nyproduktion och egenproduktion för barn och unga

UR ska ha en omfattande nyproduktion och egenproduktion av programutbud för barn och unga.

I tabell 4.6 visas andelen egenproduktion av UR:s nyproduktion för barn och unga i radio och tv. Det

som inte är egenproducerad nyproduktion är samproduktioner och produktionsutlägg. I tabellen är programutbudet för nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning inräknat, det redovisas också specifikt i kapitlen 8-9.

	TOTAL NYPRODUKTION RADIO	VARAV EGENPRODUKTION RADIO	TOTAL NYPRODUKTION TV	VARAV EGENPRODUKTION TV
BARN	44,1	36,6	89,0	65,6
UNGA	46,9	19,1	73,2	36,6
TOTAL	91,0	55,7	162,2	102,2

TABELL 4.6. Andelen egenproduktion av all nyproduktion för barn och unga 2013 (timmar).

4.7 Nyheter för barn och unga

I tabell 4.7 redovisas UR:s utbud av nyheter för barn och unga under 2013. Nyhetsutbudet har ökat avsevärt under 2013 framförallt genom den nya serien

Lilla Aktuellt skola – teckenspråk som produceras för teckenspråkstalande. Nytt är också nyheter på engelska för barn i radio. Utbudet beskrivs med program-exempel i samband med varje årskurs.

	RADIO	TV
BARN	1,50	16,70
UNGA	6,00	0,00
TOTAL	7,50	16,70

TABELL 4.7. Nyheter för barn och unga 2013 (sända timmar).

UR:S PRODUKTIONER FÖR BARN OCH UNGA

Under 2013 sände UR 146 timmar radio för barn och unga, och 425 timmar tv. Produktionen utgick från behoven inom förskola och skola, och alla program var avsedda för att kunna användas inom undervisningen och samtidigt nå ut till barn och unga i hemmen.

Under sändningstillståndsperioden 2010–2013 har UR satsat på att utveckla programkvaliteten och ytterligare anpassa radio- och tv-produktionerna så att de svarar mot utbildningsområdenas kunskapsmål och undervisningens förutsättningar.

Med förbättrade sökfunktioner och tydligare indelning kan programmen nu hittas enklare på UR.se och UR Play. De senaste åren har även ett flertal interaktiva webbspel utvecklats integrerat med programproduktionen för att stärka den pedagogiska användningen.

De kommande åren är målet att ytterligare stärka det pedagogiska arbetet, fortfarande med skolans ämnen och kunskapsmål i fokus, och utveckla samordningen mellan radio, tv och webb.

Utifrån elevfokus och användardialog i program- och webbproduktion och en kontinuerlig kvalitets-säkring vill UR möta barns och ungas växande behov av utbildningsprogram.

HÖGSKOLA OCH UNIVERSITET

5

UR:S UPPDRAG:

- UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten. UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet. UR ska därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram. Programverksamheten ska bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning samt högskole- och annan vuxenutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden. Programutbudet ska som helhet präglas av folkbildningsambitioner. UR ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningssytringar. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)

För högskola och universitet producerar och sänder UR program i syfte att stödja studerande i deras lärande. Programutbudet består av föreläsningar inom olika ämnesområden, dokumentärer och gestaltande program.

Program för högskola och universitet sänds i Kunskapskanalen, SVT1 och SVT2 samt i P1 och P4. Under året sände UR 190 timmar radio och 2 185 timmar tv för universitet och högskola. I dessa timmar ingick 64 timmar lärarfortbildning i radio och 196 timmar lärarfortbildning i tv.

Lärarfortbildning används inom UR som samlingsnamn för arbetet med program för lärarutbildningarna och för kompetensutveckling och fortbildning av yrkesverksamma lärare. Program för lärarfortbildning räknas in i den totala sändningsvolymen för högskola.

Av drygt 73 400 anställda vid högskolor och universitet är cirka 27 600 lärare. Läsåret 2012/2013 fanns det drygt 414 400 registrerade studenter vid lärosätena. Det är 44 svenska högskolor och universitet som har examensrätt.

UR:s utbud för högskola och universitet består av föreläsningar, samtal, gestaltande program och dokumentärer. Produktionen av de gestaltande programmen utgår från den omvärldsbevakning och de behovsanalyser som UR:s projektutvecklare gör och som leder fram till en utbudsplan. Programprojekten utvecklas av redaktionschefer och projektledare, ofta i samråd med referensgrupper. Processen sträcker sig som regel över flera år. När programmen sänts och publicerats på UR.se och UR Play arbetar UR:s mediepädagoger med att främja användningen inom högskola och universitet.

5.1 Radio- och tv-program för högskola och universitet

Tv-serien *UR Samtiden* fortsatte som en viktig och omfattande del av UR:s sända tv-utbud för högskola och universitet. Programserien står för cirka 64 %

av UR:s totala sändningsvolym i tv för utbildningsområdet högskola.

Övrig radio- och tv-produktion för högskola och universitet utgörs i huvudsak av gestaltande program och dokumentärer.

Rektorer

För att synliggöra rektorers vardag och komplexa ledarskap och bidra med program till rektorsutbildningen sändes tv-serien *Rektorer*, en dokumentärserie i åtta avsnitt om två nytillträdde rektorer som fått i uppdrag att vända utvecklingen på skolor med dåliga resultat. Serien kompletterades med fem debattprogram och fyra intervjuprogram om ledarskapet inom skolan.

Jag litade på lagen och Rättskiparna

Under året gjordes en satsning på juridik för högskolan. Tv-serien *Jag litade på lagen* följer några svårbedömda rättsfall från brott till dom. Offer, gärningsmän och jurister berättar om juridikens möjligheter och begränsningar. I sex tv-program i serien *Rättskiparna* berättar framstående jurister från det svenska rättsväsendet om sina yrkesliv. Till juridiksatsningen hör en temaside med lärarhandledningar.

UR Samtiden och Samtiden TEMA

Under året fortsatte *UR Samtiden* sända föreläsningar och samtal kring en rad olika ämnen med forskare, ämnesexperter och andra föreläsare. Programmen riktar sig primärt mot högskola och universitet och även till en kunskapsintresserad allmänhet. Under året sändes cirka 1 400 timmar, varav 400 nyproducerade. I samarbete med fyra lärosäten sändes specialarrangerade föreläsningdagar: *Forskning i väst*, *Forskning i Umeå* och *Lundaforskare föreläser*. Under 2013 förvärvade och sände *UR Samtiden* även 93 föreläsningar inspelade av fyra högskolor och universitet.

UR *Samtiden* sände också ett antal program från särskilda arrangemang, som exempelvis Nobelpriset, Svenska Akademiens högtidssammankomst, Kofi Annans föreläsning på Uppsala universitet och föreläsningar från Tällberg Forum. UR *Samtiden* sände också föreläsningar från ett antal större konferenser om språk, idrott, skolbibliotek och pedagogik samt drygt ett femtiotal samtal från Bokmässan.

Programserien UR *Samtiden Tema* sändes varje vecka under vår- och höstsäsong med ett urval av samtal och föreläsningar inom olika teman. Några exempel på UR *Samtiden Tema* är *Språkstörning*, *Minnet av förintelsen*, *Varning för ras* och *Framgångsrikt lärande*.

Barnministeriet

Radioserien *Barnministeriet* producerades i halvtimmesversioner för högskolan. Programmet skildrar barns och ungas livsvillkor. Programmen görs i dokumentär stil och tar upp frågor som kan vara svåra för lärare att hantera. *Barnministeriets* program anknyter ofta till UR:s tv-serier.

Bildningsbyrån

Inom radioserien *Bildningsbyrån* görs kontinuerligt program som fördjupar, klargör begrepp, problematiserar skeenden, visar forskningsresultat och ger historiska perspektiv. Ämnena kompletterar ofta andra UR-satsningar. 2013 har särskilt programfokus varit funktionshinder liksom sexologi.

Mifforadio och Miffo-tv

Radioserien *Mifforadio* och tv-serien *Miffo-tv* är unika eftersom de leds av programledare med intellektuell funktionsnedsättning. I radioprogrammen förs samtal med allmänheten och i tv-programmen med gäster kring olika frågor. Diskussionerna rör sig om livet och samhället i stort samt även om funktionsnedsättning.

Inköp och samproduktioner

UR sände under 2013 ett brett urval inköpta program och samproduktioner för högskolan. Som exempel kan nämnas några dokumentärer avsedda för socio-ekonomutbildningen: *Adoptionens pris*, *Efter flykten – fyra berättelser om tortyr* och *Russell Brand – från missbruk till drogfri*. Inom ämnesområdet vård och omsorg sändes exempelvis *Pensionär på prov*, *Äldre män om sex*, *På resa med Alzheimers* och *Mina sista andetag*.

Inom ramen för Nordvisionsarbetet sände UR fem program om karikatyrernas historia, *Skarpa streck*.

Webb för högskola och universitet

Under året har UR fortsatt kartlägga behoven och utveckla UR.se till att bli mer relevant för högskolestudenter och pedagoger. Sök- och ämnesfunktioner har testats på målgruppen. En ny och högskoleanpassad version av UR.se kommer att lanseras 2014.

5.2 Radio- och tv-program för lärarutbildning och -fortbildning

På lärarfortbildningsområdet bidrar UR med enskilda program och serier med pedagogiskt och didaktiskt fokus eller ämnesfokus. UR producerar och sänder även program i radio och tv som tar upp aktuella skolfrågor samt bidrar till utbildningsdebatten.

UR sände radioprogram för lärarutbildning och -fortbildning i P1 och tv-program i Kunskapskanalen, SVT1 och SVT2.

Lärandets idéhistoria

UR har tidigare porträtterat pedagogiska pionjärer och teoretiker i program som använts på grundnivå inom lärarutbildningen. Under året kompletterades utbudet med viktiga idéhistoriska teorier kring pedagogik och lärande. Tv-serien *Lärandets idéhistoria* handlar om läraryrkets rötter i filosofi och hur synen på kunskap, bildning och bedömning utvecklats.

Liv med autism

Tv-serien *Liv med autism* visar i åtta avsnitt hur barn, ungdomar och deras familjer upplever livet med diagnos inom autismspektrumet. Sakkunniga och forskare kompletterar med teoretiska fakta.

Svenska till varje pris – sfi

Tv-serien *Svenska till varje pris* innehåller åtta programavsnitt om en grupp invandrare som under två månader ska lära sig svenska. Serien belyser problem och möjligheter med sfi-utbildningen. Under produktionsprocessen hade UR kontakter med Nationellt centrum för svenska som andraspråk och programmen kompletterades med en webbsida och mobilsajt med tips för lärare och studerande. Korta klipp ur tv-programmen ger exempel på hur språket används i olika situationer. Varje program har ett tema, som också återfinns i mobilsajten. Mobilsajten innehåller övningar som på olika sätt ger träning i att använda och tänka på svenska språket.

Mer än ett språk

De flesta människor i världen är minst tvåspråkiga och allt fler länder är också flerspråkiga. Hur fungerar samhället i ett land med flera språk? I tv-serien *Mer än ett språk* visas exempel från Sydafrika, Spanien och Kanada. Programmen behandlar ett flertal viktiga aspekter kring språkets betydelse som syftar till att kopplas till undervisningen i samhällskunskap, filosofi och språk.

Dysseleksi

Inom ämnet specialpedagogik sändes 2013 fem tv-program om dyslexi ur elev-, förälder- och lärarperspektiv. I kompletterande program diskuterar fors-

kare, pedagoger och dyslektiker olika frågor kring dyslexi och skola.

Skolministeriet och Lärarrummet

UR fortsatte 2013 att sända två radioserier för lärare. Radioserien *Skolministeriet*, som sänds delvis inom ramen för Sveriges Radios program *Kaliber*, bevakar och granskar skolan och aktuella samhällsfenomen. En statistiskt representativ lärarpanel från grundskolan an-

vänds för att stämma av vad lärare anser i de aktuella frågorna. Under året sändes exempelvis tre program om mobbning. I *Lärarrummet* porträtteras lärare som på olika sätt utmärker sig genom sitt sätt att undervisa i allt från förskolor till universitet och högskolor.

De ämnen som dominerade i högskoleutbudet i UR:s sändningar i radio var pedagogik, samhälle och program om, med och för personer med funktionsnedsättning.

ÄMNE A-S	TIMMAR	ÄMNE S-Ö	TIMMAR
FUNKTIONSHINDER	40,83	SAMLEVAD	35,5
PEDAGOGIK	60,50	SVENSKA	3,15
SAMHÄLLE	50,00	TOTALT A-Ö	189,98

TABELL 5.2 A. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i radio för högskola och universitet 2013.

ÄMNE A-N	TIMMAR	ÄMNE P-Ö	TIMMAR
BILD & KONST	7,02	PEDAGOGIK	191,58
DANS & TEATER	13,78	PSYKOLOGI	41,84
DATA & IT	26,83	RELIGION	6,23
EKONOMI & MARKNADSFÖRING	21,05	SAMHÄLLE	564,83
FINSKA	4,25	SAMISKA	42,77
FUNKTIONSHINDER	69,68	SAMLEVAD	5,18
GEOGRAFI	2,73	SLÖJD & KONSTHANTVERK	26,80
HISTORIA	132,25	SVENSKA	151,39
HÄLSA & VÅRD	398,18	SVENSKA SOM ANDRASPRÅK	27,82
IDÉHISTORIA & FILOSOFI	28,48	TEKNIK & TEKNOLOGI	9,18
MATEMATIK	8,35	TYSKA	1,92
MEDIA & FILM	13,65	ÖVRIGA SPRÅK	1,19
MILJÖ	51,72	ÖVRIGT	40,80
MUSIK	14,05	TOTALT A-Ö	2184,33 (JMF 2185)
NATUR & TEKNIK	280,78		

TABELL 5.2 B. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i tv för högskola och universitet 2013 (timmar).

Webb för lärarfortbildning och -utbildning

Under 2013 tillkom flera temasatsningar på UR:s webb. Bland annat konkreta tips till lärare om hur de kan arbeta med exempelvis retorik, frågor om psykisk

ohälsa och källkritik. *Didaktikens verktyg* är fortsatt en av UR:s webbresurser kring lärande och multimodalitet avsedd för blivande och verksamma lärare inom lärarutbildningarna.

UR:S PRODUKTIONER FÖR UNIVERSITET OCH HÖGSKOLA

2013 sände UR 190 timmar radio och 2 185 timmar tv för universitet och högskola. Två tredjedelar av radiosändningarna och en tredjedel av tv-sändningarna var nyproducerade program.

De ämnen som dominerade i radiosändningarna var pedagogik, samhälle och program om, med och för personer med funktionsnedsättning. I tv sändes flest program inom ämnena samhälle, hälsa och vård, natur och teknik, pedagogik samt svenska.

Högskola är det utbildningsområde där UR:s tv-sändningar ökat mest under sändningstillståndsperioden, en ökning med nära sjuttio procent från 2010 till 2013. Förklaringen ligger dels i det breda utbudet av sända föreläsningar och seminarier men också i andra programsatsningar.

Dialogerna med sak- och ämneskunniga är centrala i utvecklingen av program för universitet och högskolor. I valet av produktioner är begreppen behov, användning och tillgänglighet UR:s ledstjärnor.

6 VUXENUTBILDNING OCH FOLKBILDNING

UR:S UPPDRAG:

- UR ska erbjuda ett mångsidigt programutbud. Hög kvalitet och nyskapande form och innehåll ska utmärka programverksamheten.

UR ska även fortsättningsvis koncentrera sin programverksamhet till utbildningsområdet. UR ska därutöver tillhandahålla ett utbud av folkbildningsprogram.

Programverksamheten ska bedrivas inom utbildningsområdena barn- och ungdomsutbildning samt högskole- och annan vuxenutbildning och inriktas på att förstärka, bredda och komplettera de insatser som görs av andra på dessa områden.

Programutbudet ska som helhet präglas av folkbildningsambitioner. UR ska beakta programverksamhetens betydelse för den fria åsiktsbildningen och utrymme ska ges åt en mångfald av åsikter och meningssytringar. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)

Under 2013 sände UR 40 timmar radio och 1 327 timmar tv för vuxenutbildning och folkbildning. I det UR benämner vuxenutbildning ingår dels program för organiserad utbildning, dels program som är allmänt folkbildande utan koppling till organiserad utbildning. De allmänt folkbildande programmen motsvarar 22,5 % av UR:s totala sändningsvolym.

Som folkbildning räknas dels program som är avsedda för studieförbund, dels program avsedda för folkhögskolor.

När det gäller tv-utbudet för vuxenutbildning och folkbildning, totalt 1 327 timmar, var 1 268 avsedda för vuxenutbildning och 58 timmar avsedda för folkbildning. UR:s program för vuxenutbildning och folkbildning sänds i P4, Kunskapskanalen samt i SVT2.

Drygt 300 000 svenskar deltar årligen i *vuxenutbildning*. I det ingår kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna och utbildning i svenska för invandrare, sfi. Dessa tre skolformer ingår i det offentliga skolväsendet och i kommunernas ansvarsområde.

Därutöver finns *yrkeshögskolan* (Yh-utbildning)

som anordnar eftergymnasiala yrkesutbildningar som motsvarar arbetslivets behov. Cirka 40 000 personer deltar årligen i yrkeshögskolans utbildningar. För den utbildningen ansvarar Myndigheten för yrkeshögskolan.

Till *folkbildningen* räknas den verksamhet som bedrivs i Sveriges elva studieförbund och drygt 150 folkhögskolor. Folkbildningen engagerar drygt 1,1 miljon människor årligen, varav cirka 72 000 studerar på folkhögskolor. Nästan 670 000 personer deltar årligen i studieförbundens kurser.

UR strävar efter att med radio, tv och webb bidra till vuxenutbildningen, såväl i specifika kurser som mer övergripande, på grundläggande och gymnasial och eftergymnasial nivå. UR strävar också efter att sprida kunskap och inspirera vuxna till fortsatta eller återupptagna studier och verka för folkbildning och livslångt lärande.

De program som UR sänder i Kunskapskanalen förstärker, breddar och kompletterar såväl vuxenutbildning som folkbildning. UR gör även specifika satsningar avsedda för användning i studieförbun-

dens och folkhögskolornas kurser. UR:s program för vuxenutbildning och folkbildning består av föreläsningar, samtal, gestaltande program och dokumentärer. Utgångspunkten för produktionen är den omvärldsbevakning och de behovsanalyser som UR:s projektutvecklare gör. Programprojekten utvecklas av redaktionschefer och projektledare, ofta i samråd med referensgrupper. När programmen sänds och publiceras på UR.se och UR Play arbetar UR:s mediepedagoger med att underlätta och främja användningen inom vuxenutbildning och folkbildning.

6.1 Radio- och tv-program för vuxenutbildning samt allmänt folkbildande program

En bok, en författare

UR fortsatte att sända programserien *En bok, en författare* i Kunskapskanalen varje dag under vår- och höstterminerna 2013. Programmen innehåller samtal med författare till nyutkommen facklitteratur. Målgruppen är en vuxen allmänhet som genom programmen får en fördjupad bild av bokens innehåll och tankarna hos författaren. Bland ämnena som togs upp i programmen 2013 fanns historia, ungdomsarbetslöshet, rasism, Kina, strokerehabilitering och framtidsfrågor.

Svenska till varje pris – sfi

Tv-serien *Svenska till varje pris* vänder sig både till de som ska läsa sfi, svenska för invandrare, och till deras lärare. Programserien följer åtta deltagare som ska lära sig svenska på två månader. Det är en serie fylld av pedagogik och deltagarnas levnadshistorier. Tv-programmen kompletterades med en webbsida med tips och övningar.

Inköpta dokumentärer

Inom ämnena historia, samhälle, hälsa/vård och na-

turvetenskap sändes dokumentärer och andra inköpta internationella program i Kunskapskanalen under hela 2013. Som exempel kan nämnas *Vrakfeber*, *Maten som gör dig fet*, *Galapagos* och serien *Världen*.

Pop och politik

Serien *Pop och politik* fortsatte med radioprogram med intervjuer av artister och kompositörer. Musikens tillkomst och bakgrund fördjupar förståelsen för tiden när den skrevs och hur samhället då såg ut.

6.2 Radio- och tv-program för studieförbund och folkhögskolor

Tv-utbudet som vänder sig till den organiserade folkbildningen sänds framför allt i Kunskapskanalen samt i SVT2. Under verksamhetsåret 2013 koncentrerades utbudet för studieförbund och folkhögskolor till ämnet samhälle.

Bilderna som förändrade vetenskapen

Några dokumenterade ögonblick i vår historia har påverkat oss mer än andra. Under 2013 sändes tv-serien *Bilderna som förändrade vetenskapen* kring bilder som förändrat vår syn på vetenskapen och oss själva. Under produktionen hade UR kontakt med Stockholms universitet och Folkuniversitetet. Folkuniversitetet arrangerade öppna föreläsningar på samma tema där delar av eller hela program användes.

Alltid fick man höra "jävla zigenare"

I tv-programmet *Alltid fick man höra "jävla zigenare"* berättar romer om kränkningar och förföljelser som de upplevt och om sin egen historia under 1900-talet i Sverige.

I tabell 6.2 A visas ämnesfördelningen i radio. Radioprogrammen för vuxenutbildning och folkbildning fokuserade på ämnena samhälle och samlevnad.

ÄMNE A-Ö	TIMMAR
SAMHÄLLE	32,12
SAMLEVNADE	7,60
TOTALT A-Ö	39,72

TABELL 6.2 A. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i radio 2013 för vuxenutbildningen och folkbildningen (timmar).

I tv-programmen för målgruppen sändes flest timmar inom ämnesområdena samhälle, historia samt natur och teknik. Inom ämneskategorin *Övrigt* kategoriseras serien *En bok, en författare*. De enskilda

programmen i serien SAB-klassificeras utifrån respektive programs innehåll för att kunna användas i utbildningssituationer för vuxna.

ÄMNE A-M	TIMMAR	ÄMNE N-Ö	TIMMAR
BILD & KONST	39,40	NATUR & TEKNIK	49,65
DANS & TEATER	3,00	PEDAGOGIK	2,00
DATA & IT	7,95	RELIGION	6,80
EKONOMI & MARKNADSFÖRING	16,53	ROMANI CHIB	1,48
FUNKTIONSHINDER	9,00	SAMHÄLLE	495,90
GEOGRAFI	36,00	SAMLEVAD	0,50
HISTORIA	192,98	SLÖJD & KONSTHANTVERK	2,18
HÄLSA & VÅRD	22,81	SVENSKA	1,70
MEDIA & FILM	1,92	SVENSKA SOM ANDRASPRÅK	10,00
MEÄNKIELI	3,00	ÖVRIGT	402,80
MUSIK	21,37	TOTALT A-Ö	1326,97

TABELL 6.2 B. Ämnesfördelning av totalsändningsvolymen i tv 2013 för vuxenutbildningen och folkbildningen (timmar).

Webb för vuxenutbildning och folkbildning

I och med UR.se:s nya ämnesinriktning och möjligheten att filtrera på målgrupper och ämnesord har också materialet för vuxna i lärande, inom såväl vuxenutbildning som folkbildning, stärkts. Webben

kan erbjuda extramaterial, som exempelvis klipp, länkar och referenser. Programserien *Bilderna som förändrade vetenskapen* är ett exempel där webben förstärkte programmet med material som gav möjlighet till fördjupning i exempelvis studiecirkel.

UR:S PRODUKTIONER FÖR VUXENUTBILDNING OCH FOLKBILDNING

2013 sände UR 40 timmar radio och 1 327 timmar tv för vuxenutbildning och folkbildning. Radiosändningarna fokuserades på ämnena samhälle och samlevnad. Samhälle var också det vanligaste ämnet i tv-sändningarna.

De program som UR sänder förstärker, breddar och kompletterar såväl vuxenutbildning som folkbildning. UR gör även specifika satsningar anpassade för användning i studieförbundens och folkhögskolornas kurser.

Under kommande sändningstillståndsperiod kommer UR att fortsätta tillhandahålla ett brett utbud av folkbildningsprogram i syfte att bidra till att minska kunskapsklyftorna i samhället. UR eftersträvar också att i än högre grad tillgängliggöra programmen, t.ex. föreläsningar från universitet och högskolor.

MÅNGFALD OCH MÅNGSIDIGHET

7

UR:S UPPDRAG:

- Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. (UR:s sändningstillstånd 9 §)
- UR ska erbjuda ett mångsidigt utbud som speglar de olika kulturer som finns i Sverige och innehåller program från olika delar av världen. (UR:s sändningstillstånd I3 §)
- UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan om en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomstående medverkan i den egna programproduktionen. (UR:s sändningstillstånd I5 §)
- Den som sänder tv på ska se till att följande krav uppfylls, om det inte finns särskilda skäl mot det:
 1. Mer än hälften av den årliga sändningstiden ska upptas av program av europeiskt ursprung.
 2. Minst tio procent av den årliga sändningstiden eller minst tio procent av programbudgeten ska avse program av europeiskt ursprung som har framställts av självständiga producenter.Tv-sändningar ska, om det inte finns särskilda skäl mot det, i betydande omfattning innehålla program på svenska språket, program med artister verksamma i Sverige och verk av upphovsmän verksamma i Sverige. (Radio- och tv-lagen, 5 kap. 7 §)

UR arbetar med mångfald och mångsidighet såväl ur ett speglingsperspektiv som genom variation i produktionsformer och ursprung. Speglingsspektivet innebär att programmen ska tillgodose skiftande förutsättningar och intressen hos publiken samt spegla olika kulturer i Sverige.

7.1 Spegling

UR strävar efter att i verksamheten och i radio- och tv-produktioner spegla samhällets mångfald vad avser kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, ålder, etniskt ursprung, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättningar och sexuell läggning. UR tar också hänsyn till de regionala och lokala perspektiven både i programutbudet och i verksamheten.

UR har fokus på mångfald i dialoger och kontakter med användare. Mångfalds- och speglingsperspektivet ingår i arbetsprocesserna, bland annat i de behovsanalyser som görs och i de dialoger och kontakter som UR har. Kommunikationen med målgrupperna bidrar till förståelse för hur mångfalden ska speglas i produktionen. I första hand är det UR:s mångfald-

skoordinator, projektutvecklare och mediepedagoger som har dialog med olika grupper. Utifrån dessa samtal preciseras behov och krav i projektbeställningarna inför planering av radio- och tv-produktioner.

Under 2013 fortsatte UR att utveckla kontakter med representanter för nationella minoriteter och andra grupper samt med representanter för personer med funktionsnedsättning.

UR träffar årligen mediecentraler som har nära kontakt med enskilda skolor, förskolor och aktörer inom vuxenutbildningen. Bland annat arrangerades två UR-dagar i Stockholm i mars 2013.

Under sändningstillståndsperioden har UR samarbetat med nära fyrtio så kallade UR-skolor i olika delar av landet. Det är förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Syftet är dels att UR bättre ska förstå hur läroplanerna omsätts i praktisk verksamhet och dels att fånga upp de behov som finns i skolan. UR har strävat efter ett så representativt urval av skolor som möjligt. UR:s arbete med högskolor och universitet fokuserade under 2013 speciellt på vissa utbildningsområden och lärosäten.

UR sprider, i den mån det är möjligt, inspelningar till olika delar av landet och i olika miljöer. UR har med medverkande från hela landet i produktionerna. En stor del av UR:s radioutbud produceras utanför Stockholm vid de regionala kontoren i Sundsvall, Malmö och Göteborg.

UR *Samtiden* strävar i valet av evenemang och föreläsare efter att spegla såväl det mångkulturella Sverige som olika regioner. UR *Samtiden* sände under 2013 från arrangemang i följande städer: Göteborg, Jönköping, Linköping, Lund, Malmö, Stockholm, Trollhättan, Tällberg, Umeå, Uppsala, Växjö, Örebro och Östersund.

Uppföljning av mångfald

UR följer regelbundet upp mångfalden i programutbudet i sändning. Det finns emellertid svårigheter att på ett tillfredsställande sätt kartlägga mångfald, både vad gäller spegling och användning. Det beror på det juridiska regelverk som gäller i Sverige kring registrering av minoritetstillhörighet och funktionsnedsättning. UR arbetar därför med alternativa metoder.

Under perioden 2010–2013 har UR gett forskare i medie- och kommunikationsvetenskap vid Lunds universitet i uppdrag att följa upp och granska UR:s radio- och tv-utbud ur mångfaldsperspektiv.² Frekvensen och bilden av olika gruppers deltagande i UR:s programutbud i radio och tv har kartlagts under två slumpvis valda veckor varje år.

Undersökningarna har gjorts i syfte att få en bild av hur UR:s program speglar bland annat kön, nationella minoriteter, nationella minoritetsspråk och personer med funktionsnedsättning och stereotyper som offer, hjälte, expert. Resultaten används som underlag för att utveckla UR:s produktion och säkra att den svarar mot kravet på mångfald i programutbudet.

Resultaten av mångfaldsmätningarna visar att 2013 bröts den utveckling mot allt jämnare könsfördelning bland aktörerna i programmen som skett 2010–2012. 2012 var 48 % kvinnor och 52 % män. Enligt mätningarna 2013 var fördelningen mellan kvinnor och män i den första undersökningsveckan 44 % kvinnor och 56 % män. I den andra undersökta veckan var 34 % kvinnor och 66 % män. Förekomsten av nationella minoriteter i programmen har varierat mellan mätningarna men var 2013 i jämförelse med 2012 något högre. Samtliga nationella minoriteter fanns med i programutbudet. I den första mätningen var antalet medverkande samer högt vilket bland annat berodde på att UR *Samtiden* sände program från Samiska veckan. Under året har antalet aktörer i programmen med fysisk nedsättning och psykisk nedsättning ökat markant. UR arbetar kontinuerligt med att förbättra representationen av såväl minoriteter som av personer med funktionsnedsättning i programutbudet.

² Michael Rübsamen, Gunilla Jarlbro, Medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds universitet.

7.2 Mångfald – variation i produktionsformer

UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan av en betydande egen programproduktion görs kontinuerligt produktionsutläggningar, samproduktioner och inköp av program.³ Det bidrar till variationen på samma sätt som utomstående medverkan i UR:s egen programproduktion.

UR:s radioproduktion domineras av egenproduktion, eftersom möjligheterna till variation genom produktionsutläggningar och inköp av utbildningsprogram inte är desamma som på tv-marknaden. Trots detta har UR under 2013 ökat andelen produktionsutläggningar och inköp. Dessutom ingår ofta inslag från fristående producenter i radioproduktionerna.

I UR:s tv-produktion finns något större andel av samproduktion och inköp, även om egenproduktion är den största programtypen inom alla utbildningsområden.

Den sända egenproduktionsvolymen har under 2013 ökat något såväl inom radio som tv.

Bland samproduktionerna är de flesta utländska och i hög grad Nordvisions- eller EBU-samarbeten. Räknet i sändningstid finns flest samproduktioner inom program riktade till högskola och vuxenutbildning. Svenska samproduktioner återfinns i huvudsak inom grund- och gymnasieskolan, genom till exempel *Lilla Aktuellt skola* och *Lilla Aktuellt skola – teckenspråk*.

Alla produktionsutlägg är svenska och i antal räknat görs de flesta inom utbildningsområdena förskola och grund- och gymnasieskola. Räknet man däremot produktionsutlägg i programtid görs flest utläggstimmar inom vuxenutbildning och högskola. Förklaringen är att barnprogram ofta är 5–15 minuter medan längden för vuxenprogram vanligtvis är 30–60 minuter.

Nordiska och internationella samarbetsnätverk

UR deltar i samarbeten inom Nordvision och EBU, Eurovision Broadcasting Union. Inom Nordvision arbetar de nordiska programföretagen med att stärka public service i Norden genom samproduktion, format- och programutveckling samt rättighetssamordning. UR innehar för närvarande ordförandeskapet i undervisningsgruppen, som också är den främsta gruppen för UR:s nordiska samproduktioner. UR deltar även i programgenreggrupper för barn och webb. UR deltar också i direktörsmöten och ingår i den nordiska förhandlingsgruppen, som bland annat diskuterar rättighetsfrågor; och i utvecklingsgrupperna för nya medier och konvergensfrågor. Via Nordvisionsfonden har UR möjlighet att söka stöd för nordiska samproduktioner.

I EBU deltar UR i flera slags samarbeten. UR utsågs 2013 till ordförande i EBU-gruppen Science & Knowledge – ett internationellt nätverk av fler än

³ Andelen egenproduktion av all nyproduktion för barn och unga i radio och tv under 2013 (där även nationella minoriteter ingår) redovisas i kapitel 4, tabell 4 A, uttryckt i producerade timmar.

80 public service-anställda som arbetar med vetenskaps- och kunskapsprogram i drygt 30 länder i och runt Europa. UR deltar även i ett antal samproduktioner inom EBU.

Utöver samarbeten inom Nordvision och EBU går UR in som samproducent i flera internationella dokumentärer. UR är även medlem i Circom, en organisation för regionala bolag med public service-uppdrag och verksamhet i Europa samt Public Broadcasters International (PBI) som är motsvarigheten på global nivå.

UR deltar också i flera juryarbeten och andra branschsammanlutningar.

Det finns flera tv-serier som sändes under året där UR varit samproducent, men ett annat programföretag huvudproducent.

Inköp

UR deltar varje år i mässor och festivaler för att hitta de bästa dokumentärerna och tv-serierna. UR köper in både dokumentärer och kortfilmer med extensiva rättigheter för användning i undervisning. UR är även medlem i Glomex, som verkar för ett globalt gratisutbyte av tv-program.

I tabell 7.2 A redovisas variationer i produktionsformer av radio 2010–2013 utifrån förstasändningar och repriser.

FÖRSTASÄNDNINGAR	2010	2011	2012	2013
EGENPRODUKTION	157	163	139	131
SAMPRODUKTION	25	2	2	2
- Varav svenska	25	2	2	2
- Varav utländska	0	0	0	0
PRODUKTIONSUTLÄGG	7	65	74	89
- Varav svenska	7	65	74	89
- Varav utländska	0	0	0	0
SUMMA PRODUKTION	189	230	215	222
FÖRVÄRV	0	0	6	0
- Varav svenska	0	0	6	0
- Varav utländska	0	0	0	0
TOTALT	189	230	221	222

REPRISER	2010	2011	2012	2013
EGENPRODUKTION	140	71	77	132
SAMPRODUKTION	9	0	2	0
- Varav svenska	9	0	2	0
- Varav utländska	0	0	0	0
PRODUKTIONSUTLÄGG	4	14	28	22
- Varav svenska	4	14	28	22
- Varav utländska	0	0	0	0
SUMMA PRODUKTION	153	85	107	154
FÖRVÄRV	0	0	0	0
- Varav svenska	0	0	0	0
- Varav utländska	0	0	0	0
TOTALT	153	85	107	154

TABELL 7.2 A. Sändningsvolym i radio 2013 fördelat på olika produktionstyper (timmar/år). Gemensam tabellstruktur för public service-företagen.

I tabell 7.2 B redovisas variationer i produktionsformer av tv 2010–2013 utifrån förstasändningar och reprisar.

FÖRSTASÄNDNINGAR	2010	2011	2012	2013
EGENPRODUKTION	542	582	607	722
SAMPRODUKTION	53	34	35	20
- Varav svenska	21	17	15	8
- Varav utländska	32	17	20	12
PRODUKTIONSUTLÄGG	21	26	22	24
- Varav svenska	21	26	22	24
- Varav utländska	0	0	0	0
SUMMA PRODUKTION	616	642	664	766
FÖRVÄRV	204	259	320	294
- Varav svenska	10	78	98	61
- Varav utländska	194	181	222	233
TOTALT	820	901	984	1060

REPRISER	2010	2011	2012	2013
EGENPRODUKTION	1 608	1 609	1 417	1 457
SAMPRODUKTION	137	118	134	78
- Varav svenska	51	32	48	43
- Varav utländska	86	86	86	35
PRODUKTIONSUTLÄGG	130	104	78	57
- Varav svenska	130	104	78	57
- Varav utländska	0	0	0	0
SUMMA PRODUKTION	1 875	1 831	1 629	1 592
FÖRVÄRV	705	1 009	1 261	1 280
- Varav svenska	45	85	219	75
- Varav utländska	660	924	1 042	1 205
TOTALT	2 580	2 840	2 890	2 872

TABELL 7.2 B. Sändningar i tv 2010–2013 fördelade på produktionstyper (timmar/år).
 Gemensam tabellstruktur för public service-företagen.

Utomstående medverkan

Utomstående medverkan i egna produktioner spelar en viktig roll för UR:s radio- och tv-utbud. Det förekommer i princip i samtliga produktioner. Vilken sorts medverkan det är beror på programformat. Gestaltande berättelser och dramatiseringar har generellt hög andel medverkande författare, skådespelare och musiker, vilket medför att fler upphovsrätter är kopplade till dessa produktioner. Vanligast är det i program riktade till förskola och barn- och ungdomsskola. Även produktioner för vuxenutbildning, högskola och lärarfortbildning har relativt hög medverkan av utomstående, främst pedagoger och experter.

Säkerställandet av att program av produktionsbolag uppfyller public service-kraven

UR säkerställer att produktionsprocessen och programinnehållet i program från produktionsbolag uppfyller public service-kraven. Detta ingår i upp-

handlingsprocessen. Uppföljning och kontroll sker underhand av producerat material.

Inför produktionsutlägg upprättar UR avtalsunderlag med bland annat programbeskrivning, budget och produktionsplan. I produktionsplanen säkerställs att UR bereds möjlighet att granska och godkänna manuskript samt producerat och grovredigerat material. UR:s ansvariga utgivare granskar och godkänner det färdiga programmet. Avtalsunderlaget utgör villkor för produktionsbolagets uppdrag och resulterar i ett avtal.

Program av europeiskt ursprung och program framställda av självständiga europeiska producenter i tv samt svensk produktion

Enligt radio- och tv-lagen ska mer än hälften av tv-utbudet vara av europeiskt ursprung. Vidare ska minst 10 % av sändningstiden i tv eller av programbudgeten bestå av program av europeiskt ursprung som producerats av självständiga producenter.

Andelen europeisk produktion av UR:s sända volym 2013 har sjunkit något i förhållande till 2012. Program framställda av självständiga europeiska producenter ligger på samma nivå som de två första åren i tillståndsperioden. Av de sända timmarna från de europeiska och självständiga producenterna är hela andelen framställd under den senaste femårsperioden. Av EU:s medlemsländer fanns 10 länder förutom Sverige representerade i det sända utbudet i UR:s förstasändningar 2013. Därutöver återfanns 2 europeiska länder utanför EU i utbudet. Dessutom fanns program från Israel som är associerat med EBU.

UR tillämpar samma regelverk för inköpt europeisk produktion som för inhemsk egenproduktion avseende publicering i UR Play och på UR.se, vilket innebär att inköpta program är tillgängliga för allmänheten i UR Play i sex månader i anslutning till sändning. På UR.se liksom i de slutna nätverken finns programmen att tillgå för utbildningsväsendet under

längre tid. Utbudet i UR Play, UR.se och i de slutna nätverken speglar därmed i stort UR:s sända utbud. Undantagen är enstaka program där rättighetsinnehavaren valt att inskränka publicering på internet.

I UR:s totala sändningsvolym 3 932 timmar i tv 2013 utgjordes 2 447 timmar (62 %) av svensk produktion – program på svenska språket, program med artister och andra medverkande verksamma i Sverige och program som innehåller verk av upphovsmän verksamma i Sverige. Den del av svensk produktion som görs på andra språk än svenska, UR:s utbud på minoritetsspråken och på de moderna skolspråken, är inkluderad.

Därmed lever UR väl upp till kraven i radio- och tv-lagen.

I tabell 7.2 C och 7.2 D redogörs för andelen timmar från europeiska och självständiga producenter av UR:s totala utbud för tv under 2010–2013.

EUROPEISK PRODUKTION	TOTAL SÄNDNINGSVOLYM TV				VARAV TIMMAR AV EUROPEISKT URSPRUNG				ANDEL SÄNDA TIMMAR AV EUROPEISKT URSPRUNG			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
ÅR TIMMAR RESPEKTIVE PROCENTANDEL	3 399	3 741	3 874	3 932	3 174	3 360	3 598	3 617	93 %	90 %	93 %	92 %

TABELL 7.2 C. Program av europeiskt ursprung i tv 2010–2013 (timmar)

EUROPEISKA SJÄLVSTÄNDIGA PRODUCENTER	TOTAL SÄNDNINGSVOLYM TV				VARAV TIMMAR PRODUCERADE AV EUROPEISKA SJÄLVSTÄNDIGA PRODUCENTER				ANDEL SÄNDA TIMMAR AV EUROPEISKA SJÄLVSTÄNDIGA PRODUCENTER			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
ÅR TIMMAR RESPEKTIVE PROCENTANDEL	3 399	3 741	3 874	3 932	645	722	893	737	20 %*	19 %	23 %	19 %

* 2010 redovisade UR självständig europeisk produktion enbart som andel av program med europeiskt ursprung. Beräknat på den totala sändningstiden skulle 2010 års resultat bli 19 %.

TABELL 7.2 D. Sända program av europeiska självständiga producenter i tv 2010–2013 (timmar)

8

NATIONELLA OCH ANDRA MINORITETER

UR:S UPPDRAG:

- UR ska beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. Verksamheten ska vara ett prioriterat område. Tillgängligheten ska förbättras. Minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib ska inta en särställning. UR ska ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om verksamhet för språkliga och etniska minoriteter får UR, SVT och SR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. (UR:s sändningstillstånd, 14 §)
- UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper, liksom till barn och ungdomar som har teckenspråk som första språk. (UR:s sändningstillstånd, II §)

UR har enligt sändningstillståndet uppdrag att beakta språkliga och etniska minoriteters intressen. UR ska ta särskild hänsyn till de språkliga behoven hos barn och ungdomar som tillhör språkliga eller etniska minoritetsgrupper, samt de som har svenskt teckenspråk som första språk.

UR, SVT och Sveriges Radio fördelar sinsemellan ansvaret för olika slags insatser för språkliga minoriteter samt svenskt teckenspråk. Programföretagen gör årligen överenskommelser och koordinerar utbudet. Under 2013 sände UR på samtliga minoritetsspråk som anges i sändningstillståndet samt på jiddisch. UR sände också program för de som har svenskt teckenspråk som förstaspråk.

8.1 Program för nationella och andra minoriteter

UR:s utbud görs tillgängligt på olika minoritetsspråk genom versionering⁴, undertextning och program på språken. Programmen är avsedda att användas i modersmålsundervisningen i skolan och som stöd för nyanlända. Program för nationella minoriteter och andra minoriteter produceras också i syfte att synliggöra minoritetsgruppens livsvillkor och möjligheter.

UR:s policy för de nationella minoritetsspråken – samiska, finska, meänkieli och romani chib samt även

jiddisch – är att program ska produceras för och med respektive språkgrupp. UR versionerar och producerar på de nationella minoritetsspråken, på samiska i tre varieteter och på romska i fyra varieteter.

I läroplanen för grund- och gymnasieskolan 2011 är ett av de läroplansövergripande målen att alla elever ska ha fått kunskap om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia. UR har producerat tv-serien *Andrea hälsar på*, avsedd för elever i årskurs 4–6, med metodmaterial och bakgrundsfakta som ger stöd för undervisning om de nationella minoriteterna.

Radio- och tv-program på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk

Under 2013 har UR sänt totalt 12 timmar radio (2012 4 timmar) och 64 timmar tv (2012 43 timmar) på de nationella minoritetsspråken – finska, meänkieli, samiska, romani chib – samt svenskt teckenspråk. I tabell 8.1 A redovisas hela utbudet av antalet sända timmar. Tabellstrukturen har tagits fram i samarbete med Sveriges Radio och SVT. Eftersom UR:s uppdrag är att sända utbildningsprogram redovisar UR sända timmar inom utbildning.

⁴ Versionering är när svensk berättarröst i tv-program ersätts med en ny som läses in på respektive minoritetsspråk.

UR har utöver nedan redovisade timmar även sändt tv-program för barn på det nationella minoritetsspråket jiddisch med 3,43 timmar, varav förstasändning 1,33 timmar.

SÄNDNINGAR 2013	FINSKA		MEÄNKIELI		SAMISKA		ROMANI CHIB		SV. TECKENSPRÅK		SUMMA MINORITETSSPRÅK	
	RA	TV	RA	TV	RA	TV	RA	TV	RA	TV	RA	TV
NYHETER FÖR VUXNA												
TOTALT												
• Varav förstasändning												
DRAMA/KULTUR												
TOTALT												
• Varav förstasändning												
SAMHÄLLE/UTBILDNINGSPROGRAM												
TOTALT		3,00							13,00			16,00
• Varav förstasändning		0,00							3,00			3,00
BARN OCH UNGA												
TOTALT	2,95	9,33	3,34	7,00	3,38	9,50	2,00	6,22	16,18		11,67	48,23
• Varav förstasändning	2,95	7,50	2,77	2,00	1,60	4,81	1,60	2,13	11,68		8,92	28,12
ALLT UTBUD												
TOTALT	2,95	12,33	3,34	7,00	3,38	9,50	2,00	6,22	29,18		11,67	64,23
• Varav förstasändning	2,95	7,50	2,77	2,00	1,60	4,81	1,60	2,13	14,68		8,92	31,12

TABELL 8.1 A. Antal sända timmar UR-program 2013 på nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk. (Gemensam tabellstruktur public service-företagen).

Radio- och tv-program för barn och unga på nationella minoritetsspråk och svenskt teckenspråk
Som ett led i UR:s arbete att markera de nationella minoritetsspråkens och svenskt teckenspråks sär-

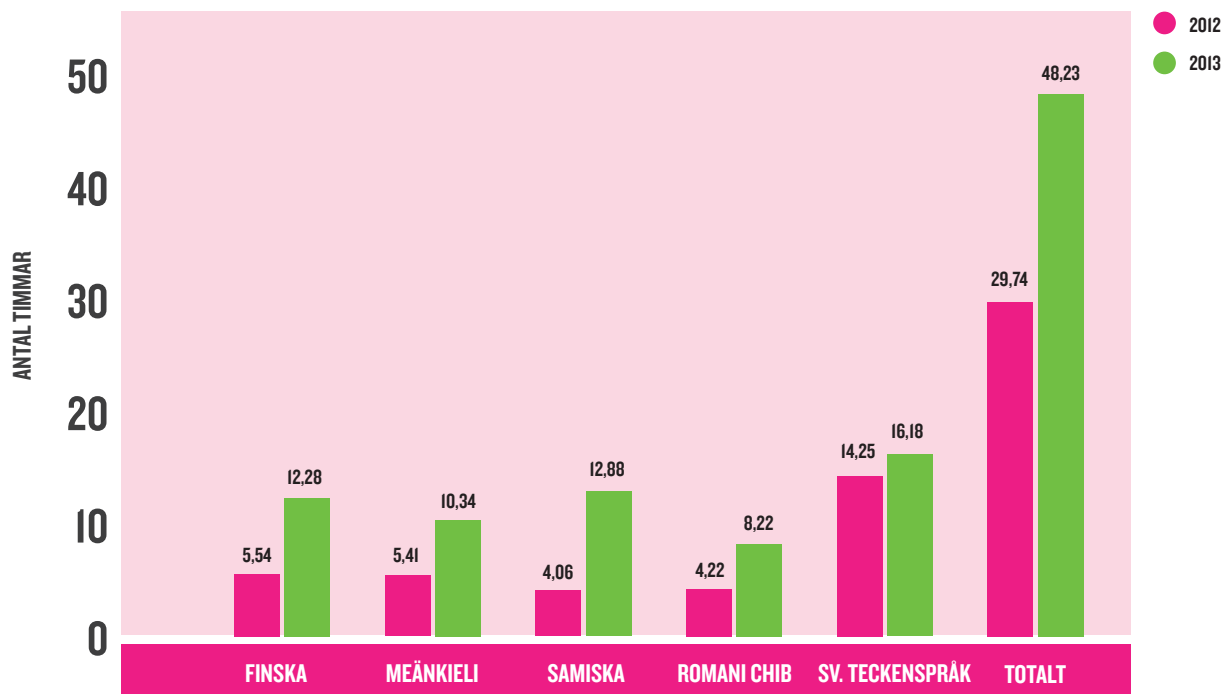
ställning särskilt för barn och unga har UR under 2013 avsevärt ökat sändningsvolymerna av både radio- och tv-program.

	2012		2013	
	RADIO	TV	RADIO	TV
FINSKA TOTALT				
Varav förstasändning	1,00	4,54	2,95	9,33
MEÄNKIELI TOTALT	0,57	4,84	3,34	7,00
Varav förstasändning	-	2,17	2,77	2,00
SAMISKA TOTALT	0,95	3,11	3,38	9,50
Varav förstasändning	0,33	1,05	1,60	4,81
ROMANI CHIB TOTALT	1,22	3,00	2,00	6,22
Varav förstasändning	-	1,67	1,60	2,13
SV. TECKENSPRÅK TOTALT		14,25		16,18
Varav förstasändning		3,17		11,68
TOTALT	3,74	29,74	11,67	48,23
Varav förstasändning	1,33	11,04	8,92	28,12

TABELL 8.1 B. Antal sända timmar för barn och unga 2012 och 2013 på nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk.

I den totala sändningsvolymen för radio och tv har den största ökningen mellan 2012 och 2013 varit i program för barn och unga på samiska och finska.

Den totala ökningen av sända program på nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk är 62 %.

TABELL 8.1 C. Antal sända radio- och tv-timmar för barn och unga 2012 och 2013 på nationella minoritetsspråk samt svenskt teckenspråk.

Radio- och tv-program på alla minoritetsspråk

Varje år sänder UR versioneringar på såväl nationella som andra minoritetsspråk. Programmen för minoriteter ämneskodas med respektive språk som överordnad kategori, även om de innehåller andra ämnen, eftersom främsta syftet är att programmen ska användas språkutvecklande. Programmen innehåller såväl berättarröst som textning på minoritetsspråket.

UR:s program finns under lång tid efter sändning tillgängliga på UR Play, UR.se och på mediecentraler samt via slutna nätverk – program på alla minoritetsspråk i UR:s programbank ökar successivt. (Se ämnestabellerna i kapitel 4, tabellerna 4.2 B och 4.5 B).

UR har ett flerårigt perspektiv i planeringen av insatser för de nationella minoritetsspråken. Under en tillståndperiod sänds program på alla nationella

minoritetsspråk, med fokus på olika språk under olika år.

De nationella minoritetsspråken samiska, finska, meänkieli och romani chib har en särställning i de insatser UR gör för nationella minoriteter och andra minoritetsspråk. Kostnaderna 2013 för nationella minoritetsspråk utgjorde 48 % av totalkostnaden för alla minoritetsspråk (se Ekonomi och resurser, kap. 13).

Programmen för de nationella minoriteterna sänds med regelbundenhet på särskilda sändningstider. De kompletteras av material på UR.se och UR:s text-tv-sidor.

Tabell 8.1 D visar sändningsvolym i radio och tv fördelat på förstasändningar och reprisar.

RADIO	2010	2011	2012	2013
FÖRSTASÄNDNING	7	11	20	24
REPRISER	3	3	6	13
TOTAL SÄNDNING	10	14	26	37
TV	2010	2011	2012	2013
FÖRSTASÄNDNING	53	42	83	56
REPRISER	122	119	126	147
TOTAL SÄNDNING	175	161	209	203

TABELL 8.1 D. Sända program 2010–2013 för nationella och andra minoriteter i radio och tv (tim/år).

Tabell 8.1 E visar sändningsvolymerna i radio och tv för program för nationella minoriteter fördelat per utbildningsområde.

UTBILDNINGSMÅN	RADIO				TV			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
FÖRSKOLA	6	7	3	8	2	5	23	21
GRUND- OCH GYMNASIESKOLA	1	4	7	9	35	26	36	40
HÖGSKOLA	2	0	11	11	109	102	125	112
VUXENUTBILDNING	1	3	5	9	29	28	25	30
TOTALT	10	14	26	37	175	161	209	203

TABELL 8.1 E. Sändningsvolym 2010–2013 av program för nationella och andra minoriteter i radio och tv – fördelat per utbildningsområde (tim/år).

Radio- och tv-program för, med och om nationella och andra minoriteter

Samiska/samer

UR sände program för barn på nord-, syd- samt lulesamiska. I radio sändes flera program i serien *Måns och Mari från vår till vinter* på sydsamiska för förskoleklass-årskurs 3. I tv sändes *Pinos dagbok* för förskolan på sydsamiska och *Drömyrket* och *Allti kartong* för förskoleklass-årskurs 3 på lulesamiska.

I det lärarfortbildande radioprogrammet *Lärarrummet* sändes program om modersmållärare och flerspråkighet.

UR *Samtiden* sände arton tv-program från *Samiska veckan* med föreläsningar arrangerade av Västerbotens museum och Såhkie – Umeå sameförening. Ämnen var bland annat hälsa, självstyre, etik, samhällsliv, kultur och språk. I programserien *En bok, en författare* tv-sändes en intervju med Lilian O. Montmar om boken om Maria Magdalena Mathsdotter, samekvinna på 1860-talet.

Finska/sverigefinnar

För förskolan sändes i radio sju avsnitt av *Doremi* versionerad⁵ till finska (uppläsning av bilderböcker) för årskurs 4–6 och *Moderna spökhistorier* för årskurs 7–9.

I tv sändes serierna *Numeroarkku (Sifferkistan)*, *Sana-arkku (Ordlådan)* och *Skrutt samlar höst* på finska för förskolan. För grundskolans förskoleklass-årskurs 3 sändes *Allti kartong* i finsk versionering.

Meänkieli/tornedalingar

Radioserien *Måns och Mari från vår till vinter* sändes i radio versionerad till meänkieli. I tv sändes versionerade avsnitt av *Allti kartong* för grundskolans förskoleklass-årskurs 3 och *Moderna spökhistorier – meänkieli* för årskurs 7–9.

För den vuxna publiken sände UR tre tv-program *Raja – gränsen* om en resa genom Norrbotten med möten med ordboks kreatörer, renskötare, musiker och författare som brinner för språket meänkieli och dess fortlevnad.

Romani chib/romer

I radio sändes *Måns och Mari från vår till vinter* i radio versionerad till romani chib. I tv sändes versionerade avsnitt av *Allti kartong* och *Sagor i nattmössan* för grundskolans förskoleklass-årskurs 3.

UR *Samtiden* sände *Minoritetsspråk och skönlitteratur för barn*, ett samtal från Bokmässan om romani chib och barnböcker. I tv-programmet *Alltid fick man höra "jävla zigenare"* berättade romer som upplevt kränkningar och förföljelser under 1900-talet i Sverige om sina erfarenheter. I två avsnitt av programserien *En bok, en författare* intervjuas författare som skrivit om romernas situation.

Jiddisch/judar

För tv versionerades och sändes åtta avsnitt av *Allti kartong* för grundskolans förskoleklass-årskurs 3.

Radio- och tv-program för ämnet svenska som andraspråk

För grundskolans årskurs 4–6 sändes tv-programmen *Doktor NO – svenska som andraspråk* och *Moderna spökhistorier – svenska som andraspråk*.

För vuxna sändes tv-serien *Svenska till varje pris*, som är avsedd att användas inom lärarfortbildning, samt UR *Samtiden Alla lärare är språklärare*, ett samtal från Bokmässan arrangerat av Nationellt centrum för svenska som andraspråk.

Radio- och tv-program på och om andra minoritetsspråk

I radio sändes *Radioskrivarklubben – arabiska* för årskurs 4–6. I tv sändes *Skrutt samlar höst* på somaliska och bosniska och *Pinos dagbok* på japanska för förskolan samt programmet *Kortfilmsklubben* på japanska och kinesiska för grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan.

För vuxna sändes tv-serien *Mer än ett språk* som ger inblick i hur det är att leva i flerspråkiga länder. Inom UR *Samtiden* sändes föreläsningar och samtal kring ämnet flerspråkighet, exempelvis *Jag har inget modersmål men kan flera språk* från Stockholm Literature, *Alla lärare är språklärare* från Bokmässan 2013, *Den flerspråkiga förskolan* från Förskoledagarna 2013 och *Webbtillgänglighet i flerspråkigt perspektiv* från Språkrådsdagen 2013.

⁵ Versionering är när svensk berättarröst i tv-program ersätts med en ny som läses in på respektive minoritetsspråk.

Webb för nationella och andra minoriteter

Den förbättrade sökfunktionaliteten på UR.se gör det enklare att sortera program på de nationella minoritetsspråken och deras varieteter och på andra minoritetsspråk. Textningsfunktionen i UR Play har förbättrats och fungerar sedan januari 2013 på alla plattformar.

8.2 Dialog och samverkan med minoriteter

Nationella minoriteter

UR har i uppdrag att ha en dialog med de nationella minoriteterna samer, romer, tornedalingar och sverigefinnar. Sedan 2008 har UR en mångfaldskordinator med uppdrag att ansvara för dialogmöten en gång per år med respektive grupp av nationella minoriteter. På dialogmötena, där oftast UR:s programchefer deltar, diskuteras behov, önskemål och användningsmönster. Kontakterna leder till ökad användning av UR:s program inom grupperna. UR har utifrån dialogerna satsat främst på språkutvecklande produktioner för förskolan och identitetsfrågor för de äldre barnen och ungdomarna. UR deltar även i andra sammanhang där gruppernas frågor diskuteras, medverkar i nätverk och tar del av aktuell forskning som berör nationella minoriteter.

UR träffade under året den sverigefinska och tornedalska dialoggruppen. Anledningen till att UR under 2013 för första gången bara träffade två av grupperna är att UR arbetar fram en ny strategi för dialogarbetet inför kommande sändningstillståndspériod.

Andra minoriteter

För att tillgodose andra minoriteters intressen fokuserar UR på att vara med i sammanhang där mångfald, flerspråkighet, modersmål och svenska som andra-

språk diskuteras. UR medverkar även i olika nätverk och tar del av aktuell forskning. Exempel på nätverk är LiSA (Riksförbundet Lärare i svenska som andraspråk) och Megafonen, en organisation som vill stärka ungdomars politiska delaktighet och inflytande i Järva. UR har också kontinuerligt kontakt med andra aktörer, exempelvis Nationellt centrum för svenska som andraspråk och Skolverkets Tema Modersmål.

2013 var sista året för projektet Media4us där UR deltog. Projektet stöttades av Europeiska integrationsfonden för utomeuropeiska länder och syftade till att dels förstärka nätverk och dialog mellan journalister och föreningar/organisationer, dels utbilda unga genom bland annat föreläsningar om media och journalistik.

8.3 Svenskt teckenspråk

UR sänder program på teckenspråk. Dels görs nya program på teckenspråk samt versioner av tidigare sända program. Dels görs teckenspråkstolkningar av föreläsningar.

Lilla Aktuellt skola – teckenspråk sändes med 35 avsnitt på teckenspråk för årskurs 4–6. Dokumentärserien *En del av mig* för grundskola 7–9 visar hur det är att vara ung och hörselskadad. I debattprogrammet *Inte samma chans*, som i sin helhet genomfördes på teckenspråk, diskuteras rättigheter och möjligheter för unga människor som inte hör. UR *Samtiden* sände föreläsningar från konferensen *Döv Expo 2013*, en konferens om tillgänglighet och delaktighet för döva i vårt samhälle.

I tabell 8.1 A redovisas antalet sända timmar på de nationella minoritetsspråken tillsammans med svenskt teckenspråk 2013 (29,18 timmar), nedan specificeras dessa timmar på målgrupper.

MÅLGRUPP	2012 (TIMMAR)	2013 (TIMMAR)
FÖRSKOLA	1,67	-
FÖRSKOLEKLASS-ÅRSKURS 3	10,83	0,50
ÅRSKURS 4-6	0,25	8,18
ÅRSKURS 7-9	1,50	6,50
GYMNASIET	-	1,00
HÖGSKOLA	-	13,00
TOTALT	14,25	29,18

TABELL 8.3. Sända svenskt teckenspråkiga program 2012 och 2013 indelade efter målgrupp (tim/år).

UR har två webbplatser om teckenspråk, en där man kan se filmer som visar olika ord och en mer

avancerad med fraser, dialoger och grammatik. De är några av de mest välbesökta sidorna på UR.se.

UR SÄNDER PROGRAM PÅ SVENSKT TECKENSPRÅK PÅ FÖLJANDE SÄTT:

- Program på teckenspråk.** Utgår från originalmanus på teckenspråk med främst teckenspråkiga medverkande. En svensktalande röst läggs på i efterhand.
- Versionering.** För att tittaren ska kunna följa med fryses bilden och programledaren berättar vad som hänt i föregående eller kommande avsnitt. Programmet kan undertextas som extra stöd för exempelvis hörselskadade.
- Teckenspråkstolkning** – en tolk översätter och tecknar i bild det som sägs i programmen.

Dessa tre sätt att sända på svenskt teckenspråk är utvecklade utifrån dialog med berörda grupper och de behov som framförts.

PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

9

UR:S UPPDRAG:

- UR ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning. Ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig UR:s utbud ska höjas och tillgängligheten förbättras i syfte att arbeta mot det långsiktiga målet att hela utbudet görs tillgängligt för alla medborgare. Fler program på teckenspråk, teckentolkade program och försök med syntolkning är en rimlig utveckling mot detta mål. Tillgängligheten till program för barn och unga ska prioriteras särskilt. UR ska fortsatt prioritera god hörbarhet, bl.a. genom att vid utformningen av sändningarna beakta att bakgrundsljud kraftigt kan försämra möjligheten för personer med hörselnedsättning att ta del av utbudet. Detta gäller särskilt för ljudradiosändningar.

Program ska även produceras för speciella målgrupper. UR ska ha en dialog med de berörda grupperna. I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får UR, SVT och SR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. (UR:s sändningstillstånd, I2 §)

I programproduktion för, om och med personer med funktionsnedsättning samt i frågor kring tillgängliggörande tar UR hänsyn till olika behov under hela arbetsprocessen. UR arbetar med behovsanalyser, programmens ljudmix, webbtjänster samt information på lätt svenska och textning av program.

Insatser för ökad tillgänglighet specialanpassas för olika typer av funktionsnedsättningar. UR:s policy utgår från att alla ska kunna tillgodogöra sig programmen. En särskilt viktig målgrupp är de personer med funktionsnedsättning som befinner sig i undervisning vid tvåspråkiga specialskolor för elever med hörselnedsättning eller i särskolan och särvtv.

I fråga om program om och för personer med funktionsnedsättning får Sveriges Radio, SVT och UR sinsemellan fördela ansvaret för olika slags insatser. UR sände totalt 83 timmar radio och 238 timmar tv.

9.1 Radio- och tv-program för, om och med personer med funktionsnedsättning

Under 2013 sände UR en rad program för, om och med barn och ungdomar med intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Tv-serien *Orka*, som vänder sig till årskurs 4–6, sätter fokus på frågan om vad det innebär att ha diagnoser som adhd, autism och tvångssyndrom. I fem avsnitt av tv-programmet *En del av mig* berättar fem unga om att vara ung och hörselskadad.

UR:s radio- och tv-serier inom vuxenutbildning, högskola och lärarfortbildning gör program för, om och med personer med funktionsnedsättning. Radioserien *Mifforadio* och tv-serien *Miffo-tv* är unika eftersom de leds av programledare med intellektuell funktionsnedsättning. I radioprogrammen förs samtal med allmänheten och i tv-programmen med gäster kring olika frågor. Diskussionerna rör sig om livet och samhället i stort samt även om funktionsnedsättning.

För högskolan sändes även två tv-serier om psykisk ohälsa. *Dysseleksi* skildrar hur det är att ha läs- och skrivsvårigheter. I *Liv med autism* berättar barn, ungdomar och deras familjer om hur det är att leva med diagnos inom autismspektrumet.

I tv-serien *En bok, en författare* intervjuas författare kring böcker om olika slags funktionsnedsättningar, exempelvis i sviterna efter stroke och Alzheimers sjukdom.

UR Samtiden har under 2013 spelat in och sänt ett femtiotal föreläsningar (13 föreläsningsserier) på temat personer med funktionsnedsättning.

	RADIO				TV			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
FÖRSTASÄNDNING	29	52	51	58	59	54	88	94
REPRISER	15	12	16	25	151	142	178	144
TOTAL SÄNDNING	44	64	67	83	210	196	266	238

TABELL 9.1 A. Sända program i radio och tv 2010–2013 för och om personer med funktionsnedsättning fördelat på förstasändning och repris (tim/år).

UTBILDNINGSSOMRÅDE	RADIO				TV			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
FÖRSKOLA	-	-	-	-	4	3	3	1
GRUND- OCH GYMNASIESKOLA	1	2	1	-	23	40	29	23
HÖGSKOLA	33	62	60	74	133	100	218	173
VUXENUTBILDNING	10	-	6	9	50	53	16	41
TOTALT	44	64	67	83	210	196	266	238

TABELL 9.1 B. Sändningsvolym av program i radio och tv 2010–2013, fördelat per utbildningsområde, för och om personer med funktionsnedsättning (tim/år).

9.2 Syntolkning

UR har under året ökat antalet syntolkade⁶ program. Under året sändes exempelvis syntolkning av tv-serien *Kina om Kina, Se hungern* och *Jag litade på lagen, Låtarna som förändrade musiken* samt *Pop och politik*. UR strävar efter att sända de syntolkade programmen i så nära anslutning som möjligt till första ordinarie sändning av programmen.

9.3 Tillgängliggörande insatser

UR arbetar för att samtliga lyssnare och tittare ska beredas den bästa möjligheten till förståelse av de program som sänds. Extra hänsyn tas till personer med funktionsnedsättning som ställer extra höga krav på tillgänglighet.

Textade program

Alla UR:s sändningar av tv-program producerade från och med 2011 textas på svenska. Undantag är direktsändningen av *Lilla Aktuellt skola* och språkprogram inklusive teckenspråkstolkade program. Textning görs utifrån pedagogiska överväganden; språk- och teckenspråksprogram sänds antingen textade på sitt eget språk eller otextade. Program som sänds textade på annat språk sänds oftast också i svensktextad version vid annat tillfälle.

Tittaren väljer själv om programmet ska visas med svensk undertext genom så kallad dold undertext via text-tv.

	ANTAL SÄNDA TIMMAR MED SVENSK UNDERTEXT	ANTAL SÄNDA TIMMAR TEXTADE PÅ ANDRA SPRÅK
2010	1 978	REDOVISADES EJ
2011	2 215	54
2012	3 619	79
2013	3 756	47

TABELL 9.3 A. Antal sända timmar med undertext per år 2010–2013.

Utöver undertextning i samband med tv-sändningarna förses alla program med textfiler som kan användas vid uppspelning på UR.se och UR Play samt vid dvd-produktion.

Andelen svenskttextade timmar av UR:s totala sändningsvolym i tv 2013 var 95,5 %.

⁶ Syntolkning innebär att en syntolk berättar vad som händer i programmet och även om miljö, medverkandes utseende, gestik och ansiktsuttryck.

Hörbarhet

Arbetet med hörbarhet är en central del av UR:s tillgänglighetsinsatser. UR arbetar med utgångspunkt i företagets hörbarhetspolicy som beskriver lämplig hantering av ljudinspelning, mix och bearbetning inom radio-, tv- och webbproduktion för att bereda samtliga lyssnare/tittare bästa möjliga tillgången till utbudet. Policyn betonar särskilt kraven på hörbarhet/tydlighet för personer med funktionsnedsättning. Den tar även upp behovet av kontinuerlig utbildning av personalen för att höja medvetenheten och kompetensen inom området. UR och SVT har ett löpande utbyte i frågor kring hörbarhet i tv.

Tillgänglighet på webben

Riktlinjer för hur information och tjänster kan utformas för att göra webbplatser tillgängliga har tagits fram av WAI (Web Accessibility Initiative). Grunden för webbtillgänglighet är att webbplatsen är möjlig att uppfatta och att den är hanterbar, begriplig och robust.

UR.se anpassas kontinuerligt för att ge god tillgänglighet för personer med olika former av funktionsnedsättning. I webbdesign, text- och bildhantering följer UR de rekommendationer som finns enligt internationell standard.

9.4 Dialog och samverkan med personer med funktionsnedsättning

När det gäller dialog och samverkan med personer med funktionsnedsättning har UR ett omfattande kontaktsarbete. Det innefattar att befinna sig i sammanhang där gruppernas frågor diskuteras, att medverka i nätverk och att ta del av den forskning som pågår.

Inför produktioner med innehåll riktat till målgrupper med funktionsnedsättning samlas ofta referensgrupper med adekvat kompetens för att UR ska få större förståelse för målgruppen och för att diskutera innehåll och användning. Som exempel förde redaktionerna för projekten *Liv med autism* och *Sexbyrån* dialoger med lärare, forskare, experter och organisationer.

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, är en viktig samverkanspartner som ger UR ökad kunskap om målgrupperna och deras behov. Under 2013 träffades representanter för ledningsgrupperna för UR och SPSM vid två tillfällen för att diskutera samarbeten.

Tillsammans med Handikappförbunden (f.d. HSO) genomförde Sveriges Radio, SVT och UR för sjunde året i rad en kompetenshöjande konferens på temat Medskapande kunskap.

10

ANVÄNDBARHET GENOMSYRAR ALLT UR GÖR

UR:S UPPDRAG:

- Användarna av UR:s programverksamhet, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)
- UR ska fortsatt ägna särskild uppmärksamhet åt tillgängligheten till och kunskap om programmen. (UR:s anslagsvillkor för 2013, II §)
- UR ska tydligt redovisa sina kontakter med olika delar av utbildningsväsendet. (UR:s anslagsvillkor 2013, I8 §)

10.1 Dialog med publik och användare

UR:s program ska vara användbara för målgrupperna. Genom att identifiera och analysera behov producerar UR gestaltande program som breddar, förstärker och kompletterar det andra gör inom utbildningsområdet.

I UR:s programprocesser ingår projektutveckling före och mediepedagogiskt arbete efter produktion i form av behovsanalyser, kontaktarbete och kommunikation med utbildningsväsendets olika delar, från förskola till högskola. Till grund för allt programplaneringsarbete ligger strategiska omvärldsanalyser och utredningar inom olika områden, dialoger med användare samt uppföljning och utvärdering av användningen.

UR tar särskild hänsyn till hur radio- och tv-programmen bör vara utformade för att vara användbara såväl i en utbildningssituation, där programmen sätts i en kontext med hjälp av pedagoger, som i sändning. Denna produktionsprocess skiljer UR:s utbildningsprogram från andra radio- och tv-program.

Ytterligare en viktig återkoppling för UR:s fortsatta programverksamhet utgörs av de synpunkter och önskemål som användarna av UR:s program och publiken framför via UR.se, sociala medier som Twitter och Facebook och UR:s kundtjänst.

Projektutveckling och mediepedagogiskt arbete

UR:s uppdrag förutsätter pedagogisk kompetens, kunskap om målgrupperna och didaktisk insikt. Det huvudsakliga ansvaret för behovsanalyserna ligger hos UR:s projektutvecklare som bevakar utvecklingen inom respektive utbildningsområde. De har kontakt med myndigheter, huvudmän och forskare för att kontinuerligt ha en uppdaterad bild av skola, utbildning och lärande. Projektutvecklarna deltar dessutom årligen i ett stort antal konferenser och seminarier som en del i sin omvärldsbevakning.

En central del i arbetet med användbarhet är att öka kännedomen om och tillgängligheten till UR:s produktioner. Det görs av mediepedagoger som sprider kunskap om programmen och ökar lärarens kännedom om hur medier kan användas i lärandet. Genom detta arbete identifierar de även behov inom utbildningsområdena.

Mediepedagogerna initierar och deltar i projekt och samarbeten med myndigheter, organisationer, mediecentraler och andra utbildningsaktörer. De deltar även i nätverk och konferenser för specifika målgrupper, ämnen och sakfrågor. Verksamheten spänner över samtliga utbildningsområden, från förskola till högskola, samt över områden som rör UR:s uppdrag kring nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning ⁷.

⁷ När det gäller UR:s dialogarbete med nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning, se kapitel 8.

Förskola

UR har utvecklat kontakten med verksamma inom förskolan och med forskare inom området. UR samarbetar med ett antal kontaktförskolor, så kallade UR-förskolor, runtom i landet. UR har vid val av förskolor prioriterat de som har ett integrerat förhållningssätt till barn med funktionsnedsättning samt nationella minoriteter.

Under 2013 har kontaktförskolorna använt och gett synpunkter på UR:s program. Denna mer detaljerade återkoppling har synliggjort de behov som finns och det stöd som behövs, exempelvis i form av språkpassningar så att förskolan kan tillgodose barns olika behov.

UR utökar kontinuerligt programbanken av kompetensutvecklande och fortbildande program för förskolepedagoger utifrån behov som framkommer bland annat i Skolinspektionens granskning av förskolor, i forskning samt i kontakter med UR-förskolor.

För att öka kännedomen om UR:s program har arbetet fokuserats på att nå förskolechefer och andra kommunala nyckelpersoner, vilket under året inneburit att UR deltagit i flera aktiviteter runt om i Sverige. Under 2013 har ett arbete inletts i syfte att nå fristående förskolor i norra Sverige där UR på konferenser presenterat sitt utbud och hur det kan användas. Arbetet har resulterat i att UR fått fler kontakter och samarbetstankar, bland annat när det gäller flerspråkighet i förskolan.

Grundskola och gymnasieskola

UR:s mediepedagogiska kontaktverksamhet med grund- och gymnasieskolan rör sig på nationell, regional och kommunal nivå. UR fortsatte under 2013 att samverka med landets mediecentraler och informera om UR:s utbud.

UR:s samverkan med Skolverket resulterade i att programavsnitt från *Fatta katastrofen* användes i det nationella provet i fysik för åk 6. Sammanlagt 35 000 elever och 2 000 lärare använde programavsnittet i provet.

UR har även medverkat i träffar med Skolverkets nätverk för NT-utvecklare, lärare som har särskilt ansvar för att utveckla undervisningen inom naturvetenskap och teknik i de kommuner och regioner som de arbetar inom. UR spred kännedom och kunskap om pedagogisk användning av utbudet inom naturvetenskap och teknik till samtliga 146 NT-utvecklare.

UR har sedan några år samarbetat med ett 30-tal så kallade UR-skolor. Det är ett nätverk av skolor i grundskolan och gymnasieskolan, samt ett par skolor som arbetar med teckenspråk och en sverigefinsk skola. Under 2013 har projektet utvärderats och vidareutvecklats för att få en tydligare återkopplingsmodell även med elevfokus.

För att ytterligare tillgängliggöra UR:s material etablerades under hösten 2013 en Youtube-kanal med klipp från tv-serien *Geografens testamente Den stora Sverigeresan*. Tanken är att lärare och elever i årskurs 4–6 ska kunna göra egna filmer med fria

klipp (upphovsrättsligt tillgängliggjorda med creative commons-märkning) och därigenom på ett spännande och kreativt sätt lära sig om Sveriges geografi. UR har hållit seminarier för lärare om detta.

UR har under året bidragit med utbildningsmaterial till lärare i årskurs 7–9 och i gymnasiet som komplement i två Radiohjälpskampanjer – Hungerhjälpen och Musikhjälpen. Till kampanjen för Hungerhjälpen spelade UR även in en tv-serie, *Se hungern*, samt tog fram en lärarhandledning till serien.

UR deltar i ett projekt som Statens medieråd driver där en webbplats om MIK (medie- och informationskunnighet) utvecklas riktad till skolor, elever och föräldrar. Enligt planen ska den lanseras i februari 2014.

Läroutbildning och lärarfortbildning

Under 2013 hade UR:s projektutvecklare fortsatt fokus på den utbildningsvetenskapliga kärnan, en obligatorisk del i all läroutbildning. UR bjöd in läroutbildare verksamma inom detta område till ett heldagsseminarium kring temat mediers möjligheter i utbildningen.

Ett annat mål 2013 var att delta i lärarnas växande didaktiska ämnesdiskussioner på nätet. UR bidrog med kännedom om nya program inom kunskapsområdet språkutvecklande ämnesundervisning och flerspråkighet.

Under året fortsatte UR de mediepedagogiska dialogerna med läroutbildningar runt om i landet för att visa hur UR:s material kan användas mer integrerat i läroutbildning och lärarfortbildning. En intervjustudie kring läroutbildares villkor genomfördes i syfte att ännu bättre kunna svara mot deras behov.

UR har inriktat det mediepedagogiska arbetet på att nå specialpedagoger och pedagoger. En del i den satsningen var att presentera tv-serien *Liv med autism*. UR har även deltagit i referensgrupper vid olika lärosäten. Vidare har UR medverkat i ett flertal särskolekonferenser under året liksom på en nationell skolledarkonferens. UR informerade om och spred kännedom om UR:s material avsett för fortbildning inom särskola och kring specialpedagogik.

UR har även föreläst om radio- och tv-serien *Kina om Kina* för ett flertal lärosäten med läroutbildningar runt om i Sverige. UR har under året också föreläst om programutbudet för flertalet rektorsutbildningar.

Kommunikationen har fortsatt kring webbsatsningen *Didaktikens verktyg* som lanserades 2012. Under 2013 använde 14 av de 28 lärosäten som har läroutbildning *Didaktikens verktyg* i läroutbildningen.

Vuxenutbildning

I UR:s kontaktarbete med vuxenutbildningen ingår enskilda möten med vuxenutbildningsanordnare, men också deltagande i konferenser där frågor kring vuxenutbildning avhandlas. UR följer utvecklingen bland annat via Skolverket och Myndigheten för yrkeshögskolan. UR medverkar i konferenserna som VIS (Vuxenutbildning i samverkan) anordnar.

Under 2013 gjorde UR en programsatsning inom sfi-området (svenska för invandrare) i dialog med Nationellt centrum för svenska som andraspråk samt ett antal sfi-utbildningar på olika orter.

UR:s projektutvecklare deltar i det nybildade nätverket för myndigheter och organisationer inom vuxenutbildningsområdet. Syftet är att genom samverkan och informationsutbyte stötta vuxnas livslånga lärande.

Folkbildning

UR:s arbetsmetod när det gäller den organiserade folkbildningen är att nära samverka med enskilda studieförbund för att nå samarbeten kring pågående och kommande projekt och teman.

Under 2013 inleddes ett mediepedagogiskt samarbete med Folkuniversitetet och Nobelmuseet kring framför allt tv-serien *Bilderna som förändrade vetenskapen*. I två tv-serier som produktionsplanerats under året – *Programmen som förändrade tv* och *Familjen* – har UR haft kontakt med Stockholms dramatiska högskola, Kaggeholms folkhögskola och Studieförbundet Vuxenskolan för att diskutera upp-lägg och handledningsmaterial.

UR har regelbundna möten med Folkbildningsrådet, Folkbildningsförbundet och de olika studie-

förbunden. I samarbete med Folkbildningsrådet har UR utvecklat resurssidorna på Folkbildningsnätet, där UR:s program och Didaktikens verktyg finns tillgängliga som en lärresurs för folkbildningen.

Under året har UR i dialog med studieförbund och folkhögskolor lagt grunden för verksamheten framöver då dessa ingår som utbildningsområden i UR:s uppdrag i kommande sändningstillståndsperiod.

Högskola

UR har en kontinuerlig dialog med högskolesektorn, huvudsakligen koncentrerad till frågor om tillgänglighet, utbildningsbehov och programutveckling. UR deltar i möten och seminarier med lärare och kursansvariga vid lärosätena och är med i styrgruppen för SNH, Samverkan för nätbaserad högskoleutbildning. Syftet är att följa målgruppens behov och utveckling inom det växande området med e-lärande och distansutbildning. UR har tillsammans med SNH påbörjat arbete med en sajt för öppna akademiska resurser.

Under 2013 hade UR en utökad dialog med socio-nom- och vårdutbildningar för att främja användandet av UR-program och utifrån behov utveckla nya programserier.

I SITT PROJEKTUTVECKLINGS- OCH MEDIEPEDAGOGISKA ARBETE HAR UR HAFT KONTAKTER MED FÖLJANDE EXTERNA PARTER:

FÖRSKOLOR

Ankarets förskola, Piteå
Snäckbackens förskola, Sollentuna
Sollidens förskola, Östersund
Vaxmora förskola, Sollentuna

GRUNDSKOLOR

Alviksskolan, Bromma
Bladins skola, Malmö
Carlsson skola
Djurgårdens Waldorfskola
Djäkneparksskolan, Norrköping
Engelska skolan, Eskilstuna
Engelska skolan, Stockholm
Flogstaskolan, Uppsala
Galärens friskola, Karlskrona
Globala skolan
Gryningsskolan, Södertälje
Gråboskolan, Visby
Gärdesskolan
Klara grundskola, Stockholm
Kunskapsskolan
Käppala skola, Stockholm
Lina grundskola, Södertälje
Lunaskolan
Morkarby skola, Mora
Morkarbyhöjdens skola, Mora Mörbyskolan, Danderyd
Norrbäckaskolan, Sigtuna Norrbergsskolan, Vaxholm
Residensskolan, Luleå
Rösjöskolan
Skansens skolan, Mörbylånga
Strömnäs skola, Piteå
Sveaskolan, Örebro
Tappströmsskolan, Ekerö

Tunaskolan, Botkyrka
Vårbysskolan, Huddinge
Ängsdalsskolan, Malmö

GRUND- OCH GYMNASIESKOLOR

Kulturskolan i Stockholm
Manillaskolan
GYMNASIESKOLOR
Bladins gymnasium, Malmö
Curt Nicolingymnasiet, Finspång
Fryshuset
Lunds dans- och musikalgymsnasium
NTI-gymnasiet, Falun
Nacka gymnasiums språkenhet
Sunnerbogymnasiet, Ljungby
Täljegymnasiet

SÄRSKOLOR

Gryningsskolan i Södertälje
Polhemskolan, sarskola, Gävle

HÖGSKOLOR

Blekinge Tekniska Högskola
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Jönköping
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Stockholms dramatiska högskola
Södertörns Högskola

UNIVERSITET

Chalmers tekniska högskola
Gymnastik- och idrotthögskolan
Göteborgs universitet
Handelshögskolan i Stockholm
Karlstad universitet
Karolinska institutet
Kungliga tekniska högskolan
Lapplands Universitet i Finland
Lapplands Universitet, Centrum för mediepedagogik, Rovaniemi
Linnéuniversitetet
Linköpings universitet
Luleå Tekniska universitet
Lunds universitet
Mittuniversitetet
Stockholms universitet
Sveriges lantbruksuniversitet
Umeå universitet
Uppsala universitet
Örebro universitet

STUDIEFÖRBUND/FOLKBILDNINGSGRUPP

ABF
Bildningsförbundet Östergötland
Linköping
Folkbildarforum
Folkbildningsförbundet
Folkbildningsnätet
Folkuniversitetet
Franska Institutet
Ibn Rushd studieförbund
Kulturens bildningsverksamhet
Medborgarskolan
Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet

RIO, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation

Sensus
SISU
Studieförbundet Vuxenskolan
Studieförbundet
Studieförbundet Bilda

FOLKHÖGSKOLOR

Gamleby folkhögskola
Jakobsbergs folkhögskola
Kaggeholms folkhögskola
Kalix folkhögskola
Skappsholms folkhögskola
Skurups folkhögskola

UTBILDNINGAR

Den statliga rektorsutbildningen
Sfi-utbildningarna i Malmö, Botkyrka, Stockholm, Göteborg, Eskilstuna och Södertälje

RESURSCENTRUM/MEDIECENTRALER

AV Media Kalmar
Centrum för Media och IT
Mediapoolen i Skövde
Mediateket

ORGANISATIONER

BRIS
Centrum för alkohol- och narkotikaupplysning
Centrum för lättläst (8 SIDOR)
Cicero Learning
Civil Rights Defenders
Digidel
Digitala akademien
En stärkt röst
Fanzingo
Finlandsinstitutet
FN-förbundet
Folkbildningsrådet
Framtidens lärande
Fredens hus
Friends
Föreningen svenska science center
Föreningen Ung och dum
Författarcentrum
Förskolenätverket
GIL, Göteborgskooperativet för independent living
Institutet Dans i skolan
Kungliga Vetenskapsakademien
Lika unika
LISA, förbundet för lärare i svenska som andraspråk

Läraryrket

Lärarnas Riksförbund
Majblomman
Mediekompass
Megafonen
Mind
Mänskliga Rättighetsdagarna
Nationell samverkan för psykisk ohälsa
Rektorsakademien
Retorikcentrum
RFSL Ungdom
RFSU
Riksidrottsförbundet
Rädda Barnen
Röda Korset
Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation
Samverkan för Nätbaserad Högskoleutbildning
Saminuorra
Samiska skolstyrelsen
Samiskt språkcentrum
SECO
Sefif (Sätter fristående förskolor i fokus)
SIGYS – Skolledare i särskolan
SIRF – Sveriges internationella Roma filmfestival
SKL
Skolledarna
Stiftelsen Företagsam
SVEA, Sveriges elevråd
Swedwatch
Svensk-kinesiska handelskammaren
Svenska debattmästerskapet
Svenska kyrkan
Svenska läromedel
Svenska tornedalings riksförbund
Sverige-finska riksförbundet
Sverige-finska ungdomsförbundet
Sveriges förenade studentkårer
Sveriges Ingenjörer
Sveriges Jiddischförbund
Sveriges Skolledarförbund
Tekniska museet
Ung minoritet
Unga synskadade
Universeum
Webbstjärnan

MYNDIGHETER OCH OFFENTLIGA AKTÖRER

Barnhälsovård i Halland
Barn- och elevombudet, Skolinspektionen
Barnombudsmannen
BRÅ
Folkbildningsrådet

Forum Funktionshinder

Handisam
Hjälpmiddelsinstitutet
Hjärnkoll
Internationella programkontoret
Jönköpings kommun, utbildningsförvaltningen
Konsumentverket
Kultur i Väst
Kulturrådet
Länsstyrelsen i Stockholm
Maria Ungdom
Migrationsverket
Nationellt centrum för matematikutbildning
Nationellt centrum för språk, läs- och skrivutveckling
Nationellt centrum för svenska som andraspråk
Nationellt resurscentrum för biologi och bioteknik
Nationellt resurscentrum för fysik
Regionbibliotek i Halland
Riksdagens informationstjänst
Riksrevisionen
Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder
Skoldatateket i Solna
Skolinspektionen
Skolverket
Specialpedagogiska skolmyndigheten
Språkforskningsinstitutet
Statens medieråd
Stockholms stadsbibliotek
Svenska ambassaden i Kina
Tom Tits Experiment
Torghandel Göteborg
Täby kommun
Ung Företagsamhet
UMO (Ungdomsmottagningen på nätet)
Ungdomsstyrelsen
Universitets- och högskolerådet
Universitetskanslerämbetet

FÖRETAG

Creaza Education
Gleerups
Intel
Lektion.se
Läraryrket AB
Läromedelsutställningar
Medieinstitutet
Natur & Kultur
Nobelmuseet
Skolporten
Ungdomar.se

UR:S ARBETE FÖR ANVÄNDBARHET

Den digitala kompetensen inom utbildningsområdena har ökat markant de senaste åren. Allt fler pedagoger är intresserade av och har tekniska förutsättningar att komplettera undervisningen med radio- och tv-program.

Under året har UR satsat på att effektivisera och målgruppsanpassa kommunikationen kring programutbud och användbarhet. I dialoger med lärare inom de olika utbildningsområdena utformas lärarhandledningar och annat material som stöd till användningen av programmen.

En del i UR:s arbete att öka användningen av program är att samverka med myndigheter och organisationer där UR:s material kompletterar olika nationella satsningar inom utbildningsområdet.

Inför den nya sändningstillståndsperioden inriktas UR:s arbete för ökad användning på fortsatt målgruppskommunikation, baserad på kontinuitet och kompetens, inom barn- och ungdomsutbildning, högskole- och annan vuxenutbildning där UR:s program förstärker, breddar och kompletterar de insatser andra gör.

ANVÄNDNING AV UR:S PROGRAM

UR:S UPPDRAG:

- Sändningstillståndet innebär rätt att i hela landet under hela dygnet sända program med utnyttjande av SVT:s och SR:s sändningsutrymme, enligt överenskommelse som träffas bolagen emellan. (inledning UR:s sändningstillstånd)
- UR ska använda digital utsändningsteknik vid sändning av bild och ljud för marksänd television. UR får även distribuera programmen på andra sätt så att de blir möjliga att ta emot i hela Sverige. (UR:s sändningstillstånd 4 §)
- Användarna av UR:s programverksamhet, särskilt inom utbildningsväsendet, ska ges möjligheter att framföra synpunkter och önskemål gällande programverksamheten.

Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)

- UR ska fortsatt ägna särskild uppmärksamhet åt tillgängligheten till och kunskap om programmen. (UR:s anslagsvillkor för 2013, II §)

UR följer och analyserar kontinuerligt användningen av program och produktioner. Publikens och användarnas reaktioner och attityder undersöks. Sammantaget ger detta UR en god bild av användning och attityder.

Lyssnandet och tittandet på sändningarna i radio och tv mäts av Mediemätning i Skandinavien AB (MMS) och via telefonintervjuer av TNS SIFO. UR sammanställer även antalet uppspelningar i UR Play, UR.se och i slutna nätverk samt lån av fysiska kopior från mediecentraler.

UR utvärderar också användningen av programutbudet utifrån såväl kvantitativa som kvalitativa metoder. Det görs genom kartläggningar, statistiska undersökningar, individ- och gruppintervjuer samt programuppspelningar. Varje år genomförs två undersökningar om allmänhetens respektive lärares attityder och kännedom om UR. Vartannat år genomför UR en undersökning av svenska lärares medievanor. Även användning av enskilda program undersöks genom att UR uppdrar åt lärare att utvärdera programmen efter användning i undervisning.

II.1 Lyssnandet på UR:s program i Sveriges Radios kanaler

UR sänder program i P1, P2, P3 och P4. Lyssnandet på UR:s radioprogram mäts genom telefonintervjuer. I siffrorna ingår även lyssnande på webbradio. Radiolyssnandet har mätts av TNS SIFO.

Lyssnandet på UR:s radioprogram kvällstid avsedda för lärarfortbildning ökade 2013 jämfört med 2012. I övrigt minskade lyssnandet på UR:s radioprogram under 2013.

Enligt överenskommelse med Sveriges Radio fick UR under en försöksperiod utökade och bättre sändningstider på förmiddagar i P1 inom ramen för programmen *Kaliber* och *Tendens*. Det medförde att programserierna *Skolministeriet* och *Bildningsbyrån* nådde en publik på cirka 139 000 lyssnare i genomsnitt, vilket är relativt höga lyssnarsiffror. På en annan extra sändningstid i P1 fredag förmiddag, inom ramen för programmet *Barnen*, sändes UR-serien *Barnaministeriet Dokumentär* med i genomsnitt cirka 106 000 lyssnare. På ytterligare en extra sändningstid i P1 måndag förmiddag sändes *Bildningsbyrån – Sex* med i genomsnitt cirka 125 000 lyssnare.

I tabell 11.1 ges exempel på program som sänts på UR:s etablerade sändningstider och genomsnittligt lyssnande.

KANAL	SÄNDNINGSTID, KLOCKSLAG OCH DAGAR	GENOMSnittligt LYSSNANDE 2013	MÅLGRUPP	SERIE
P1	21.03–21.33 tre dagar i veckan	33 600 (31 000)	Tis: Läraryrfortbildning Ons: Högskola Tors: Läraryrfortbildning	Skolministeriet Bildningsbyrå Lärarrummet
P2	13.00–14.00 lördag	10 100 (11 200)	Barn och ungdom	Språkprogram
P3	23.07–24.00 fredag	9 600 (17 300)	Ungdom	Hångla
P4	17.45–17.57 måndag–fredag	393 900 (427 900)	Förskola Barn	Barnradion i samarbete med Sveriges Radio.
P4	11.03–12.00 lördag	545 100 (563 000)	Högskola Läraryrfortbildning Barn	Barnministeriet Dokumentär Retorik i stort och smått Retorikmatchen
P4	07.03–08.00 söndag	284 700 (342 600)	Högskola	Mifforadio
P4	08.05–08.20 söndag	553 900 (587 500)	Barn	Radioskrivarklubben, Spelet om hjärnan, Barnens romanpris

TABELL II.1. Genomsnittligt lyssnande på UR:s program i Sveriges Radios kanaler. Siffror inom parentes 2012 års lyssnande.

II.2 Tittandet på UR:s program i SVT1, SVT2, Barnkanalen och Kunskapskanalen

UR mäter det genomsnittliga tittandet på UR:s sändningar i SVT1, SVT2, Barnkanalen (inklusive tidiga morgonsändningar i SVT24 från mitten av oktober månad) samt i Kunskapskanalen.

Genomsnittliga tittarsiffror skapas från den genomsnittliga publikstorleken, minut för minut under det enskilda programmets totala sändningstid. UR sänder program på många olika tider med varierande publikstorlek och därför redovisas genomsnittligt tittande här endast totalt och för den målgrupp som fått det största tittandet.

Tittande på UR:s program i SVT1 och SVT2

Tittandet på UR:s program i SVT1 och SVT2 har minskat sedan 2012. Det genomsnittliga tittandet på pro-

gram på bästa sändningstid i dessa kanaler låg på 76 000 tittare (2012 var siffran 87 000). Program för folkhögskola inom målgruppen vuxenutbildning, sända på sen kvällstid, har under de senaste åren nått den högsta genomsnittliga publiken. 2013 låg publikgenomsnittet på 147 000 tittare.

I tabell 11.2 A redovisas de mest sedda enskilda UR-programmen i respektive serie sända i SVT1 och SVT2 under 2013 på bästa sändningstid.

DEFINITIONER

Bästa sändningstid i tv definieras som program med sändningsstart 17.00–23.00 dagligen.

När mest sedda enskilda UR-program per serie redovisas innebär det att endast ett programavsnitt per serie, det mest sedda, redovisas. Det görs i syfte att synliggöra de tio mest sedda programserierna eller enskilda programmen. I det fall ett program inte ingår i en programserie redovisas den enskilda programtiteln som serietitel.

SERIETITEL	PROGRAMTITEL	KANAL	MÅLGRUPP	ANTAL TITTARE
Miffo-TV Talkshow	Mod	SVT2	Vuxenutb.	255 000
Jag litade på lagen	När ord står mot ord	SVT2	Högskola	240 000
Svenska till varje pris		SVT2	Läraryrfortb.	230 000
Rektorerna	Terminsstart	SVT2	Läraryrfortb.	220 000
Skarpa streck. Satirteckningens historia	Hovnarren	SVT2	Högskola	215 000
Se hungern	Nicaragua	SVT1	Gymnasiet	205 000
Kina om Kina	Mer än halva himlen	SVT1	Vuxenutb.	195 000
Fatta katastrofen	Vem tröstar Joplin?	SVT1	Årskurs 7–9	190 000
Siffror	Skalning	SVT1	Årskurs 7–9	175 000
Pengar näst viktigast efter kärleken	Lön – svart, vit eller ingen alls?	SVT1	Gymnasiet	170 000

TABELL II.2 A. Mest sedda enskilda UR-program per serie i SVT1 och SVT2 under 2013 på bästa sändningstid.

Tittande på UR:s program i Barnkanalen

Det genomsnittliga tittandet på bästa sändningstid i Barnkanalen (dvs mellan 17–20) under 2013 var 97 000, vilket är en liten minskning jämfört med 2012 (2012 var siffran 102 500). Emellertid har program för årskurs 4–6 i Barnkanalen haft en genomsnittlig publikstorlek på 116 000 tittare.

I tabell 11.2 B redovisas UR:s tio mest sedda enskilda program i respektive serie i Barnkanalen under 2013 på bästa sändningstid. Program för årskurs 4–6 är väl representerade bland de mest sedda programmen.

SERIETITEL	PROGRAMTITEL	MÅLGRUPP	ANTAL TITTARE
Livet i Bokstavlandet	En sång om en sång	Årskurs 0–3	225 000
Cirkuskiosken	Låta eller låta bli och Sova över	Förskola	220 000
Geografens testamente	Samernas rike	Årskurs 4–6	215 000
Ellabella får ett brev	Månghunden	Förskola	190 000
Orka	Leo är ledsen	Årskurs 4–6	180 000
Nu blir det åka av	Bärgningsbil	Förskola	175 000
Är det sant	Att vara på internet	Årskurs 4–6	165 000
Struten	Vad är en mumie?	Årskurs 4–6	160 000
Världens hej	Familj	Förskola	155 000
Plugga bättre	Glosor	Årskurs 4–6	150 000

TABELL 11.2 B. Mest sedda enskilda UR-program per serie i Barnkanalen under 2013 på bästa sändningstid.

Tittande på UR:s program i Kunskapskanalen

För Kunskapskanalen presenteras för första gången de mest sedda programmen på bästa sändningstid. Det genomsnittliga tittandet på program i kanalen ligger på 22 000 tittare. Merparten av UR:s program

i Kunskapskanalen sänds utanför bästa sändningstid på tider som ger relativt låg publik. I tabell 11.2 C redovisas UR:s tio mest sedda enskilda program i respektive serie i Kunskapskanalen under 2013 på bästa sändningstid.

SERIETITEL	PROGRAMTITEL	MÅLGRUPP	ANTAL TITTARE PÅ DET MEST SEDDA AVSNITTET
Galapagos	Livet förändras	Vuxenutb.	120 000
Maten som gör dig fet	Socketfällan	Vuxenutb.	110 000
Elektricitetens historia	Gnistans gåta	Högskola	95 000
Att heta Göring		Högskola	90 000
Handlarens thailändska kärleksaffärer		Högskola	90 000
Insekter på menyn		Högskola	90 000
JFK		Högskola	90 000
Indiska oceanen	Från Sri Lanka till Bangladesh	Vuxenutb.	85 000
Jordens farligaste vulkan		Högskola	85 000
Karavanvägen till Himalaya	I hjärtat av Shangri-la	Vuxenutb.	85 000

TABELL 11.2 C. Mest sedda enskilda UR-program per serie i Kunskapskanalen under 2013 på bästa sändningstid.

11.3 Tittande i Kunskapskanalen

UR följer Kunskapskanalens utveckling genom tittarmätningar dels via MMS och dels genom andra undersökningar. En sådan är UR:s undersökning av svenska lärares medievanor där frågor som omfattar Kunskapskanalen ingår. I den senaste undersökningen från 2012 svarar hälften av lärarna, sex av tio, att de tittat på Kunskapskanalen.

Kunskapskanalens veckoräckvidd

Tittandet på Kunskapskanalen är på en sådan nivå att det är relevant att använda räckviddsmått. Veckoräckvidden anger andelen av publiken som sett på

Kunskapskanalen minst femton sammanhängande minuter under en genomsnittlig vecka vid minst ett tillfälle. Kanalens veckoräckvidd återgick under 2013 till 9,8 % vilket är ungefär samma nivå som 2011 (2012 var veckoräckvidden 10,6 % och 2011 9,7 %). Ett räckviddsmått möjliggör jämförelser med andra kanaler⁸. Kunskapskanalen hade under våren 2013 den starkaste säsongen någonsin. Under sommaren skedde en tydlig nedgång, vilket kan ha sin förklaring i det vackra sommarvärdret eftersom nischkanaler överlag hade färre tittare. Diagram 11.3 visar Kunskapskanalens veckoräckvidd 2013 i jämförelse med andra nischkanaler.

⁸ Jämförande data har hämtats ur MMS årsrapport 2013.

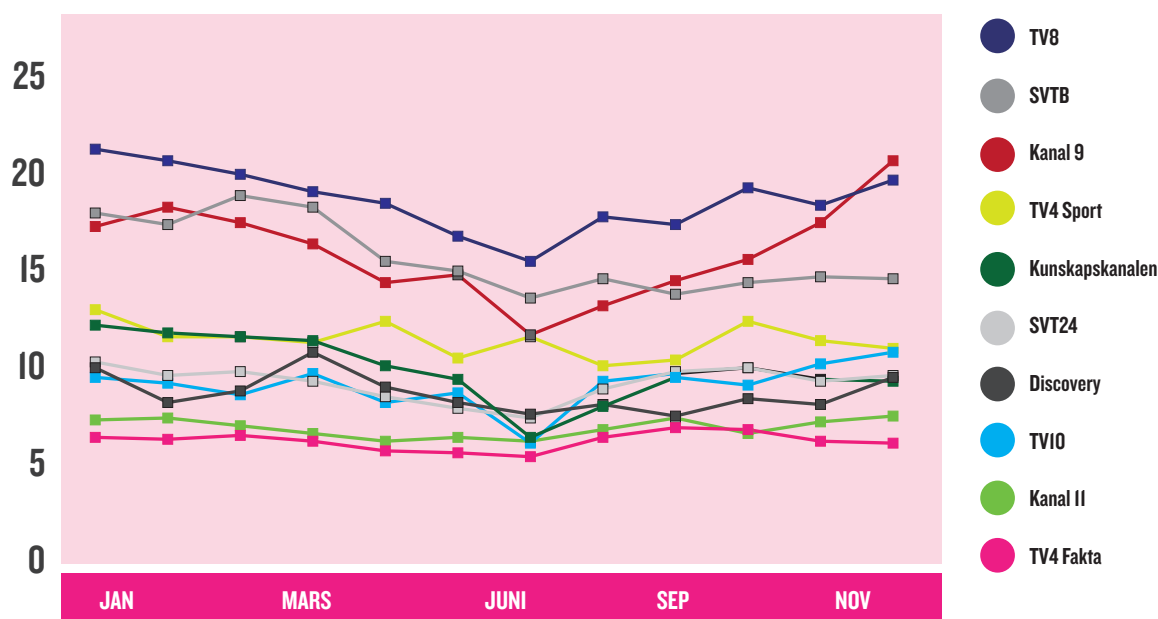

DIAGRAM II.3. Kunskapskanalens veckoräckvidd 2013 i jämförelse med andra nischkanaler. Siffrorna på lodrät axel visar veckoräckvidd, procent av tv-publiken som sett minst 15 sammanhängande minuter.

II.4 Användning av UR:s program efter sändning

UR följer antalet uppspelningar i UR Play, på UR.se och i de slutna nätverken samt antalet fysiska lån av programkopior från mediecentralerna. På UR Play är alla radio- och tv-program tillgängliga för uppspelning sex månader efter sändning. På UR.se fanns under 2013 över 9 000 program fritt tillgängliga för uppspelning. I de slutna nätverken kan anslutna utbildningsanordnare genom mediecentralerna tillgodogöra sig hela UR:s utbud, via uppspelningar eller fysiska lån. 2013 fanns cirka 16 000 radio- och tv-program tillgängliga.

Uppspelningar i UR Play och UR.se

UR har under de senaste åren sett en kraftig ökning i antalet streamade program i UR Play och UR.se och i slutna nätverk samtidigt som antalet fysiska lån har sjunkit. Denna utveckling fortsatte under 2013 och sammantaget ökade uppspelningarna på UR:s domäner UR Play och UR.se med 83 %.

Uppspelningarna av radioprogram ökade med 70 % och tv-programmen med 85 %. Vid sidan om programuppspelningar gjordes 392 370 uppspelningar av klipp och 2 560 uppspelningar av smakprov 2013. I diagram 11.4 A redovisas uppspelningar av UR:s radio- respektive tv-program i UR Play och UR.se under 2010–2013.

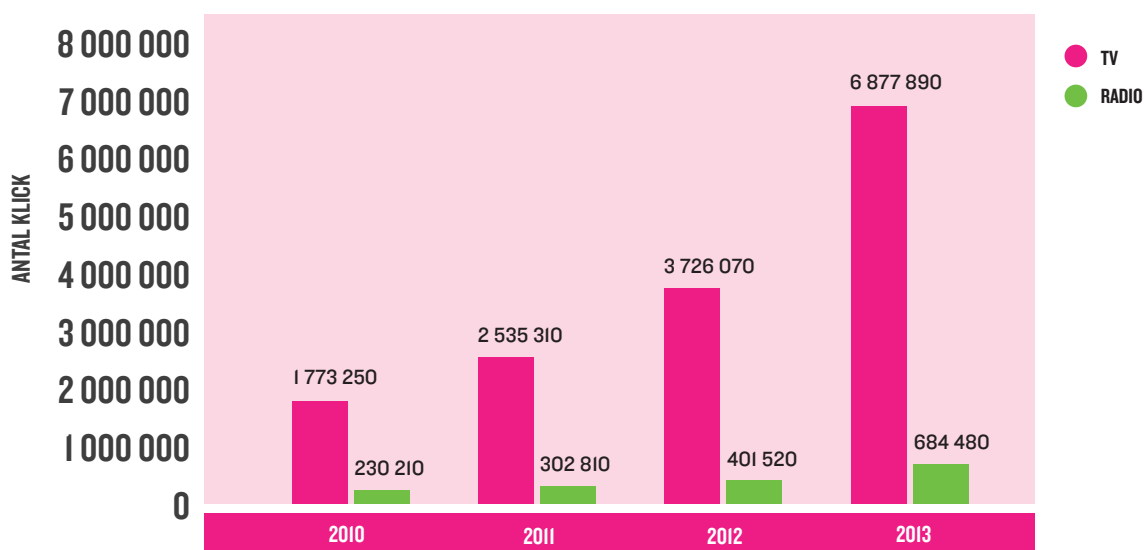

DIAGRAM II.4 A. Uppspelningar i UR Play och UR.se 2010–2013.

Uppspelningar i slutna nätverk

Antalet uppspelningar av såväl radio- som tv-program i slutna nätverk ökade under 2013 med minst 5,5 %. Det innebär att det sker en ökning av uppspelningar av program i slutna nätverk parallellt med att uppspelningarna av de befriade programmen på UR.se ökat avsevärt. I diagram 11.4 B redovisas upp-

spelningar av UR:s radio- och tv-program i slutna nätverk 2010–2013.⁹

Utöver uppspelningar av program gjordes 11 860 uppspelningar av klipp. Uppgifterna grundas på det återrapporteringskrav som finns i avtalet mellan UR/Copyswede och användarna.

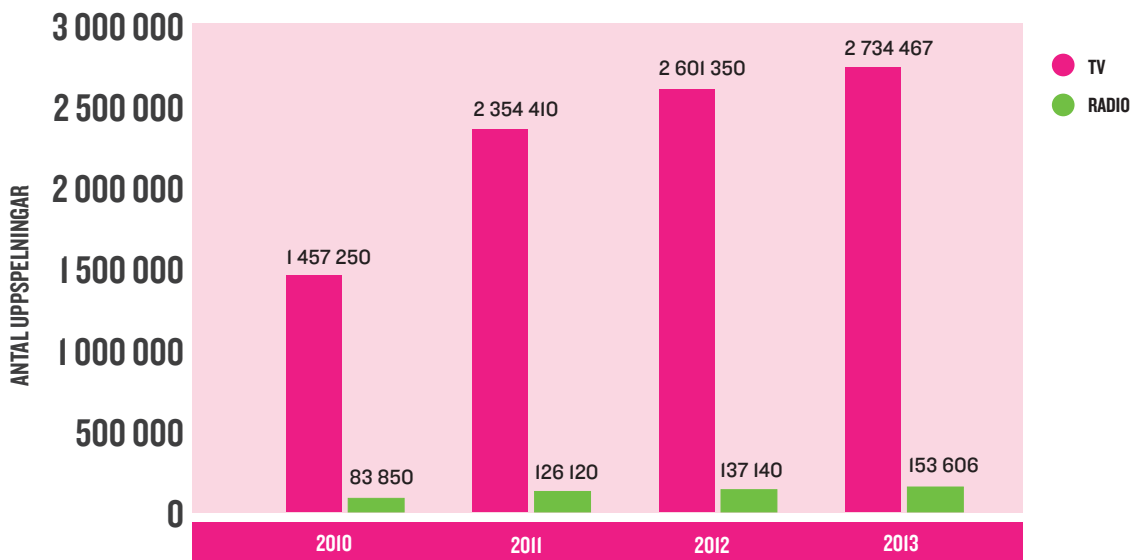

DIAGRAM 11.4 B. Uppspelningar via slutna nätverk av UR:s program 2013.

Lån från mediecentraler

Utlåning av programkopior på dvd och cd från mediecentraler fortsätter som förväntat att minska kraftigt. Under sändningstillståndsperioden 2010–2013

har lånen av tv-program minskat med 72 %. Trots det lånas tv-program fortfarande i relativt hög omfattning, antalet 2013 var 191 620. Lån av radioprogram har minskat med 75 % under perioden.

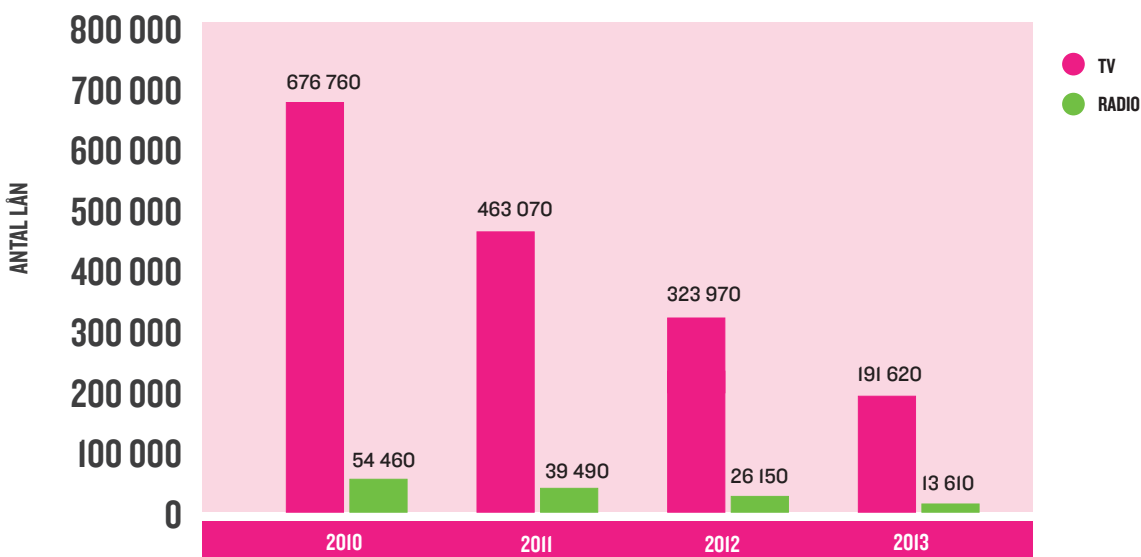

DIAGRAM 11.4 C. Lån av program från mediecentraler 2010–2013.

⁹ Vid redovisningstillfället har UR inte fått fullständiga uppgifter från samtliga mediecentraler för hela 2013. Uppgifterna i diagrammet utgörs av de inkomna uppgifterna.

II.5 Undersökningar om kännedom, attityd och användning

Under 2011 togs en plan fram för UR:s utvärderingsarbete de närmaste åren. Syftet är att arbetet ska ge underlag för att från olika perspektiv värdera UR:s verksamhet. Sedan 2011 undersöker UR kännedom och attityd hos allmänheten och medieanvändning och attityd hos pedagoger. UR undersöker vartannat år svenska lärares medievanor och användning av UR:s produktioner. Sammantaget bidrar dessa undersökningar med ökad kunskap och förståelse om de olika målgruppernas användning av och uppfattning om UR:s arbete.

Allmänhetens kännedom och attityd till UR

Undersökningen om allmänhetens kännedom och attityd till UR genomfördes 2013 av TNS Sifo i en webbenkät som besvarades av 2000 personer i åldrarna 18–74 år. Så gott som samtliga tillfrågade, 96 %, uppgav att de känner till och/eller har hört talas om UR. Närmare två tredjedelar uppgav att de tittar/lyssnar på program från UR minst någon gång per år. Var femte uppgav att de gör det någon gång per månad eller oftare. Detta motsvarar ungefär kännedomen och användningen som framkom i undersökningen 2012. Personer som är verksamma inom utbildningsväsendet känner både till och nyttjar UR i högre utsträckning än andra.

Andelen uttalat positiva till UR var på samma nivå, närmare två tredjedelar, som 2012. En lägre andel är uttalat negativ, 5 % mot 10 % 2012. Det finns ett samband mellan graden av nyttjande och inställning: ju mer man har uppgett att man nyttjar UR, desto mer positivt inställd är man.

Lärares medieanvändning och attityd till UR

Under de senaste tre åren har UR genomfört en nöjd kund index-undersökning, NKI, av pedagogers kännedom om och attityd till UR. Undersökningen genomförs av CFI Group i form av en webbenkät till pedagoger verksamma inom förskola, grundskola och gymnasieskola.¹⁰ Andelen som uppgav att de

väl känner till UR och UR:s verksamhet ökar, både bland UR-användare (75 %) och bland icke-användare (47 %).

Majoriteten har en övervägande positiv inställning till UR (86 %) och andelen fortsätter att öka något. Nöjdheten hos UR-användarna fortsatte också att öka till NKI 76 vilket innebär att nöjdhetsindex steg med en enhet.

Nio av tio lärare i grundskolan och gymnasieskolan använder mediematerial varje månad, vilket är en ökning med cirka tio procent sedan förra året. Drygt tre av fyra pedagoger i förskolan använder mediematerial varje månad.

Andelen lärare som använder mediematerial från UR varje månad varierar något mellan olika utbildningsområden. Var tredje förskolelärare gör det, sju av tio lärare i årskurs F–6 och nästan sex av tio lärare i årskurs 7–9. Hälften av lärarna på gymnasiet använder också program och material från UR varje månad. Det är en tydlig ökning i jämförelse med förra året, 14 % i förskolan (var tredje pedagog), 16 % i årskurs F–6, 8 % i årskurs 7–9 samt 12 % i gymnasiet. Var femte lärare uppgav att de troligen kommer att öka sitt användande av UR:s program och material.

Svenska lärares medievanor och användning av UR:s produktioner

Sedan mitten av 1980-talet har UR vartannat år undersökt svenska lärares medievanor och användning av UR:s produktioner i samarbete med Statistiska centralbyrån (SCB)¹¹. Med hjälp av undersökningen har UR kunnat bygga upp goda och tillförlitliga kunskaper om svenska lärares – och därigenom även elever – användning av olika medier över tid. Denna kunskap är betydelsefull för att UR ska kunna se tendenser i lärares medieanvändning och utforma verksamheten utifrån behov i utbildningsområdena. I undersökningen 2012 ingick lärare i utbildningsområdena grundskola (förskoleklass–årskurs 6 och årskurs 7–9), gymnasieskola samt vuxenutbildning. Resultaten från studien 2012 presenterades i UR:s public service-redovisning 2012.

¹⁰ Undersökningarna genomfördes av CFI Group med deras metod Nöjd Kund Index.

¹¹ Enkäten skickades ut till 6 000 lärare: 1 500 i grundskolan förskoleklass–årskurs 6, 1 500 i grundskolan årskurs 7–9, 1 500 i gymnasieskolan samt 1 500 inom vuxenutbildningen. De tillfrågade lärarna (exklusive lärarna i årskurs F–6) har i undersökningen ämneskategoriserats enligt följande modell: naturvetenskapliga ämnen (NO) inklusive matematik, samhällsvetenskapliga ämnen (SO), språk inklusive svenska, praktisk/estetiska ämnen, yrkesämnen samt övriga ämnen. Totalt besvarade 3 304 lärare enkäterna, vilket motsvarar 51 procent av urvalet.

12 TILLGÄNGLIGHET OCH DISTRIBUTION

UR:S UPPDRAG:

- Programmen ska utformas så att de genom tillgänglighet och mångsidighet tillgodoser skiftande förutsättningar och intressen hos befolkningen i hela landet. (UR:s sändningstillstånd, 9 §)
- UR ska delta i den tekniska utvecklingen av produktions- och distributionsteknik för radio och tv. För att nå tittarna är det nödvändigt att kärnverksamheten tillgängliggörs på olika plattformar. Utbudet ska utformas på ett sådant sätt att så många som möjligt kan tillgodogöra sig programmen. (UR:s anslagsvillkor 2013, 8 §)
- En särskild redogörelse ska lämnas för vilka satsningar som gjorts på att öka tillgänglighetsgraden av program ur UR:s arkiv. (UR:s anslagsvillkor 2013, 18 §)

Sändningstillståndet innebär rätt att i hela landet under hela dygnet sända program i Sveriges Radios och SVT:s sändningsutrymme enligt överenskommelse som träffas företagen emellan. UR ska fortsatt ägna särskild uppmärksamhet åt tillgängligheten till och kunskapen om programmen.

UR:s program sänds i ett flertal kanaler och är lättåtkomliga efter sändning – tittare och lyssnare når dem när och var de vill. UR:s radioprogram sänds i P1, P2, P3 och P4 samt i den digitala radion DAB. UR:s tv-program sänds i Kunskapskanalen, SVT1, SVT2 och Barnkanalen. Vissa program sänds också vidare i SVT World.

Under 2012 tillgängliggjordes ett stort antal program på UR.se tack vare extra medel från Rundradiokontot och genom avtal med Copyswede. I slutet av 2013 fanns fler än 9 000 program öppet tillgängliga på UR.se.

Normalt finns UR:s program tillgängliga för uppspelning i UR Play i minst sex månader efter sändning, såvida det inte finns begränsningar i rättighe-

terna. Skolor, företag och privatpersoner kan också köpa programkopior direkt från UR.

UR tillgängliggör programmen under ännu längre tid för anordnare av offentligfinansierad utbildning tack vare avtal mellan UR och Copyswede (normalavtalet). Nästan 16 000 radio- och tv-program finns tillgängliga i de slutna nätverken. Det går också att låna programkopior från medicentralerna för användning i organiserad utbildning.

12.1 Sändningar i radio och tv

Radio

UR:s sändningstider i radio fastställs i överenskommelser med Sveriges Radio.

I P1 sänds program för vuxna, program avsedda för högskolan och lärarfortbildande program. I P2 är sändningarna fokuserade på främmande språk och enstaka repriser av andra utbildningsprogram. I P3 sänds program för årskurs 7–9 och gymnasiet. I P4 sänds barnprogram för förskolan och förskole-

klass-årskurs 3. I P4 sänds även högskoleprogram och folkbildande program för vuxna. Under större delen av 2013 har UR haft samma sändningstider som 2012, men också ett antal nya mer publika tider i P1.

UR sänder också UR Elva i den digitala radion, DAB. Dessa sändningar är uteslutande repriserna av delar av det analoga utbudet, men tabblagt på nya sändningstider för att öka tillgängligheten.

P1	P2	P3	P4	UR ELVA - DAB
Vuxen- och folkbildning Högskola Lärofortbildning	Språkprogram barn och unga	Barn och unga	Barnprogram Högskola Folkbildning Vuxna	Repriser

TABELL I2.1 A. Sändningsinnehåll radio fördelat per kanal.

Tv

UR:s sändningstider i tv fastställs i överenskommelser med SVT inför varje tillståndsperiod, ibland med tilläggsavtal under perioden.

UR och SVT har kontinuerliga möten under sina planeringsprocesser där respektive bolag redogör för kommande planer. Det möjliggör en samplanering av tablån. UR:s tablåplanering följer SVT:s temaplanering.

UR har enligt avtalet rätt till fasta sändningstider på helårsbasis vilka under 2011 fick en bättre placering i tablåerna. Sedan 2011 har UR lämnat en del fasta sändningstider till förmån för några med SVT samplanerade tider. Därmed har några av UR:s stora serier kunnat sändas på bra och publika tider, vilket lett till mer publicitet och bättre tittarsiffror.

KUNSKAPSKANALEN	SVT1	SVT2	BARNKANALEN	SVT WORLD
Vuxenutbildning och folkbildning Högskola Lärofortbildning Vetenskap Hälsa Historia Samhälle	Ungdomar Lärofortbildning	Kunskapsdokumentärer Språk Repriser	Barn	Repriser

TABELL I2.1 B. Sändningsinnehåll i tv fördelat per kanal.

Sändningar i Kunskapskanalen 2013

Kunskapskanalen har sedan starten 2004 drivits som ett samarbete mellan UR och SVT. Båda företagen bidrar med program till sändningarna, som koordineras av en kanalchef.

UR sänder program varje dag och kväll i Kunskapskanalen, huvudsakligen inom områdena vetenskap, hälsa, historia, lärofortbildning och samhälle. Det är program som riktar sig till högskolestuderande och lärare men också till allmänheten. Utbudet utgörs av en blandning av folkbildande program och utbildningsprogram.

De tv-serier som kontinuerligt sänds i Kunskapskanalen är *En bok, en författare* och *UR Samtiden* med seminarier och föreläsningar.

12.2 Text-tv

UR:s text-tv-sidor är ett komplement till radio- och tv-programmen. UR disponerar 800-sidorna i SVT Text med en informationspuff på förstasidan (sidan

100). Text-tv-sidorna innehåller programinformation och tilläggsinformation. Bland sidorna finns exempelvis information om program på olika minoritetsspråk samt om program som riktar sig till lärare inom olika utbildningsområden. På text-tv finns även sidor på lättläst svenska för personer med intellektuell funktionsnedsättning och för personer med lässvårigheter samt unga lässvaga. Dessutom finns där allmän information om Kunskapskanalen.

12.3 UR.se

UR.se är tydligt inriktad på att vara en kunskapsbank på nätet. En bra sökfunktion, enkel navigering och kompletterande material gör att pedagoger, elever och andra kunskapssökande snabbt kan hitta vad de söker.

UR.se informerar om och presenterar UR:s utbud. Besökaren kan söka information om och titta/lyssna på såväl radio- och tv-program som webbplatser och övriga produktioner som har sänts

eller publicerats från och med 2001. I slutet av 2013 fanns över 9 000 program tillgängliga för uppspelning direkt på UR.se.

UR.se är anpassad till olika behov och utbildningssituationer. Sökfunktionen är kopplad till skolämnen och läro- och kursplaner. Lärarhandledningar, fördjupningstexter, pedagogiska spel och interaktiva övningar för elever i olika åldrar kompletterar programmen. En enkel klippfunktion ger möjlighet att använda och hänvisa till valda delar i programmen. Vissa program är också kapitelindelade, för att underlätta användning i undervisningen.

På startsidan tematiseras och presenteras utvalda programserier och webbplatser.

UR arbetar för att kontinuerligt utveckla tillgängligheten på UR.se för att ge ännu bättre stöd för användarna.

12.4 UR Play

Vid sidan om UR:s sändningar i radio och tv spelar UR Play en central roll i UR:s strävan att tillgängliggöra utbudet för såväl allmänhet som användare inom utbildningsväsendet. Via UR Play är i princip hela UR:s programutbud tillgängligt för allmänheten i sex månader i anslutning till sändning.

12.5 Kunskapskanalen.se

Kunskapskanalen.se är en webbplats som drivs tillsammans med SVT. Den återfinns som länk på UR.se. Webbplatsen vänder sig till tittare med information om program, sändningstider och tablåer. I tablån på Kunskapskanalen.se länkas till UR Play.

12.6 Utlåning och digital distribution i slutna nätverk

UR distribuerar program och metadata till utbildningsanordnare genom mediecentralerna. Mediecentralerna tillhandahåller programmen genom streaming (WMA, MP3, WMV, MPEG-3) i slutna nätverk och genom utlåning av fysiska kopior (dvd- och cd-skivor).

UR har utvecklat en tjänst för distributionen av program till utbildningsanordnare – kommuner, högskolor, fristående skolor etc. – för användning i slutna nätverk. Med stöd av ett upphovsrättsligt avtal mellan UR och Copyswede kan utbildningsanordnare licensieras användningsrättigheter genom att teckna ett normalavtal med UR och Copyswede. Genom ett normalavtal kan utbildningsanordnaren inrätta eller anlita en mediecentral som laddar ner UR:s programutbud och gör det tillgängligt genom streaming inom utbildningsanordnarens organiserade undervisningsverksamhet.

Utbildningsanordnaren har rätt att välja en eller flera mediecentraler för hantering av utbudet till självkostnadspris enligt normalavtalet. UR kall-

lar sin tjänst för UR Access. Detta begrepp når sällan slutanvändaren som i första hand kommer i kontakt med den av utbildningsanordnaren utvalda mediecentralens distributionstjänst.

UR svarar för att filer och metadata finns tillgängliga. För tv-program finns även undertexter för respektive format. På servern finns också lärarhandledningar och arbetshäften kopplade till programmen tillgängliga.

Upphovsrättigheter

Innehållet i UR:s program måste klareras upphovsrättsligt. UR:s förvärv av upphovsrätt från andra än UR:s egen personal är vanligtvis begränsat till vissa specifika nyttjanden. Sändningsrättigheter och webbrättigheter ingår alltid i UR:s rättighetsförvärv. Rätt till utbildningsanordnarens egen kopiering av program, så kallad skolbandning, och användning i slutna nätverk avtalar UR också alltid om. Även trailrar, klipp och smakprov för att informera om eller marknadsföra programmet regleras i UR:s upphovsrättsavtal. Avtalen stödjer dessutom exempelvis upplåtelse av visningsrätt till programföretag i andra länder.

Klarering görs med enskild upphovsman eller med rättighetshavaren. När UR engagerar artister och musiker reglerar Teaterförbundets och Svenska Musikerförbundets kollektivavtal villkoren för UR:s nyttjanden. Kollektiva avtal med upphovsrättsliga organisationer ger därutöver UR nyttjanderätt till redan existerande musikverk, fotografier, brukskonstföremål och litterära verk med mera som ingår i dessa organisationers repertoar. Dessa avtal omfattar även användningsvillkor avseende verk som tillkommer på UR:s beställning.

De kollektiva avtalen innebär att UR:s betalning för sändningsrätten ofta gäller för en sexmånadersperiod, med tre utsändningar och programmet tillgängligt på UR.se. Genom avtal med STIM, som representerar musikverk som används i programmen, har UR rätten till webbpublicering av program under tre år från utsändningen.

Genom ett avtal med Copyswede äger UR rätten att utan lösenord tillgängliggöra en katalog med egenproducerade program via UR.se. Katalogen kan för närvarande omfatta program som har premiärsänts från 1 juli 2005 till och med december 2013. Avtalet gäller till och med 2016.

Avtalsläget normalavtalen 2013

Normalavtalet utvecklades 2006 i samarbete mellan UR, Copyswede och Sveriges kommuner och landsting (SKL). I dagsläget har samtliga 290 kommuner slutit normalavtal med UR. Under 2013 har ytterligare 4 fristående skolor slutit normalavtal med UR och Copyswede, vilket innebär att det i

dagsläget är totalt 143 fristående skolor som har tecknat normalavtal med UR och Copyswede.

Motsvarande normalavtal har även slutits mellan UR, Copyswede och flera av landets universitet och högskolor. I dagsläget har UR och Copyswede tecknat normalavtal med 40 av 44 högskolor/universitet med examensrätt om distribution av radio- och tv-program i ett slutet nätverk. Kungliga Biblioteket erbjuder genom sin söktjänst Libris tillgång till information om och länkar till UR:s program.

Redan 2007 inledde UR samarbete med Folkbildningsrådet kring distribution av UR:s program i slutna nätverk till folkhögskolor och studieförbund. Ett normalavtal togs fram i samverkan mellan UR, Copyswede och Folkbildningsrådet. Normalavtal har slutits med totalt 131 folkhögskolor och studieförbund.

12.7 Försäljning av programkopior

Programkopior finns att köpa från UR:s kundtjänst i formaten cd och dvd. Försäljningen av en begränsad upplaga kopior per program betraktas som en del av UR:s kompletterande verksamhet. Programkopiorna säljs till självkostnadspris.

13

EKONOMI OCH RESURSER

UR:S UPPDRAG:

- UR ska inom tillgängliga ekonomiska ramar göra de prioriteringar som krävs för att uppfylla uppdraget. Verksamheten ska inom ramen för uppdraget bedrivas rationellt. UR ska kontinuerligt vidta åtgärder som syftar till ökad effektivitet och produktivitet. (UR:s anslagsvillkor för 2013, 1 §)
- Medlen ska användas för företagets kärnverksamhet, dvs. att producera och sända radio- och tv-program till allmänheten. Medlen ska också i förekommande fall användas till kompletterande verksamhet, dvs. verksamhet som syftar till att utveckla och stödja kärnverksamheten och förbättra möjligheterna för allmänheten att tillgodogöra sig denna. (UR:s anslagsvillkor för 2013, 2 §)
- Sidoverksamheter till UR:s sändningsverksamhet ska bära sina egna kostnader och i övrigt bedrivas på ett konkurrensneutralt sätt i förhållande till andra företag som tillhandahåller motsvarande tjänster. Sidoverksamheter ska redovisas som egna resultatområden. (UR:s anslagsvillkor för 2013, 3 §)
- Nya permanenta programtjänster eller andra tjänster av större betydelse inom ramen för kärnverksamheten och den kompletterande verksamheten som UR vill lansera ska anmälas till regeringen för godkännande. Anmälan ska även sändas till Myndigheten för radio och tv. (UR:s anslagsvillkor för 2013, 10 §)
- UR ska verka för mångfald i programverksamheten genom en variation i produktionsformer. Vid sidan av en betydande egen programproduktion ska utläggningar, samarbetsprojekt och inköp av program bidra till denna variation liksom utomstående medverkan i den egna programproduktionen. (UR:s sändningstillstånd, 15 §)

UR tilldelas anslagsmedel ur Rundradiokontot enligt riksdagens beslut. Medlen har de senaste åren räknats upp med 2 procent årligen, vilket innebar att UR för år 2013 fick 344,6 miljoner kr. Under året beslöt UR:s styrelse att ytterligare tillföra verksamheten balanserade anslagsmedel på 31,5 miljoner.

I tidigare avsnitt redovisas vad som sänts under året. I avsnittet medelsanvändning redovisas hur anslagsmedlen under året använts för produktion. Eftersom delar av programproduktionen inte sänds under produktionsåret utan först kommande år, är inte producerad volym helt jämförbar med sänd volym. Producerad volym 2013 var 252 timmar radio (222 förstasändningstimmar) och 1 033 timmar tv (1 060 förstasändningstimmar). Uppgifter om sändningar återfinns i kapitel 3.

13.1 Medelsanvändning

Public service-företagen har gemensamma definitioner och beräkningsprinciper för olika typer av kostnader. Det innebär bland annat att företagsö-

vergrepande overheadkostnader inte fördelas ut som produktions- eller vidareanvändningskostnader utan redovisas som gemensamma kostnader. Inte heller kostnaderna för distribution och kontribution¹² räknas in i produktionskostnaderna utan redovisas separat.

Kärnverksamhet och kompletterande verksamhet

UR redovisar medelsanvändningen utifrån den indelning i kärnverksamhet och kompletterande verksamhet som görs i sändningstillstånd och anslagsvillkor. Kärnverksamheterna är radio, tv och text-tv. I kompletterande verksamhet, redovisat under rubriken *Vidareanvändning*, ingår pedagogisk utveckling och kontaktarbete, webb, marknadsföring och textbehandling.

Under 2013 har övriga rörelseintäkter (inkl. produktionsbidrag) ökat något. Det är framför allt intäkter från trycksaksförsäljning, samproduktioner och royalty. UR bidrar till finansieringen av de av public service-företagen gemensamt ägda före-

¹² UR:s bredbands- och fiberanslutningskostnader.

tagen RIKAB och SRF, redovisat som *Medelsavstående*.

Under året har kostnaderna för tv-produktionen ökat, bland annat beroende på ett antal större satsningar såsom *Livet i Bokstavslandet* och *Sverige sviker* samt utvecklingsprojektet *Ung kanal*. Under året har även kostnaderna för webb ökat vilket ligger i linje med arbetet att utveckla webben så att den motsvarar utbildningsområdenas behov och

att förbättra tillgängligheten till UR:s produktioner. Kostnaderna för vidareanvändning inom området pedagogisk utveckling och kontaktarbete och marknadsföring har minskat, framför allt beroende på att UR 2012 gjorde en större satsning på tillgängliggörande inom ramen för satsningen *Befria programmen*. Av samma anledning har de gemensamma kostnaderna minskat.

MILJ. KR	2010 UTFALL	2011 UTFALL	2012 UTFALL	2013 UTFALL
INTÄKTER				
Intäktsförda medel	365,9	322,2	353,1	376,1
Medelsavstående, överfört till Rikab/SRF	-26,8	-32,6	-33,3	-33,7
Allmänna medel	9,0	0,0	0,0	0,0
Övriga rörelseintäkter	8,9	4,1	2,9	3,5
Finansiellt netto	0,4	1,4	1,5	1,1
TOTALT	357,4	295,1	324,2	347,0
KOSTNADER				
PRODUKTIONSKOSTNADER				
Radio	21,9	23,9	33,3	29,3
Tv	159,7	167,1	179,8	212,9
SUMMA PRODUKTIONSKOSTNADER	181,6	191,0	213,2	242,2
Varav text-tv	4,0	6,9	2,9*	3,1
VIDAREANVÄNDNING				
Pedagogisk utveckling och kontaktarbete	12,1	13,6	16,0	14,1
Webb	12,5	16,8	15,8	19,3
Marknadsföring	10,5	10,8	9,5	7,0
Översättning och textning	4,7	6,6	9,3	9,5
SUMMA VIDAREANVÄNDNING	39,8	47,8	50,6	49,9
SUMMA PRODUKTION OCH VIDAREANVÄNDNING	221,4	238,8	263,8	292,1
Distribution och kontribution	14,1	11,8	12,0	12,1
Fastighetskostnader	27,5	1,9	2,6	2,1
Gemensamma kostnader	94,4	42,6	45,8	40,7
SUMMA VERKSAMHET TOTALT	357,4	295,1	324,2	347,0
RESULTAT EFTER BOKSLUTSDISP.	0,0	0,0	0,0	0,0

TABELL 13.1. Medelsanvändning 2010–2013 (miljoner kr/år).

*Från och med 2012 redovisas ej dold programtextning som en text-tv-kostnad.

Rationalitet och effektivitet

UR:s rationalitet är att producera användbara program för målgrupperna. Det görs bland annat genom det arbete som kostnadsredovisas under *Vidareanvändning* och som innefattar pedagogiskt utvecklings- och kontaktarbete, webb och tillgänglighet.

Under gemensamma kostnader ryms företagsgemensamma kostnader såsom ledning, verksamhetsuppföljning, personal- och ekonomiadministration, information och investeringar.

Högre teknisk kvalitet och bättre tillgänglighet

Tekniskt erbjuder UR stöd för strömmande radio och tv i dator eller mobiltelefon. Radiouppspelningen har utökad dynamik i UR Play och UR.se. Direktuppspelningen av tv-program på UR Play och UR.se kan sedan 2013 göras i hd-kvalitet.

UR har under året ökat tillgängligheten också genom poddsändning av stora delar av UR:s radioproduktion via UR Play och UR.se i anslutning till sändningarna. UR erbjuder också möjlighet till så kallad inbäddning på externa webbsidor av tv-programmen i serien *En bok, en författare*.

13.2 Produktionsvolym

Produktionsvolymerna för både radio- och tv-program låg 2013 i samma nivå som 2012. Egenproduktionen inom radio har minskat något medan inköpen ökat, vilket är något som UR strävar efter.

RADIO	2010	2011	2012	2013
Egenproduktion (inkl. bearbetning/samproduktion)	181	165	166	151
Produktionsutlägg	12	67	78	91
Inköp	0	2	0	10
TOTALT	193	234	244	252
TV	2010	2011	2012	2013
Egenproduktion (inkl. bearbetning/samproduktion)	654	703	754	748
Produktionsutlägg	16	29	21	28
Inköp	204	267	252	257
TOTALT	874	999	1 027	1 033

TABELL 13.2 A. Produktionsvolym i radio och tv 2010–2013 fördelade efter produktionstyper (tim/år).

Produktionskostnader fördelade på olika utbildningsområden
I tabell 13.2 B visas hur kostnaderna för produktion fördelar sig på UR:s utbildningsområden. Kostnaderna för produktion för nationella minoriteter och

andra minoritetsspråk samt för personer med funktionsnedsättning ingår i sammanställningen och är fördelade på de fyra utbildningsområdena.

UTBILDNINGSMOMRÅDE	%	2010	%	2011	%	2012	%	2013
Förskola	6,9%	12	5,0%	10	6,5%	14	4,5%	11
Skola	37,3%	68	38,6%	74	41,8%	89	44,7%	108
Vuxenutbildning	21,9%	40	17,4%	33	26,8%	57	24,3%	59
Högskola	33,9%	62	39,0%	74	24,9%	53	26,5%	64
TOTALT	100,0%	182	100,0%	191	100,0%	213	100,0%	242

TABELL 13.2 B. Produktionskostnader 2010–2013 fördelade på olika utbildningsområden (miljoner kr/år).

Kostnader för produktion för nationella och andra minoritetsspråk

UR gör en indelning av minoritetssuppletet i delområdena nationella minoritetsspråk, svenska som andraspråk samt andra minoritetsspråk. Kostnaderna som visas i tabell 13.2 C avser den totala programverksamheten inom området. Det innebär att till exempel webb-

och marknadsföringskostnader är inkluderade och ingår under posten övrigt.

UR avsätter resurser till området språkliga och etniska minoriteter. Resursinsatsen ökade successivt under tillståndperioden. Resurserna 2013 ligger på samma nivå som 2012. Satsningarna på minoritetsspråk ska emellertid ses utifrån ett flerårsperspektiv. Verksamheten på minoritetsområdet redovisas i kapitel 8.

	2010				2011				2012				2013			
	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT
Nationella minoritetsspråk	1,0	2,9	0,5	4,4	0,7	4,7	0,4	5,8	1,5	7,8	0,3	9,6	2,3	6,6	0,5	9,4
Svenska som andraspråk	0,4	4,2	0,0	4,6	0,0	1,6	0,0	1,6	0,0	9,0	0,0	9,0	0,2	6,9	0,2	7,3
Övriga språkliga och etniska minoriteter	0,2	2,8	0,2	3,2	0,3	9,5	0,2	10,0	1,5	1,9	0,2	3,6	1,6	1,2	0,0	2,8
TOTALT	1,6	9,9	0,7	12,2	1,0	15,8	0,6	17,4	3,0	18,7	0,5	22,2	4,1	14,7	0,7	19,5

TABELL 13.2 C. Kostnader 2010–2013 för UR:s verksamhet för nationella och andra minoritetsspråk (miljoner kr/år).

Kostnader för verksamhet för, om och med personer med funktionsnedsättning

UR ska enligt sändningstillståndet för 2010–2013 höja ambitionsnivån när det gäller möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att tillgodogöra sig UR:s utbud. UR arbetar mot det långsiktiga målet att hela utbudet ska göras tillgängligt för alla i enlighet med sändningstillståndet. Tabell 13.2 D visar kostnaderna fördelade på programproduktion och ökad tillgänglighet. Kostnaderna avser den totala programverksamheten för personer med

funktionsnedsättning. Det innebär att till exempel kostnader för textsättning och webb är inkluderade och ingår under posten övrigt.

Resursinsatsen för program för, om och med personer med funktionsnedsättning har fortsatt att öka inom tv-produktion under 2013, framför allt genom produktionen av tv-serien *Miffo-tv*. Nästan alla tv-program förses med svensk undertext vilket förklarar de ökade resurserna för tillgängliggörande. UR:s verksamhet för, om och med personer med funktionsnedsättning redovisas i kapitel 8.

	2010				2011				2012				2013			
	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT	RADIO	TV	ÖVRIGT	TOTALT
Programproduktion	2,1	18,4	0,0	20,5	2,0	16,4	0,0	18,4	3,5	21,2	1,0	25,7	2,7	35,8	1,2	39,7
Tillgänglighet	0,0	0,0	4,9	4,9	0,0	0,0	7,5	7,5	0,0	0,0	8,5	8,5	0,0	0,0	8,9	8,9
TOTALT	2,1	18,4	4,9	25,4	2,0	16,4	7,5	25,9	3,5	21,2	9,5	34,2	2,7	35,8	10,1	48,6

TABELL 13.2 D. Kostnader 2010–2013 för UR:s verksamhet för, om och med personer med funktionsnedsättning (milj. kr)

Effektivitet och produktivitet – snittkostnader per sänd, producerad och egenproducerad timme i radio och tv

Enligt anslagsvillkoren ska UR redovisa nyckeltal som visar på utvecklingen av företagets effektivitet och produktivitet. UR:s verksamhet omfattar flera medier med olika förutsättningar vilket komplicerar utformningen av relevanta produktivetsmått, något som UR har framfört i tidigare public service-redovisningar. Ännu en viktig aspekt är att UR:s

resurser inte enbart används för produktion, utan även för att öka vidareanvändningen. I public service-redovisningarna har UR använt snittkostnader per sänd och producerad timme i radio och tv som ett mått på produktivetsutvecklingen.

I tabell 13.2 E redovisas snittkostnaderna per sänd, producerad och egenproducerad timme i radio respektive tv.

SNITTKOSTNADER PER SÄND RADIOTIMME		SNITTKOSTNADER PER EGENPRODUCERAD RADIOTIMME		SNITTKOSTNADER PER PRODUCERAD RADIOTIMME	
2010	64	2010	106	2010	113
2011	76	2011	110	2011	102
2012	102	2012	148	2012	137
2013	78	2013	167	2013	116

SNITTKOSTNADER PER SÄND TV-TIMME		SNITTKOSTNADER PER EGENPRODUCERAD TV-TIMME		SNITTKOSTNADER PER PRODUCERAD TV-TIMME	
2010	47	2010	185	2010	183
2011	45	2011	174	2011	167
2012	46	2012	186	2012	175
2013	54	2013	208	2013	206

TABELL 13.2 E. Snittkostnad 2010–2013 per sänd, producerad och egenproducerad timme i radio och tv (tkr/år).

13.3 Variation i produktionsformer – utomstående medverkan och andra samarbeten

UR har tillsammans med Sveriges Radio och SVT tagit fram en gemensam definition av utomståendes medverkan och produktionssamarbeten vilket möjliggör jämförelser mellan företagen. UR räknar endast programanställda och medverkande (arvoderade) som utomstående medverkande. Program-

anställningskontrakt kan dock erbjudas för insatser på webben och inom det pedagogiska arbetet med hänsyn till UR:s uppdrag.

UR redovisar i tabell 13.3 A kostnaderna för olika slags produktionssamarbeten fördelade på svenska och utländska samarbeten. Dessa samarbeten avser produktionsutläggningar, samproduktioner och förvärv av sändningsrätter. Kostnaderna uppgick till 38,8 milj kr under 2013.

Totalkostnaden för utomståendes medverkan och produktionssamarbeten har ökat med cirka 25 %,

främst beroende på de produktionssatsningar som gjorts under 2013 och som nämnts ovan.

UTOMSTÅENDES MEDVERKAN OCH ANDRA SAMARBETEN	2010	2011	2012	2013
MEDVERKANDE OCH PROGRAMANSTÄLLDA	29,5	31,3	39,9	42,2
Medverkande	13,6	16,3	16,4	16,9
Programanställda	15,9	15,0	23,5	25,3
ANDRA SLAGS PRODUKTIONSSAMARBETEN*	24,7	28,8	24,3	38,8
Svenska	16,7	20,8	17,2	31,3
Utländska	8,0	8,0	7,1	7,5
TOTALT UTOMSTÅENDES MEDVERKAN OCH PRODUKTIONSSAMARBETEN	54,2	60,1	64,2	81,0

TABELL I3.3 A. Kostnader 2010–2013 för utomståendes medverkan och andra samarbeten (milj kr/år).

*Här redovisas ej kostnader för upphovsrättsavtal, översättningsbolag, avtal om musikrättigheter, filmavtal etc.

I3.4 Samarbete inom public service

Samarbetet med Sveriges Radio och SVT sker dels inom de samägda dotterbolagen SRF (Sveriges Radio Förvaltnings AB) och RIKAB (Radiotjänst i Kiruna AB), dels i olika projekt mellan två av företagen eller i samarbetsprojekt som omfattar alla tre företagen.

Administration

SRF ansvarade under 2013 för gemensamma service- och stödfunktioner för de tre programföretagen och tillhandahöll följande tjänster:

- *ekonomi- och personaladministration*
- *tjänster inom områdena fastighetsförvaltning, telefoni, postdistribution, repro och varumottagning*
- *arkiv- och researchtjänster samt digital media-tjänst friskvård.*

Under 2012 inledde UR, Sveriges Radio och SVT en översyn av de tjänster som levererades av SRF. Syftet var att ompröva SRF:s verksamhet utifrån programföretagens framtida behov.

I juni 2013 beslutades att SRF:s uppdrag i fortsättningen ska koncentreras på programföretagens gemensamma fastigheter, arkiv och research, telefonifunktioner och friskvård. Programföretagen återtär ansvaret för sin ekonomi- och personaladministration.

Lokaler

Samlokaliseringen har skapat förutsättningar för ytterligare samverkan och gemensamt resursutnyttjande. UR sänder till exempel från SVT:s programkontroll och företagen har ett samarbete kring dekor och rekvisita. Sedan tidigare är UR samlokaliserat med Sveriges Radio i Sundsvall och Malmö samt med SVT i Göteborg.

Tekniska frågor

UR samarbetar rörande distributionsteknik med såväl Sveriges Radio som SVT. Under 2013 har samarbetet med SVT kring sändning utökats till att även innefatta HD-material. Samarbetet med SVT kring arkivering av tv-program har initierats och omfattar förutom den löpande produktionen även historiska program från Ångearkivet på SRF.

Språkvård

UR, Sveriges Radio och SVT har två språkvårdare med placering på Sveriges Radio. De har till uppgift att beakta språkvårdsfrågor i verksamheten. Språkvårdarna ingår i den så kallade Språkvårdsgruppen som utöver dessa består av representanter från samtliga bolag.

Överenskommelser under tillståndperioden

UR:s sändningstider i Sveriges Radios och SVT:s kanaler fastställs i överenskommelser mellan företagen inför varje tillståndperiod, ibland med tilläggsavtal under perioden. När det gäller UR:s sändningstider i SVT gäller avtal från 2011. UR och SVT möts regelbundet för att koordinera säsongerna och informera om programinnehåll. Begreppet samplanerade tider har införts vilket fördjupat dialogen mellan företagen.

Även för sändningstiderna i Sveriges Radios kanaler görs överenskommelser. Enligt avtal för perioden 2011–2013 fick UR med ett tillägg för 2013 mer sändningstid i P1.

Ifråga om program för nationella minoriteter och andra minoritetspråk samt program om, med och för personer med funktionsnedsättning får programföretagen inbördes fördela ansvaret för olika insatser, vilket görs inför varje år i tillståndperioden.

Kunskapskanalen och kunskapskanalen.se

UR och SVT samäger Kunskapskanalen. Båda pro-

gramföretagen bidrar till kanalens utbud. Under 2013 sände UR 67 % av det totala kanalutbudet. Organisatoriskt leds Kunskapskanalen av en styrgrupp med företrädare för de båda programföretagen. Kanalen har en kanalchef som är gemensamt anställd. Kanalens webbplats kunskapskanalen.se och facebookside ger en naturlig kontaktyta mellan tittaren och kanalen. Här kan tittarna även nå företagens play-tjänster.

Samarbeten kring programutbudet

Programsamarbeten mellan företagen sker kontinuerligt och på flera nivåer, från planering till rena programsamarbeten. Alla tre företagen samarbetar fortlöpande kring webbsidorna för barn.

Samarbeten med Sveriges Radio

UR och SR delar tillsammans ut *Barnens romanpris*. Varje år utses en jury med fem elever från mellanstadiet. De läser och diskuterar fem nominerade böcker och utser en vinnare som presenteras i oktober. Syftet är att främja läslust och läsförståelse hos eleverna.

UR och Sveriges Radio har en gemensam satsning i P3 på sexualkunskap. UR bidrog med programserierna *Hångla* och *Ligga*.

UR har inom ramen för *Barnministeriet* och *Skolministeriet* bidragit med sex program inom Sveriges Radios programserie *Kaliber*. Programmen har belyst frågor relaterade till skola, funktionshinder och barns rättigheter.

Inom ramen för Sveriges Radios programserie *Tendens* sändes UR:s programserie *Flickor och adhd*, om flickors utsatthet och svårigheter att få en diagnos. Även UR:s programserie *Barnen*, där ungdomar berättar om sina diagnoser som till exempel ätstörningar och autism, sändes inom ramen för *Tendens*.

UR deltog för första gången som stödjande partner i Radiohjälpskampanjen *Musikhjälpen*. UR tog fram ett informationsmaterial kring temat som gått ut till 2 500 skolor i Sverige.

I UR:s programserie *Barnministeriet* producerades *Knattetimmen* i samarbete med Sveriges Radio.

Samarbeten med SVT

Till Radiohjälpskampanjen *Hungerhjälpen* spelade UR in en tv-serie, *Se Hungern*, samt tog fram en lärarhandledning till denna riktad till lärare i årskurs 7-9 och i gymnasiet.

UR *Samtiden* och SVT har under året samarbetat kring *Nobelföreläsningarna* och *Why Poverty*, åtta dokumentärer som skildrar fattigdom ur olika perspektiv.

Lilla Aktuellt skola och *Lilla Aktuellt skola – teckenspråk* är exempel på samproduktioner mellan UR och SVT.

13.5 UR:s medarbetare och personalarbete

Under 2013 har UR arbetat för att utveckla och stärka ledarrollen, förtydliga ansvar, befogenheter och lönekriterier. UR har också arbetat med bland annat friskvårdsaktiviteter.

Ett flertal av UR:s chefer och projektledare har under året genomgått kompetensutvecklande utbildningar inom bland annat arbetsmiljö, arbetsrätt och förändringsledning. För att ytterligare förbättra arbetsmiljön har även andra åtgärder genomförts under 2013. Tydligare beskrivning av arbetsroller och ansvarsområden och lönekriterier har tagits fram. Flera aktiviteter har arrangerats för att öka deltagandet i olika friskvårdsaktiviteter. Resultatet av arbetet följs upp i de numera årliga medarbetarundersökningarna.

UR strävar efter ökad mångfald och jämställdhet bland medarbetarna. För att vara en fortsatt attraktiv arbetsplats ska anställda erbjudas lika möjligheter och rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, ålder eller funktionsnedsättning, i enlighet med UR:s mångfaldspolicy.

Inför den nya tillståndsperioden har UR 2013 arbetat med att utveckla en förnyad strategisk plan för personalförsörjning, personalutveckling och arbetsmiljö.

Medarbetarstruktur

Den 31 december 2013 uppgick antalet tillsvidareanställda till 232 personer (2012: 232) varav 130 (2012: 127) var kvinnor (56 %) och 102 (2012: 105) var män (44 %).

Medelåldern 2013 var 46,5 år (2012: 45,9 år). Under året fick 8 personer fast anställning och 8 personer slutade, varav 3 var ålderspensionärer.

UR eftersträvar en jämställd personalsammansättning. Andelen kvinnliga chefer i företaget var under 2013 52 %, (under 2012 48 %).

Mångfaldsarbete

Under året formulerade och beslutade UR om en mångfaldspolicy, med målsättning att ta vara på och utveckla den styrka och kompetens som finns bland medarbetare i ett mångfaldsperspektiv. Utifrån att alla människor är lika mycket värda och har rätt till lika förutsättningar vill UR motverka alla former av diskriminering, trakasserier och mobbning och värna arbetsmiljön från främlingsfientlighet, rasism och sexism.

För att öka den etniska mångfalden har UR inlett ett rekryteringsprojekt där ökad mångfald eftersträvas vid nyanställningar.

UR:S STRATEGISKA PERSONALARBETE

Ledarskapet inom UR har under året utvecklats och stärkts genom en rad olika åtgärder. Målet är att förtydliga, förstärka och förenkla interna strukturer.

För att ytterligare förbättra arbetsklimatet gjordes också en omfattande satsning för att öka intresset för friskvårdsaktiviteter.

Under tillståndsperioden 2010–2013 har fokus för UR:s personalarbete varit arbetsklimat, ledarroll, friskvård och mångfald. Medarbetarundersökningar genomförs numera varje år som ett förbättringsverktyg.

Inför den nya tillståndsperioden har UR arbetat med att utveckla en mångfaldsplan och en förnyad strategisk plan för personalförsörjning, personalutveckling och arbetsmiljö.

13.6 Sidoverksamhet

UR har enligt företagets anslagsvillkor möjligheter att bedriva sidoverksamhet om denna bär sina egna kostnader. UR hade under 2013 ingen sidoverksamhet.

13.7 Lansering av nya permanenta programtjänster

Under 2013 lanserades inga nya permanenta programtjänster eller tjänster av större betydelse inom ramen för UR:s kärnverksamhet eller den kompletterande verksamheten. Inte heller lanserades några tjänster på försök under året.

KUNSKAP OCH BILDNING FÖR INDIVIDEN OCH SAMHÄLLET

14

UR får kommande sändningstillståndsperiod en strategisk roll och ett fortsatt övergripande ansvar inom public service för att producera utbildningsprogram. UR fortsätter därmed att främja lärande och bildning hos alla, för att utjämna skillnader i kunskapsklyftor samt för att öka delaktigheten i kultur- och samhällslivet.

UR:s programverksamhet syftar till att inspirera till lärande såväl inom utbildningsområden som i det livslånga lärandet. Programmen ska ha lång hållbarhet och vara tillgängliga på flera olika plattformar. UR arbetar också aktivt för att öka tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning bland annat genom en ökad andel teckenspråkstolkade och syntolkade program.

UR:s uppdrag är att producera utbildningsprogram för utbildningsområdena och allmänt folkbildande program för allmänheten, i allmänhetens tjänst. Det är ett uppdrag som har stark ställning i vår tids kunskapsamhälle som präglas av globalisering, teknikutveckling, ökad mångfald och ökad individualisering. Utbildning och kunskaper får ökad betydelse såväl för individen som för samhället. För individen påverkar kunskapsnivån de egna livs-

förutsättningarna. För samhället påverkar individernas kunskapsnivå den fortsatta utvecklingen av demokrati, tillväxt och välfärd. UR vill med radio- och tv-program av hög kvalitet bidra till att överbrygga skillnader mellan individers kunskapsnivå.

Mångfalden, heterogeniteten och det ständigt växande medieutbudet innebär nya utmaningar att nå publiken med radio- och tv-program. Hur och vad människor tar del av i medieutbudet påverkas av deras motivation, intresse och förmåga, vilket ofta följer på utbildningsnivå. Detta innebär bland annat att människor tar olika mycket del av det medieutbud som främjar kunskap, bildning och delaktighet i samhället. Risken är att dessa kunskapsklyftor försämrar förutsättningarna inte bara för individen utan också för den sociala sammanhållningen, delaktigheten i samhället samt därmed demokratins utveckling.

UR ska arbeta för att överbrygga de kunskapsklyftor som den förändrade mediekonsumtionen är ett uttryck för men också förstärker. UR avser att kontinuerligt följa och fördjupa kunskaperna om olika målgruppers medieanvändning för att kunna möta de som inte aktivt själva söker kunskap och

bildning i sin mediekonsumtion. Distributionen på olika plattformar blir avgörande för att nå målgrupperna. Strategiskt innebär det att UR satsar på digital distribution som gör att publiken och användarna når UR:s program på olika plattformar även efter sändning.

Public service-propositionen *Bildning och tillgänglighet*¹³ tar samhällsutvecklingen och de behov som finns av kunskap och bildning som grund för UR:s fortsatta uppdrag. I enlighet med det nya sändningstillståndet för 2014–2019 ska UR utveckla och vidga sitt utbildningsutbud. Programverksamheten ska fortsatt koncentreras till utbildningsområdet som nu också ska inkludera studieförbund och folkhögskolor.

Det är centralt för kunskap och bildning att människans nyfikenhet stimuleras och att förutsättningar ges för kritiskt tänkande, analysförmåga och självständig reflektion. Dessa faktorer främjar också demokrati. UR kan stärka lärandet med radio-

och tv-program som tagits fram med ett pedagogiskt fokus. Programmen produceras för såväl specifika målgrupper inom utbildningen och den organiserade folkbildningen som för allmänheten. UR gör därmed i sitt public service-uppdrag nytta och skapar värde för såväl individ som samhälle.

För att möta det vidgade utbildningsuppdraget som också omfattar studieförbund och folkhögskolor har UR under 2013 i dialog med dessa lagt grunden för verksamheten framöver. Den utgår från de erfarenheter och den kunskap UR under många år byggt upp när det gäller utbildningsprogram. UR har en genomtänkt process som syftar till att analysera och tillgodose behov och kan därigenom erbjuda program som breddar, förstärker och kompletterar det andra gör inom utbildningsområdet. Det kräver pedagogisk kompetens, kunskap om olika utbildningsområden och pedagogisk/didaktisk insikt. Det är denna arbetsmetod som skiljer utbildningsprogram från andra radio- och tv-program.

¹³ Regeringens proposition 2012/2013:164 (2913), *Bildning och tillgänglighet – Radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019*

Till Kulturdepartementet

Revisorsintyg avseende Sveriges Utbildningsradio ABs public service-redovisning för år 2013.

Uppdrag och ansvarsfördelning

I Sveriges Utbildningsradio ABs anslagsvillkor för år 2013 anges att bolaget årligen skall följa upp och rapportera hur public service-uppdraget uppfyllts. Uppföljningsrapporten, av bolaget benämnd public service-redovisning, för 2013 skall senast den 1 mars 2014 ges in till Kulturdepartementet. Bolaget skall säkerställa att företagets revisorer ges möjlighet att granska uppföljningsrapporten. Utlåtande över denna granskning skall ske i ett revisorsintyg som tillställs Kulturdepartementet.

Vi har översiktligt granskat Sveriges Utbildningsradio ABs public service-redovisning för år 2013. Det är företagsledningen som har ansvaret för public service-redovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om public service-redovisningen på grundval av vår översiktliga granskning.

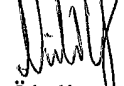
Granskningens inriktning och omfattning

Den översiktliga granskningen har utförts i enlighet med standard för översiktlig granskning (SÖG) 2400 "Uppdrag att göra översiktlig granskning av finansiella rapporter". Detta innebär att vi har planerat och genomfört den översiktliga granskningen för att med en begränsad säkerhet försäkra oss om att public service-redovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En översiktlig granskning är i huvudsak begränsad till förfrågningar hos bolagets personal och analytisk granskning av finansiella uppgifter, och vårt bestyrkande grundar sig därmed på en begränsad säkerhet jämfört med en revision. Vår granskning har omfattat ett urval av ekonomiska uppgifter för bedömning om de i public service-redovisningen angivna historiska uppgifterna blivit korrekt redovisade i public service-redovisningen. Granskningen omfattar inte framtida bedömningar. Granskningen omfattar inte någon bedömning huruvida public service-redovisningen uppfyller de krav som ställs i anslagsvillkoren och inte heller om Sveriges Utbildningsradio AB uppnått målen med verksamheten. Vi har inte utfört en revision och vårt uttalande är därmed inte baserat på en revision.

Slutsats

Det har inte kommit fram några omständigheter under vår översiktliga granskning som tyder på att de i public service-redovisningen intagna historiska uppgifterna inte är korrekt redovisade.

Stockholm 20 februari 2014

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB
Nicklas Kullberg
Auktoriserad revisor

Camilla Samuelsson
Auktoriserad revisor
Utsedd av regeringen

SVERIGES UTBILDNINGSRADIO AB

OXENSTIERNSGATAN 34
105 10 STOCKHOLM
UR.SE

